မေတ္တသုတ်ပါဠိတော်

အနက်အဓိပ္ပါယ်

နှင့်

မေတ္တာဘာဝနာပွားများနည်း

စီစဉ်ရေးသားသူ

ဦးအုန်းလွင် B.A., B.L., D.M.A.,

(ပထမကြိမ်)

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၂၈ ကောဇာ ၁၃၄၆ ၁၉၈၄

၁၆၈၉၀

မေတ္တာသုတ်ပါဠိတော်

အနက်အဓိပ္ပါယ်

နှင့်

မေတ္တာဘာဝနာပွားများနည်း

စိစစ်ရေးသားသူ

ဦးအုန်းလွင် B.A., B.L., D.M.A.,

(ပထမကြိမ်။)

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်

သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၂၇ ကောဇာ ၁၃၄၆ ၁၉၈၄

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်မောင်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၄၀၅/၀၂၅၂၇)က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

မေတ္တသုတ်ပါဠိတော် အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့်

မေတ္တာဘာဝနာပွားများနည်း

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	မေတ္တာကျမ်းကိုမှီ၍ မေတ္တာပန်းကိုသိခြင်း	[င]
၂။	နိဒါန်း....	[ဍ]
၃။	မေတ္တသုတ်ပါဠိတော်....	၁
၄။	မေတ္တသုတ်ပရိတ်တရားတော်	၃
၅။	မေတ္တသုတ်ကို မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူခြင်း	၄
၆။	မေတ္တသုတ်ပရိတ်တော်၌ ပါဝင်သောတရားများ	၅
၇။	ရှေးဆရာကြီးများ တိုက်တွန်းချက်ဂါထာ....	၅
၈။	မေတ္တာမပွားများမီ ကြိုတင်ပြုပြင်သင့်သည်များကို ပြုကျင့်ရန်တိုက်တွန်းချက်ဒေသနာ....	၇
၉။	မေတ္တာဘာဝနာမပွားများမီ ပြုကျင့် အားထုတ်ရန် ဒေသနာ	၈
၁၀။	မေတ္တာပွားများပုံဒေသနာအကျဉ်း	၁၁
၁၁။	မေတ္တာပွားများပုံဒေသနာအကျယ်	၁၂

မေတ္တာဘာဝနာပွါးများနည်း

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၂။	မေတ္တာပွားများပုံဒေသနာတမျိုး	၁၅
၁၃။	မည်သည့်စိတ်ထားဖြင့် မေတ္တာပွားများရပုံကို ဖော်ပြသည့် ဩဝါဒဒေသနာ	၁၆
၁၄။	မေတ္တာဘာဝနာကို သုံးလောက အနှံ့ ပွားများရန် ဩဝါဒကထာ	၁၈
၁၅။	မေတ္တာစျာန်သတိဖြင့် အမြဲနေထိုင်ရန် တိုက်တွန်းနိုးဆော်သည့်ဒေသနာ....	၁၉
၁၆။	မေတ္တာစျာန်သမာဓိဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရရန် နည်းလမ်းညွှန်ပြသည့်ဒေသနာ....	၂၁
၁၇။	ပရိတ်တရားတော်အဓိပ္ပါယ်	၂၃
	(က) ပရိတ်ရွတ်ဖတ်သူ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး ...	၂၄
	(ခ) ပရိတ်နာသူ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး ...	၂၆
၁၈။	အဋ္ဌကုသလေန-အဓိပ္ပါယ်	၂၇
၁၉။	မေတ္တာမပွားများမီ ရှေးအဖို့က ကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ်တရား ၁၅-ပါးအဓိပ္ပါယ်....	၂၈
၂၀။	မေတ္တာဘာဝနာအကျယ်ကို ဒုက် လေးဝါရ၊ တိက် သုံးဝါရတို့ဖြင့် ဝေဖန်ခွဲပြခြင်း....	၃၆
၂၁။	(က) အပရိမာဏမေတ္တာစိတ်	၃၈
	(ခ) အသမ္ဗာဓမေတ္တာစိတ်	၃၉
	(ဂ) အဝေရမေတ္တာစိတ်	၃၉
	(ဃ) အသပတ္တမေတ္တာစိတ်	၄၀

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၂။	မေတ္တာစျာန်သတိ	၄၁
	(က) မြတ်သောနေခြင်း(ဗြဟ္မဝိဟာရ)....	၄၂
	(ခ) ဝိဟာရလေးမျိုး	၄၂
၂၃။	မေတ္တာစျာန်ကိုအခြေပြု၍ဝိပဿနာပွားပုံ....	၄၃
၂၄။	အစပထမ ဘာဝနာပွားများလိုသူများ လွယ်ကူစွာပွားများနည်း	၅၁
၂၅။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာ မေတ္တာဘာဝနာပွားများနည်း	၅၄
	(က) ကြိုတင်ပြုဖွယ်ကိစ္စများ	၅၄
	(ခ) ရှောင်ရန်ကိစ္စများ	၆၀
၂၆။	မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံ	၆၁
	(၁) မိမိကိုယ်၌ စတင်ပွားများရန်....	၆၂
	(၂) ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော ဆရာစသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၌ ပွားများရန်	၆၃
	(၃) မေတ္တာအားလုံးပေါ်၌ အညီအမျှ တသားတည်းဖြစ်အောင် ပွားများရန်	၆၄
၂၇။	ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း ၁၁-မျိုး	၆၅
၂၈။	မေတ္တာသုတ်တော်လာအတိုင်း မေတ္တာပွားခြင်း	၇၆
၂၉။	မေတ္တာပွားများရန်၀-မျိုး	၈၀

မေတ္တာဘာဝနာပွါးများနည်း

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၃၀။	မေတ္တာစျာန်ရရန်လိုအပ်ခြင်း	....	၇၃
၃၁။	မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါး	....	၇၅
	(က) မေတ္တာစျာန်၏ အကျိုးအာနိသင်		၉၀
	(ခ) အခြားဘာဝနာ၏အကျိုးအာနိသင်		၉၁
	(ဂ) ရိုးရိုးမေတ္တာဘာဝနာ၏အကျိုးအာနိသင်		၉၃
၃၂။	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ မေတ္တာကထာလာအတိုင်း မေတ္တာပွားများခြင်း	....	၁၀၂
၃၃။	အဘိဓမ္မာပိဋကဝိဘင်းပါဠိတော်လာအတိုင်း မေတ္တာပွားများခြင်း	....	၁၁၁
၃၄။	မှီငြမ်းပြုသောကျမ်းများ	....	၁၁၅

မေတ္တာကျမ်းကိုမှီ၍
မေတ္တာပန်းကိုသီခြင်း

၁။ ဆရာ ဦး အုန်း လှိုင် (B.A., B.L., D.M.A., ပထမကြိုး၊ တွဲဖက်ညွှန်ကြားရေးမှူး(အငြိမ်းစား) သာသနာရေး ဦးစီးဌာန)သည် "မေတ္တာသုတ်ပါဠိတော်အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် မေတ္တာဘာဝနာပွားများနည်း"ကျမ်းကို စာရှုသူတို့အား လောကီအကျိုး၊ လောကုတ္တရာအကျိုး ပွားတိုးစေခြင်းငှါ ပြုစုဖြန့်ချိထားပါသည်။

၂။ ဆရာ၏ ကျမ်းစာအတွက် မိတ်ဆက်စာ တစောင် ရေးရန် ကျွန်တော့်ကို အဆိုပြုလာပါသဖြင့် မေတ္တာကျမ်းကို မှီ၍ မေတ္တာပန်းကို သီပါမည်။

၃။ မေတ္တာသည် သူတပါးကိုရန်ကင်းစေချင်သည်၊ချမ်းသာစေချင်သည်၊ မေတ္တာသည် လူအချင်းချင်း ဆက်သွယ်မှု လောကရေးကိုလည်း ပြေသည်စေနိုင်သည်၊တရားအားထုတ်မှု ဓမ္မရေးကိုလည်း ပြီးမြောက်စေနိုင်သည်၊ "ချစ်လျှင်အကျိုး၊ မြတ်နိုးလျှင်သဒ္ဓါ" "မေတ္တာခြုံလျှင်လုံသည်" စသောစကားများသည် မေတ္တာဖွဲ့ဆောင်ပုဒ်များဖြစ်သည်။ ဇွန်၊ စံပယ်၊ နှင်းဆီစသော ပကတိပန်းခင်းသောလမ်းသည် ဆူးနှင့်မကင်းနိုင်သဖြင့် ဖြောင့်ဖြူးသည်ဟု မဆိုနိုင်၊ မေတ္တာပန်းခင်းသောလမ်းကား အေးချမ်းဖြောင့်ဖြူးလှသည်။

၄။ မေတ္တာသည် အစီးအပွားအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသည်၊ အစီးအပွားကို ဆောင်ခြင်းကိစ္စရှိသည်၊ ရန်ငြိုးဖျောက်သော တရားဟု ဉာဏ်မှာထင်သည်၊ သတ္တဝါတို့ကို နှစ်သက်ဖွယ်ဟုရှုခြင်းသည် မေတ္တာဖြစ်ရန်နီးကပ်သော အကြောင်းဖြစ်သည် စသည်ဖြင့် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၂၃၇ ၌ တွေ့ရပါသည်။ အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာ (ဧကကနိပါတ်) စာမျက်နှာ ၅၃-၌ "မေတ္တာစိတ်ဟူသည် သတ္တဝါများကို အစီးအပွားဖြန့်သောစိတ်"ဟု ဖွင့်ပြပါသည်။

၅။ "တဦးမေတ္တာ တဦးမှာ"ဟူသောစကားသည် မေတ္တာ ရောင်ပြန်ဟပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသောစကားဖြစ်သည်။ မေတ္တာ အကျိုး ၁၁-မျိုးအနက် နတ်ချစ်ခြင်းအကျိုးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ပထမအုပ် စာမျက်နှာ ၃၀၅-၆-၌ ပါဋ္ဌလိ ပုတ်ပြည်သား သူကြွယ်တဦးအကြောင်းကို ဖတ်ရှုရပါသည်။ သူကြွယ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၏ သာယာပုံကို ကြားရသည်၊ "စေတီ၊တန်ဆောင်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားပုံ၊သင်္ကန်းရောင် တခပြောင်ပြောင်တောက်ပုံ၊ အပူအအေးမျှတပုံ၊ အဆောက် အအုံပြည့်စုံပုံ၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးကောင်းပုံ၊ တရား နာရပုံ"ကြားရခြင်းဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် သူပစ္စည်းများကို သားမယားအား အပ်ပြီး ငွေတကျပ်ကို ပုဆိုးစွန်တွင်ထုပ်၍ အိမ်မှထွက်ခဲ့သည်။ သူသည် အရောင်းအဝယ်ကျွမ်းကျင်သည်၊ မြင်ဆိပ်သို့သွားသည်၊ ကုန်တင်လှေ သင်္ဘောဆိုက်တိုင်း "သည်မှာဝယ်၊ ဟိုမှာရောင်း" ရသမျှ စုဆောင်းသည်၊ တလ ကြာသောအခါ ငွေတထောင်စုမိသည်။ သီဟိုဠ်သို့သွား၍ မဟာဝိဟာရသို့ရောက်လျှင် ရှင် ရဟန်းပြုခွင့်တောင်းသည်၊

ရဟန်းပြုရန် သိမ်သို့ဝင်သောအခါ ပုဆိုးကြားမှ ငွေထုပ်မြေသို့ ကျသွားသည်။ဆရာသမားများက "ရှင်ရဟန်းပြုသည့်အခါမှ စ၍ ငွေမအပ်စပ်ကြောင်း" အမိန့်ရှိ၍ သိရသောအခါ ငွေ ၁၁၁၀-ကို သိမ်အပြင်၌ စွန့်ကြဲ၍ ရှင်ရဟန်း ပြုသွားသည်။ ရဟန်းဘွဲ့"ဝိသာခ"ဖြစ်သည် ငါးဝါရသောအခါ ဒွေမာတိကာ ကျေပွန်ပြီးဖြစ်၍ မိမိနှင့် သင့်လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူပြီး လေးလကျင့်သည်။ စိတ္တလတောင်ကျောင်းသို့ ကြွ၍ ၄-လ နေသည်။ တညသ၌ မနက်လင်းလျှင် အခြားနေရာသို့ ကြွမည်ဟု ကြံစည်၍ အိပ်၏။ ထိုအခါ စင်္ကြံဦး သပြေပင်စောင့် နတ်က ငိုလေသည်။"သယ် ဘယ်သူလဲ၊ဘာကြောင့် ငိုသလဲ" ဟု ဝိသာခထေရ်က မေးသည်။ "တပည့်တော် သပြေပင် စောင့် နတ်ပါ၊ အရှင်ဘုရားကြွသွားမှာစိုး၍ ငိုပါသည်"ဟု နတ်က ဖြေသည်။ "ငါနေလျှင် သင်တို့မှာ ဘာအကျိုးရှိသလဲ"ဟု မေးသည်။ "အရှင်ဘုရားနေလျှင် နတ်များ အချင်းချင်း မေတ္တာထားကြပါသည်၊ အရှင်ဘုရား ကြွသွားပါက ခိုက်ရန်ဖြစ်ကြပါလိမ့်မည်၊ ရုန့်ရင်းသော စကားများကိုလည်း ပြောဆိုကြပါလိမ့်မည်"ဟု ဖြေသည်။ "ငါနေ၍ သင်တို့ချမ်းသာစွာနေရလျှင် ကောင်းပြီငါနေမည်"ဟုပြော၍ ဆက်လက်နေသည်။ ၄-လပြည့်၍ ပြောင်းမည် စိတ်ကူးတိုင်း နတ်ကငိုသဖြင့် မပြောင်းဖြစ်တော့ပဲ စိတ္တလတောင်ကျောင်း၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေသည်။ သည်ဝတ္ထုကိုကြည့်၍ မေတ္တာဓာတ် ကူးစက်ပုံကို သိနိုင်သည်။ "ဘေးရန် ကင်းပါစေ၊ ချမ်းသာ ပါစေ"ဟူသော မေတ္တာဓာတ်သဘောချိုး တဦးမှတဦး ကူးစက်ပြန့်နှံ့သွားပါက လောကတခွင်လုံး ရွှင်ပြုံးချမ်းမြေ့နိုင်ပါသည်။

၆။ **မေတ္တာမပွားလျှင် ပတ်ဝန်းကျင်က နှောင့်ယှက်သည်။ မေတ္တာပွားလျှင် ပတ်ဝန်းကျင်က ပြုစုစောင့်ရှောက်သည်။**

မြတ်စွာဘုရားထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းသင်ယူလာသော ရဟန်း ငါးရာသည် မေတ္တာမပွားသဖြင့် ရုက္ခစိုးနတ်များ၏ နှောင့်ယှက်ခြင်းကို ခံရသည်။ ဘုရားထံပြန်သွား၍ မေတ္တာသုတ်ကို သင်ယူပြီး မေတ္တာပွားသည့်အခါ နတ်များ၏ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုစုခြင်း, စောင့်ရှောက်ခြင်းကို ခံယူရရှိသည်။ မေတ္တာကို အခြေပြု၍ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်သဖြင့် ၃-လအတွင်း ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်(ခုဒ္ဒကပါဌ-ဋ္ဌ-နှာ ၁၉၉-၂၁၅)။

၇။ မေတ္တာအကျိုးပြ သာဓကအသီးသီးကို အကျဉ်းဖော်ပြပါမည်။

(က) သာမာဝတီစသူတို့၏ မေတ္တာတန်ခိုးကြောင့် မြားဖြင့် ပစ်သော ဥတေနမင်းထံ မြားပြန်လာသည် (ဓမ္မပဒ-ဋ္ဌ၊ပထမ၊နှာ-၁၃၉)။

(ခ) ဥတ္တရာ၏ မေတ္တာတန်ခိုးကြောင့် သိရိမာလောင်းလိုက်သော ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော ထောပတ်ပူသည် ဥတ္တရာ၏ဦးထိပ်၌ အေးမြသော ရေကဲ့သို့ ဖြစ်သည် (ဓမ္မပဒ-ဋ္ဌ-ဒုတိယ၊ နှာ-၁၉၆)။

(ဂ) ဘုရင်က မဃတို့ကို နှင်းသတ်ရန်ဆင်စေလွှတ် လိုက်သောဆင်သည် မဃတို့၏မေတ္တာတန်ခိုးကြောင့် အနီးသို့ မကပ်ဝံ့ပါ (ဓမ္မပဒ-ဋ္ဌ-ပထမတွဲ၊ နှာ-၁၇၀)။

(ဃ) အလွန်ထက်လှသော လှံသွားကို မကိုင်ဝံ့သကဲ့သို့ မေတ္တာပွားသူကို ဘီလူးစသည်တို့က မပူးကပ်ဝံ့ (နိဒါန-သံ-ပါ-၄၅၆။ဋ္ဌ-၂၀၇)။

(င) နို့တည့်စ်နှံ့သာ တရုပ်ရှုသော ကာလမျှ မေတ္တာကိုပွားရခြင်းသည် ဆွမ်းဟင်းကောင်း အိုးတရာချက်လှူရခြင်းထက် အကျိုးများ၏ (နိဒါန-သံ-ပါ-၄၅၅။ဋ္ဌ-၂၀၆-ဩက္ခာသုတ်)။

(စ) လက်ဖျစ်တခါတီးမျှမေတ္တာပွားသူကား ဈာန်မဆိတ်သူ, ဘုရားမြတ်အဆုံးအမ ဩဝါဒကို လိုက်နာသူဖြစ်၍ တိုင်းပြည်၏ဆွမ်းကို အကျိုးမဲ့ အချည်းနှီးဖြစ်အောင်မပြုပဲ သုံးဆောင်သူမည်၏ (အံ-၁-ပါ-၉။ဋ္ဌ-၄၆-၅၃-အစ္ဆရာသင်္ဃာတဝဂ်)။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ပိဋကတ်တော်တို့၌ မေတ္တာ၏အကျိုးပြသာဓကတွေ များစွာလာရှိပါသည်။

ဂ။ တခါန်က အရှေ့ဝါးတောမှာ အရှင်အနုရုဒ္ဓ, အရှင်နန္ဒိယ, အရှင်ကိမိလတို့နေတော်မူကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားကြွလာ၍ ကျန်းမာရေးဆွမ်းမျှတရေးမေးဖြေပြီးမြတ်စွာဘုရား

က ဆက်၍ "ညီညွတ်ကြရဲ့လား, ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိကြရဲ့လား, ငြင်းခုံခြင်းကင်းကြရဲ့လား, နို့ရည်နှင့်ရေ ရောသကဲ့သို့ နှီးနှော၍ တသဘောတည်းရှိကြရဲ့လား, အချင်းချင်းမေတ္တာနှင့် ယှဉ်၍ ကြည်လင်သောမျက်လုံးတို့ဖြင့် ပြုံးပြုံးရွှင်ရွှင် ကြည့်နိုင်ကြရဲ့လား" ဟု မေးတော်မူပါသည်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါတို့က "ညီညွတ်ကြပါကြောင်း" စသည်ဖြင့် မေးခွန်းအားလျော်စွာ ဖြေဆိုကြပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားက "မည်သို့ ညီညွတ်စွာနေကြသလဲ" စသည်ဖြင့်မေးတော်မူရာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ စသောထေရ်အသီးသီးက "ဤအရှင်မြတ်တို့နှင့် အတူနေခွင့်ရတာ အရတော်လေစွဟု ဝမ်းမြောက်၍ အရှင်မြတ်နှစ်ပါးအပေါ်မှာ မေတ္တာကာယကံ, မေတ္တာဝစီကံ, မေတ္တာမနောကံကို မျက်မှောက်၌ရော မျက်ကွယ်၌ပါ ထားရှိပါသည်။ မိမိ၏စိတ်အလိုကို ဖယ်ရှား၍ ဤအရှင်နှစ်ပါး၏ စိတ်အလိုသို့လိုက်၍ ဆောင်ရွက်အံ့ဟု ဆန္ဒပြုလျက်ရှိပါသည်ဘုရား" ဟု ညီညွတ်စွာနေပုံကို လျှောက်ထားလေသည် (မ·မဟာဝဂ္ဂ·နှာ-၄၉၇·၈)။

၉။　အမှတ် ၈-၌ ဖော်ပြချက်အရ မေတ္တာဖြင့်ဆက်ဆံခြင်း၏ ညီညွတ်ပုံ, ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာရှိပုံ, ငြင်းခုံခြင်း မရှိပုံ, နို့ရည်နှင့်ရေ ရောသကဲ့သို့ တသဘောတည်းဖြစ်ပုံ, မေတ္တာနှင့် ယှဉ်၍ အချင်းချင်းပြုံးပြုံးရွှင်ရွှင်ကြည့်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း, မေတ္တာကာယကံ, မေတ္တာဝစီကံ, မေတ္တာမနောကံရှိ၍ သူ့သဘောလိုက်လျောနိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း သိရှိပြီး အတုယူကျင့်ကြံနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၁၀။ လှပသော ပန်းကုံးကလေး ဖြစ်လာအောင် စံပယ် စသောပန်းကိုတပွင့်စီတပွင့်စီ သီကုံးသကဲ့သို့ လောကအလုံးကို ရွှင်ပြုံးစေနိုင်သော မေတ္တာပန်း(မေတ္တာ၏သဘော, မေတ္တာ၏ အရှိန်အဝါ, မေတ္တာ၏အကျိုးစသည်)ကို ကုံးကာသီကာ ပြဆို ထားသည့် ဤမိတ်ဆက်စာလွှာသည် မေတ္တာနမူနာမျှကို ပြဆို ခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ မေတ္တာနှင့်ပတ်သက်၍ လေးနက်သော သဘောအဖုံဖုံကိုလည်းကောင်း၊ မေတ္တာဘာဝနာပွားပုံ ပွား နည်းများကိုလည်းကောင်း သိရှိလိုက်နာ ကျင့်ကြံရန်အတွက် ဤမိတ်ဆက်စာနှင့် တ ဆ က် တ ည် း တ ည် ရှိ သ ည့် ဆရာ ဦးအုန်းလှိုင်ပြုစုံသော ကျမ်းစာကို ဆက် လက် ရှု စား ပါ ဟု မေတ္တာပန်းကို လက်ဆင့်ကမ်းလိုက်ရပါသတည်း။

တွန်းလှိုင်
မဗ္ဗာစရိယ သိရောမဏိ

နိဒါန်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်မှ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည် အထိ ၄၅-ဝါ ပတ်လုံး ဖြူဟွာနတ်လူ သုံးဘုံသူတို့အား တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူခဲ့လေသည်။ ထို ၄၅-ဝါပတ်လုံး ဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားတော်တို့သည် –

(၁) ဝိမုတ္တိရသ အားဖြင့် ၁
(၂) ဓမ္မဝိနယ အားဖြင့် ၂
(၃) ဝစန အားဖြင့် ၃
(၄) ပိဋက အားဖြင့် ၃
(၅) နိကာယ် အားဖြင့် ၅
(၆) ဓမ္မက္ခန္ဓာ အားဖြင့် ၈၄၀၀၀-

ဟူ၍ သံဂါယနာတင် အရှင်မြတ်တို့က ပိုင်းခြားခဲ့ဝေ သတ်မှတ်ထားတော်မူခဲ့ကြပါသည်။

သို့သို့ ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့် များပြောင်လှသော်လည်း ထိုတရားတော်တို့ကို အဆီညှစ်၍ အနှစ်ထုတ်သောအခါ နောက်ဆုံး၌ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိ(ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော)အရသာ တခုတည်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းကိလေသာမှလွတ်မြောက်သော အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော ဝိမုတ္တိ အရသာကို ရရှိခံစားနိုင်ရန် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားဖြစ်ကြကုန်သော ရဟန်း ရှင် လူ သူတော်စင်တို့သည် ပိဋကတ်သုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ်တို့တွင် ပါရှိသည့် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူသော သိက္ခာသုံးရပ် တရားမြတ်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြလေသည်။

ထိုသိက္ခာသုံးရပ် တရားမြတ်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဘေးဘယာကင်းကွာ၍ မိမိတို့ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ဖြစ်သည့် ဝိမုတ္တိအရသာကို လွယ်ကူစွာ ရရှိ ခံစားနိုင်ရန်အတွက် မြတ်စွာဘုရားသည် ခုဒ္ဒက-နိကာယ မြတ်မေ့တွင် ပါသည့် ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိတော်၌ မေတ္တာသုတ်တော်ကို ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

ယင်းမေတ္တာသုတ်တော်တွင် ပထမ သီလသိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံရန် မေတ္တာဘာဝနာ မပွားမီ ကျင့်ရမည့်ကျင့်ဝတ် ၁၅-ပါးကို လည်းကောင်း၊ ဒုတိယ သမာဓိသိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံရန် မေတ္တာဘာဝနာကိုလည်းကောင်း၊ တတိယ ပညာသိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံရန် "ဒိဋ္ဌိဉ္စ"စသည်ဖြင့် ဖော်ပြသော ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို လည်းကောင်း ကျင့်ကြံရန်နည်းလမ်းများ ပါဝင်ပါသည်။

သို့အတွက် မကောင်းဆိုးရွားအန္တရာယ်အယှက် ဘေးဘယာ ကင်းကွာစေရန်အလို့ငှါလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ မေတ္တာစျာန် ကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများရန်အလို့ငှါလည်းကောင်း၊ မေတ္တာစျာန်ကို အခြေပြု၍ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ပွားများရန်အလို့ငှါလည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သော မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တရားတော်လာ အတိုင်း ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်နိုင်ကြစေရန် ပိဋကတ်သုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ် ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာဋီကာများမှ ထုတ်နုတ်၍ ဉာဏ်မီသမျှ စီစဉ်ရေးသားအပ်ပါသည်။

ဦးအုန်းလှိုင်
၂၀၆/၂၅၊ ရန်ကင်း

မေတ္တာဘာဝနာပွါးများနည်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

မေတ္တသုတ်ပါဠိတော်

(၁) ယဿာ'နုဘာဝတော ယက္ခာ၊
နေဝ ဒဿေန္တိ ဘီသနံ။
ယမှိ စေဝါ'နုယုဉ္ဇန္တော၊
ရတ္တိန္ဒိဝမတန္ဒိတော။

(၂) သုခံ သုပတိ သုတ္တော စ၊
ပါပံ ကိဉ္စိ န ပဿတိ။
ဧဝမာဒိဂုဏူပေတံ၊
ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

(၃) ကရဏီယမတ္ထကုသလေန၊
ယန္တ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ။
သက္ကော ဥဇူ စ သုဟုဇူ စ၊
သုဝစော စဿ မုဒု အနတိမာနီ။

(၄) သန္တုဿကော စ သုဘရော စ၊
အပ္ပကိစ္စော စ သလ္လဟုကဝုတ္တိ။

မေတ္တာဘာဝနာပွါးများနည်း

သန္တိန္ဒြိယော စ နိပကော စ၊
အပ္ပဂဗ္ဘော ကုလေသွ’ နနုဂိဒ္ဓေါ။

(၃) န စ ခုဒ္ဒ မာစရေ ကိဉ္စိ၊
ယေန ဝိညူ ပရေ ဥပဝဒေယျုံ။
သုခိနော ဝ ခေမိနော ဟောန္တု၊
သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။

(၄) ယေ ကေစိ ပါဏဘူတ’တ္ထိ၊
တသာ ဝါ ထာဝရာ ဝ’ နဝသေသာ။
ဒီဃာ ဝါ ယေ ဝ မဟန္တာ၊
မဇ္ဈိမာ ရဿကာ အဏုကထူလာ။

(၅) ဒိဋ္ဌာ ဝါ ယေ ဝ အဒိဋ္ဌာ၊
ယေ ဝ ဒူရေ ဝသန္တိ အဝိဒူရေ။
ဘူတာ ဝ သမ္ဘဝေသီ ဝ၊
သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။

(၆) န ပရော ပရံ နိကုဗ္ဗေထ၊
နာတိမညေထ ကတ္ထစိ န ကိဉ္စိ။
ဗျာရောသနာ ပဋိဃသညာ၊
နာ’ညမညဿ ဒုက္ခမိစ္ဆေယျ။

(၇) မာတာ ယထာ နိယံ ပုတ္တ-
မာယုသာ ဧကပုတ္တမနုရက္ခေ။
ဧဝမ္ပိ သဗ္ဗဘူတေသု၊
မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။

(၁၀) မေတ္တဉ္စ သဗ္ဗလောကသ္မိံ၊
မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယဉ္စ၊
အသမ္ဗာဓံ အဝေရမသပတ္တံ။

(၁၁) တိဋ္ဌံ စရံ နိသိန္နော ဝါ၊
သယာနော ယာဝတာဿ ဝိတမိဒ္ဓေါ။
ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျ၊
ဗြဟ္မမေတံ ဝိဟာရမိဓ မာဟု။

(၁၂) ဒိဋ္ဌိဉ္စ အနုပဂ္ဂမ္မ၊
သီလဝါ ဒဿနေန သမ္ပန္နော။
ကာမေသု ဝိနယ ဂေဓံ၊
န ဟိ ဇာတုဂ္ဂဗ္ဘသေယျ ပုန ရေတိ။

မေတ္တသုတ်ပရိတ်တရားတော်

မေတ္တသုတ် ပရိတ်တရားတော်သည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ပိဋကတ်သုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ်တို့တွင် ခုဒ္ဒကနိကာယ် ခုဒ္ဒကပါဌ ပါဠိတော်နှင့် သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်တို့၌ ပါရှိပါသည်။ ယင်းပရိတ်တရားတော်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိရန်အလို့ငှါလည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာ တရားများကို အားထုတ်လျက်ရှိကြကုန်သော ရဟန်း ရှင် လူတို့၏ ဘေးရန်ကင်းကွာ၍ ချမ်းသာစွာ ရှိရေးအတွက် အရံအတားအလို့ငှါလည်းကောင်း ဟောကြား

တော်မူခဲ့သည်။ပရိတ်တရားတော်၏အဓိပ္ပာယ်ကို နောက်ဆက်တွဲတွင် ကြည့်ရှုပါ။

မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူရခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်တွင် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် အခါတပါး၌ ရဟန်းငါးရာတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ယူပြီးလျှင် တောအုပ်တခုသို့သွားရောက်ကာ သစ်ပင်ရင်းများ၌တရားအားထုတ်ကြသည်။ ထိုရဟန်းများ၏ သီလတန်ခိုးကြောင့် သစ်ပင်စောင့်နတ်တို့သည် သစ်ပင်များပေါ်၌ မနေနိုင်ကြ၍ ညအခါ ကြောက်မက်ဖွယ်အဆင်းအသံများ ပြကာ ခြောက်လှန့်ကြသည်။ ရဟန်းများသည် ထိတ်လန့်ကြ၍ သမာဓိမရဖြစ်ကာ မြတ်စွာဘုရားထံ ပြန်လည်ကြွရောက်လာကြပြီး အကြောင်းစုံကို လျှောက်ထားကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းများ၏ နောင်အခါ ထိုတောအုပ်၌ပင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားထူးကို ရကြမည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ ထိုတောအုပ်သို့ပင် ပြန်လည်နေထိုင်ကြရန် မိန့်တော်မူပြီးလျှင် မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တော်ကို အားရန်အကာအကွယ် အရံအတားအလို့ငှါလည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာပွားများရန်အလို့ငှါလည်းကောင်း ဟောကြားတော်မူသည်။

ထိုရဟန်းများသည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားမိန့်မြွက်တော်မူချက်ကို နာခံကာ ထိုတောအုပ်သို့ပြန်၍ မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်ကို ရွတ်ဆိုကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ကြသည်။ ထိုအခါ တော တောင် သစ်ပင်စောင့်

နတ်များ၏ ကြည်ညိုလေးစားမှုကို ခံကြရသည်။ မေတ္တာဘာဝနာကို အခြေခံ၍ ဝိပဿနာကို အားထုတ်ကြရာ မကြာခင် ရဟန္တာများအဖြစ်သို့ ရောက်ကြရသည်။

မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်၌ ပါဝင်သောတရားများ

မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်တွင် ရှေးဆရာကြီးများ၏ မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်ကို ရဟန်း ရှင် လူ ပုဂ္ဂိုလ်အများ ရွတ်ဆိုပွားများလာချင်အောင် ဂုဏ်တင်ချီးကျူးသော တိုက်တွန်းချက် ဥယျောဇဉ် ၂-ဂါထာနှင့် ရဟန်းတော်များအား မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သော မေတ္တာသုတ် တရားတော် ဆယ်ဂါထာပါဝင်သည်။

ရှေးဆရာကြီးများတိုက်တွန်းချက် (ဥယျောဇဉ်)
ဂါထာ

(၁) ယဿာ'နုဘာဝတော ယက္ခာ၊
နေဝ ဒဿေန္တိ ဘီသနံ။
ယမှိ စေဝါ'နုယုဉ္ဇန္တော၊
ရတ္တိန္ဒိဝမတန္ဒိတော။

(၂) သုခံ သုပတိ သုတ္တော စ၊
ပါပံ ကိဉ္စိ န ပဿတိ။
ဧဝမာဒိဂုဏူပေတံ၊
ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

အနက်

(၁) ယဿ၊ အကြင်မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တော်၏။ အာနု-ဘာဝတော၊ တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ကြောင့်။ ယက္ခာ၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်တို့သည်။ ဘိံသနံ၊ ကြောက်မက်ဖွယ် အဆင်းအာရုံကို။ နေဝ ဒဿေန္တိ၊ မပြကြကုန်။ ဟိ၊ ထိုစကားသည် မှန်၏။ ယံ၊ အကြင်မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တော်ကို။ အတန္ဒိတော၊ မပျင်းမရိပဲ။ ရတ္တိံ စေဝ၊ ညဥ့်၌လည်းကောင်း။ ဒိဝံ စ၊ နေ့၌လည်းကောင်း။ အနုယုဉ္ဇန္တော၊ အဖန်တလဲလဲ ပွားများအားထုတ် ရွတ်ဆိုလျက်-

(၂) သုတ္တော၊ အိပ်သောသူသည်။ သုခံ၊ ချမ်းသာစွာ။ သုပတိ၊ အိပ်ရ၏။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။ ပါပံ၊ မကောင်းသော အိပ်မက်ကို။ န ပဿတိ၊ မမြင်မက်။ ဧဝမာဒိဂုဏူပေတံ၊ ဤသို့အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးနှင့်ပြည့်စုံသော။ တံ ပရိတ္တံ၊ ထို မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်ကို။ ဟေ၊ သူတော်ကောင်းတို့။ (မယံ၊ ငါတို့သည်)။ ဘဏာမ၊ ရွတ်ဆိုကြကုန်စို့။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း

မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တရားတော်ကို နေ့စဉ်မပြတ် မပျင်းမရိပဲ ရွတ်ဆိုပွားများသောသူသည် အိပ်သည့်အခါ၌ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရသည်။ အိပ်ပျော်သည့်အခါ၌လည်း မကောင်းသော အိပ်မက်များကို မမြင်မက်ရချေ။ ဤသို့ ချမ်းသာစွာအိပ်ရခြင်း၊ မကောင်းသော အိပ်မက်များ မမြင်မက်ရခြင်း အစရှိသော အကျိုး

ကျေးဇူးများ ရနိုင်သဖြင့် ဝန်ခိုးအာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသော မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တရားတော်ကို နေ့ညမပြတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းကို ပြုရန် ရှေးဆရာကြီးများက တိုက်တွန်းနိုးဆော်ခဲ့သည်။

မေတ္တာသုတ်ပရိတ်ဘာဝနာကို နေ့ညမပြတ်ပွားများရွတ်ဖတ်သဖြင့် ချမ်းသာစွာအိပ်ရခြင်း၊ အိပ်မက်ဆိုးများ မမြင်မက်ရခြင်းစသော မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါးကို ရနိုင်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရားသည် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် (နှာ-၅၄၂)တွင် ဟောတော်မူခဲ့သည်။ မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါးကို နောက်ဆက်တွဲတွင် ကြည့်ရှုပါ။

မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသော မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်

မြတ်စွာဘုရားသည် မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်နှင့်ပတ်သက်၍ မေတ္တာ မပွားများမီ ကြိုတင်ပြုကျင့်ရန် တိုက်တွန်းချက်ဒေသနာ၊ ပြုကျင့်အားထုတ်ရန်ဒေသနာ၊ မေတ္တာဘာဝနာပွားများရန် အကျဉ်းဒေသနာ၊ အကျယ်ဒေသနာ စသော ဒေသနာတော်များကို မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်တွင် ဟောကြားခဲ့သည်။

(က) မေတ္တာမပွားများမီကြိုတင်ပြုကျင့်သင့်သည်များကို ပြုကျင့်ရန်တိုက်တွန်းချက်ဒေသနာ

ပထမဂါထာ။ ။ကရဏီယမတ္ထကုသလေန၊
ယန္တံ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ။

အနုက်

ယန္တံ၊ ငြိမ်သက်အေးချမ်းသော။ ယံ ပဒံ၊ အကြင်နိဗ္ဗာန်သည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။)တံ ပဒံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။အဘိသမေစ္စ၊ ဉာဏ်ဖြင့်မှန်းဆသိမြင်၍။ အတ္ထကုသလေန၊ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် အကျိုးစီးပွားကို လိုလားတောင့်တသော အမျိုးသားသည်။ ကရဏီယံ၊ ကျင့်ကြံအားထုတ် ပြုလုပ်အပ်၏ (ဝါ) ဖော်ပြလတ္တံ့သော ၁၅-ပါးသော ကျင့်ဝတ်တရားများကို ပွားများ ကျင့်ကြံအားထုတ်အပ်၏။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း

မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလိုသောသူသည် မေတ္တာဘာဝနာ မပွားများမီ ကြိုတင်၍ ပြုကျင့်ထိုက်သော ၁၅-ပါးသော ကျင့်ဝတ် တရားများကို ပွားများ ကျင့်ကြံအားထုတ်ရန် မြတ်စွာဘုရားသခင်ကိုယ်တော်တိုင် တိုက်တွန်းနှိုးဆော် ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

အတ္ထကုသလေန-ဟူသောပါဠိ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို တိကျစွာ နားလည်နိုင်ရန် နောက်ဆက်တွဲတွင် ကြည့်ရှုပါ။

(ခ) မေတ္တာဘာဝနာမပွားများမီ ပြုကျင့်အားထုတ်ရန်ဒေသနာ

မေတ္တာဘာဝနာ မပွားများမီ ရှေးအဖို့၌ ပြုကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ် ၁၄-ပါးနှင့် မပြုကျင့်ရမည့်ကျင့်ဝတ် ၁-ပါး၊ စုစုပေါင်း ၁၅-ပါး ကျင့်ဝတ်တရားများကို ပြုကျင့်အားထုတ်ရန် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့အား ဟောကြားတော်မူသည်။

ပြုကျင့်ရမည့်ကျင့်ဝတ် ၁၄-ပါး

ပဌမဂါထာဝက်။ ။သက္ကော ဥဇူ စ သုဟုဇူ စ၊
ကျင့်ဝတ် ၆-ပါး သုဝစော စဿ မုဒု အနတိမာနီ။

ဒုတိယဂါထာ။ ။ သန္တုဿကော စ သုဘရော စ၊
ကျင့်ဝတ် ၈-ပါး အပ္ပကိစ္စော စ သလ္လဟုကဝုတ္တိ။
သန္တိန္ဒြိယော စ နိပကော စ၊
အပ္ပဂဗ္ဘော ကုလေသွ နနုဂိဒ္ဓေါ။

မပြုကျင့်ရမည့်ကျင့်ဝတ် ၁-ပါး

တတိယဂါထာဝက်။ ။န စ ခုဒ္ဒ မာစရေ ကိဉ္စိ၊
ကျင့်ဝတ် ၁-ပါး ယေန ဝိညူ ပရေ ဥပဝဒေယျုံ။

အနက်

သက္ကော စ၊ သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကိုရဖို့ရန် ကျင့်ကြံစွမ်းနိုင်သည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဥဇူ စ၊ ကိုယ် နှုတ်နှစ်ပါး ဖြောင့်မှန်သည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ သုဥဇူ စ၊ စိတ်နေစိတ်ထား ဖြောင့်မှန်သည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ သုဝစော စ၊ ဆိုဆုံးမလွယ်သည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ မုဒု စ၊ ကိုယ် နှုတ် နှလုံး နူးညံ့ ပျော့ပျောင်းသည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ အနတိမာနီ စ၊ မာန်မာနမရှိသည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။

သန္တုဿကော စ၊ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲလွယ်သည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ သုဘရော စ၊ ရသမျှပစ္စည်းဖြင့် မွေးမြူလွယ်သည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ အပ္ပကိစ္စော စ၊ နည်း

ပါးသော အမှုကိစ္စရှိသည်လည်း။ အသား၊ ဖြစ်ရာ၏။ သလ္လ-ဟုကဝုတ္တိ စ၊ ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိသည်လည်း။ အသား၊ ဖြစ်ရာ၏။ သန္တိန္ဒြိယော စ၊ ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိသည်လည်း။ အသား၊ ဖြစ်ရာ၏။ နိပကော စ၊ အမှုကိစ္စအရာရာ၌ ခဲ့ခြမ်းစိတ်ဖြာ၍သိမြင်သော ပညာရှိသည်လည်း။ အသား၊ ဖြစ်ရာ၏။ အပ္ပဂဗ္ဘော စ၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး ကြမ်းတမ်းခြင်းမရှိသည်လည်း။ အသား၊ ဖြစ်ရာ၏။ ကုလေသု၊ ဒါယကာ ဒါယိကာဟုဆိုအပ်သော အိမ်သားအိမ်သူလူတို့၌။ အနနုဂိဒ္ဓေါ စ၊ တွယ်တာ မက်မောခြင်း မရှိသည်လည်း။ အသား၊ ဖြစ်ရာ၏။

ယေန၊ အကြင်အကုသိုလ်အစုယုတ်ညံ့သောအမှုကြောင့်။ ဝိညူ၊ ပညာရှိဖြစ်ကုန်သော။ ပရေ၊ တပါးသူတို့သည်။ ဥပဝဒေယျုံ။ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ ခုဒ္ဒံ၊ သိမ်ဖျင်းယုတ်ညံ့သော။ တံ၊ ထိုအကုသိုလ်အစု ယုတ်ညံ့မှုကို။ ကိဉ္စိ၊ အနည်းငယ်မျှကိုပင်။ န အာစရေ၊ မပြု မကျင့်ရာ။

အစိပ္ပာယ်အကျဉ်း

မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများလိုသော သူသည် အထက်ပါ မေတ္တာဘာဝနာ မပွားများမီ ရှေးအဖို့၌ ပြုကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ်တရား ၁၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံရမည်ဖြစ်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ ယင်းကျင့်ဝတ် တရားများနှင့် ပြည့်စုံနေသောပုဂ္ဂိုလ်က မေတ္တာဘာဝနာပွားများမှ သာလျှင် မေတ္တာ ဖြစ်နိုင် တိုးပွားနိုင်ကြောင်းကိုလည်း အဋ္ဌ-ကထာဆရာက ဖွင့်ပြတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား

သခင်က "သက္ကော ဥဇူ စ" စသော မေတ္တာဘာဝနာ မပွားများမီ ရှေးအဖို့၌ ကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ်တရား ၁၅-ပါးကို မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများလိုသူတိုင်း ပြုကျင့်နိုင်ရန် ဟော ကြားတော်မူခဲ့သည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ယင်း ကျင့်ဝတ်တရား ၁၅-ပါးသည် မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများမှုကိစ္စ၌သာမဟုတ်၊ အခြားဘာဝနာပွားများမှု ကိစ္စများနှင့်လည်း သက်ဆိုင်နိုင်သဖြင့် ဘာဝနာမှုမှန်သမျှ၏ ရှေးအဖို့က ပြုကျင့် ရမည့် အကျင့်များ (ဘာဝနာပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ)ဟူ၍လည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ယင်းကျင့်ဝတ် တရားများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ခုဒ္ဒကပါဌ အဋ္ဌကထာနှင့် သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာများ၌ ပါရှိသည့်အတိုင်း အကျဉ်းချုံး၍ ဖော်ပြထားသည်ကို နောက် ဆက်တွဲတွင် ကြည့်ရှုပါ။

(ဂ) မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံဒေသနာအကျဉ်း

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် မေတ္တာဘာဝနာ မပွားများမီ ရှေးအဖို့က ကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ်တရားများကို ဟောကြားပြီး၍ ရုက္ခစိုးနတ်များဘေးရန်ကို ပယ်ရှားရန် ပရိတ်အရံအတား အလို့ငှာလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ မေတ္တာဈာန် ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျိုးငှာ လည်းကောင်း မေတ္တာဘာဝနာပွားများ ပုံအကျဉ်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားတော်မူသည်—

တတိယဂါထာဝက်။ ။သုခိနော ဝ ခေမိနော ဟောန္တု၊
သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။

အနက် ‌ပေး

သဗ္ဗသတ္တာ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ သုခိနော ဝါ၊ ချမ်းသာခြင်းနှင့်ပြည့်စုံကုန်သည်လည်းကောင်း။ ခေမိနော ဝါ၊ ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ကင်းဝေးကြကုန်သည် လည်းကောင်း။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း။ သုခိတတ္တာ၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်း ရှိကြကုန်သည်။ ဘဝန္တု၊ ဖြစ်ပါစေကုန် သတည်း။

အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း

မေတ္တာဘာဝနာပွားများရာ၌ သတ္တဝါအားလုံးကို ပေါင်းရုံးကာ မေတ္တာပွားများစေရန်အလို့ငှာ အထက်ပါပွားများပုံ အကျဉ်းချုပ်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည်။

(ဃ) မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံဒေသနာအကျယ်

မြတ်စွာဘုရားသည် အထက် (ဂ) အပိုဒ်ပါ သတ္တဝါ အားလုံးကို ပေါင်းရုံးကာ အာရုံတခုထဲ၌ စွဲမြဲစွာ မေတ္တာ ပွားပုံအကျဉ်းကိုဟောကြားပြီးနောက် တသ (ထိတ်လန့်တတ် သော စိတ်ရှိသူ)၊ ထာဝရ(မထိတ်လန့်တတ်သော စိတ်ရှိသူ) စသည့် အာရုံ အမျိုးမျိုး၌ လိုက်ကာ လိုက်ကာ စိတ် ကောင်းစွာတည်စေခြင်းအကျိုးငှာ မေတ္တာပွားပုံအကျယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားတော်မူသည်—

စတုတ္ထဂါထာ။ ။ယေ ကေစိ ပါဏဘူတ’တ္ထိ၊
တသာ ဝါ ထာဝရာ ဝ’နဝသေသာ။
ဒီဃာ ဝါ ယေ ဝ မဟန္တာ၊
မဇ္ဈိမာ ရဿကာ အဏုကထူလာ။

ပဉ္စမဂါထာ॥ ॥ဒိဋ္ဌာ ဝါ ယေ ဝ အဒိဋ္ဌာ၊
ယေ ဝ ဒူရေ ဝသန္တိ အဝိဒူရေ။
ဘူတာ ဝ သမ္ဘဝေသီ ဝ၊
သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။

အနက်

ယေကေစိ၊ အကြွင်းအကျန်မရှိ အလုံးစုံကုန်သော။ ပါဏာ-ဘူတာ၊ အသက်ရှိသော သတ္တဝါတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣမေပိ သဗ္ဗသတ္တာ၊ ဤအလုံးစုံကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်း။ သုခိတတ္တာ၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာခြင်းရှိကြကုန်သည်။ ဘဝန္တု၊ ဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း။ အနဝသေသာ၊ အနည်းငယ်မျှအကြွင်းအကျန်မရှိကုန်သော။ ယေ တသာ ဝါ၊ အကြင်ထိတ်လန့်တတ်သော ပုထုဇဉ် သေက္ခ သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ယေ ထာဝရာ ဝါ၊ အကြင်ထိတ်လန့်ခြင်းမရှိကုန်သော ရဟန္တာ သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။ ယေ ဒီဃာ ဝါ၊ အကြင်ရှည်လျားသော ခန္ဓာကိုယ်ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ယေ မဟန္တာ ဝါ၊ အကြင်ကြီးမားသော ခန္ဓာကိုယ် ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ယေ မဇ္ဈိမာ ဝါ၊ အကြင် အလယ်အလတ် ခန္ဓာကိုယ်ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။ ယေ ရဿကာ ဝါ၊ အကြင်ပုတိုသော ခန္ဓာကိုယ်ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ယေ အဏုကာ ဝါ၊ အကြင်သေးငယ်လှစွာသောခန္ဓာကိုယ်ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ယေ ထူလာ ဝါ၊ အကြင်ပြည့်ဖြိုးဝန်းစိုင်းသော ခန္ဓာကိုယ်ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်

လည်းကောင်း။ ယေ ဒိဋ္ဌာ ဝါ၊ အကြင်မြင်ဖူးသောသတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ယေ အဒိဋ္ဌာ ဝါ၊အကြင်မမြင်ဖူးသောသတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ယေ ဒူရေ ဝသန္တိ၊ အကြင်အဝေး၌နေထိုင်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ယေ အဝိဒူရေ ဝသန္တိ၊ အကြင်အနီးအပါး၌ နေထိုင်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ယေ ဘူတာ ဝါ၊ အကြင်ကိလေသာကင်းကွာ ဘဝသံသရာ၌ ဖြစ်ပြီးသော ရဟန္တာသတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ယေ သမ္ဘဝေသီ ဝါ၊ အကြင်နောင်ဘဝသံသရာ၌ ထပ်မံဖြစ်ရဦးမည့် ပုထုဇဉ်သေက္ခသတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ဣမေပိ သဗ္ဗသတ္တာ၊ဤအလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်လည်း။ သုခိတတ္တာ၊ ကိုယ်စိတ် နှစ်ပါးချမ်းသာခြင်းရှိကြကုန်သည်။ ဘဝန္တု၊ ဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း

မြတ်စွာဘုရားသည် မေတ္တာဘာဝနာဒေသနာ အကျယ်ကို ဟောရာ၌ တရားနာယူသူ ရဟန်းငါးရာတို့ နားလည်လွယ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ တသ (ထိတ်လန့်တတ်သူ)၊ ထာဝရ (မထိတ်လန့်တတ် တည်မြဲသူ) စသည်ဖြင့် နှစ်ခုစိတ္တဲ့ (ဒုက) လေးပါးနှင့် ဒီဃ(ခန္ဓာကိုယ်ရှည်လျားသူ)၊ မဇ္ဈိမ (ခန္ဓာကိုယ်မတိုမရှည်သူ)၊ ရဿက (ခန္ဓာကိုယ်ပုတိုသူ) စသည်ဖြင့် သုံးခုစိတ္တဲ့ (တိက) သုံးပါးတို့ဖြင့် အသီးသီး ခွဲကာ မေတ္တာပွားများပုံကို ဟောတော်မူသည်။

နှစ်ခုစီ (ဒုက)တွဲ၍လည်းကောင်း၊ သုံးခုစီ(တိက) တွဲ၍လည်းကောင်း အသီးသီး ခွဲကာ မေတ္တာပွားများပုံတို့ကို နောက်ဆက်တွဲတွင် ကြည့်ရှုပါ။

(င) မေတ္တာပွားများပုံဒေသနာတမျိုး

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် မေတ္တာဘာဝနာကို သတ္တဝါများပေါ်၌ ချမ်းသာသုခရရှိရေးအတွက် တောင့်တချက်ဖြင့် ပွားများရပုံကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် သတ္တဝါများ အကျိုးမဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ ကင်းခြင်းကို တောင့်တသည့် အစွမ်းဖြင့် မေတ္တာဘာဝနာများ ပွားရပုံကို အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြား ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့ပြန်ပါသည်—

သင်္ဂဟဂါထာ။ ။န ပရော ပရံ နိကုဗ္ဗေထ၊
နာတိမညေထ ကတ္ထစိ န ကိဉ္စိ။
ဗျာရောသနာ ပဋိဃသညာ၊
နာ'ညမညဿ ဒုက္ခမိစ္ဆေယျ။

အနက်

ပရော၊ တပါးသောသူသည်။ ပရံ၊ အခြား တပါးသောသူကို။ န နိကုဗ္ဗေထ၊ လှည့်ပတ်ခြင်း၊ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်း မပြုပါစေလင့်။ ကတ္ထစိ၊ တစုံတခုသော အရပ်ဒေသ၌။ နံ၊ ထိုတပါးသောသူကို။ ကိဉ္စိ၊ အနည်းငယ်မျှ။ နာတိမညေထ၊ မထီမဲ့မြင် မအောက်မေ့ပါစေလင့်။ ဗျာရောသနာယ၊ ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် ညှဉ်းဆဲခြုတ်ခြယ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိဃသညာယ၊ အငြိုးထားသော စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အည·

မညာသာ၊ အချင်းချင်း၏။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခကို။ န ဣစ္ဆေယျ၊ အလိုမရှိပါစေလင့်။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း

အထက်ပါ မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံသည် အခြား မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံများနှင့် မတူပါ။ အခြား မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံမှာ သတ္တဝါတွေ ကျန်းမာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေဟု သတ္တဝါများအပေါ်၌ ချမ်းသာ၊ အကျိုးစီးပွားများ ကျရောက်ရန် အတွက် တောင့်တခြင်း ဆုတောင်းခြင်း (ပတ္ထနာ) ဖြစ်သည်။ ယခု မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံမှာ တယောက်သောသူ တပါးလူက အခြား တယောက်သောသူ တပါးလူကို လှည့်ပတ်ခြင်း ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်း မပြုပါစေလင့်ဟု သတ္တဝါများအပေါ်၌ အကျိုးမဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ မကျရောက်ရန် အတွက် တောင့်တခြင်း ဆုတောင်းခြင်း (ပတ္ထနာ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံ တမျိုးဟု ရေးသားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(၈) မည်သည့်စိတ်ထားဖြင့် မေတ္တာပွားများရပုံကို ဖော်ပြသည့် ဩဝါဒဒေသနာ

မေတ္တာ ဘာဝနာ ပွားများရာ၌ ပွား များသူတို့သည် မည်ကဲ့သို့စိတ်ထား၍ ပွားများရမည်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် အောက်ပါအတိုင်း ဩဝါဒပေးသနားတော်မူသည်–

သတ္တမဂါထာ။ ။မာတာ ယထာ နိယံ ပုတ္တ–
မာယုသာ ကေပုတ္တမနုရက္ခေ။

ဝေမ္ဗိ သဗ္ဗဘူတေသု၊
မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ၊

အနက်

မာတာ၊ မွေးမိခင်သည်။ နိယံ ပုတ္တံ၊ မိမိရင်နှစ်သား အရင်းဖြစ်သော။ ဧကပုတ္တံ၊ တဦးတည်းသော သားကို။ အာယုသာ၊ မိမိအသက်ဖြင့်။ အနုရက္ခေ ယထာ၊ အစဉ်စောင့်ရှောက်ဘိသကဲ့သို့။ ဝေမ္ပိ၊ ဤနည်းမခြား အလားတူသာလျှင်။ သဗ္ဗဘူတေသု၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၌။ အပရိမာဏံ၊ အတိုင်းအတာပမာဏမရှိသော။ မာနသံ၊ တွေ့တွေ့ယိုဖိတ် မေတ္တာစိတ်ကို။ ဘာဝယေ၊ အကြိမ်ကြိမ် အခါခါ ပွားများရာ၏။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း

မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါများအပေါ် မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများရာ၌ သားသမီးများအပေါ်ထားအပ်သော မိခင်၏ မေတ္တာနှင့် ဥပမာထား၍ ပွားများစေလိုသဖြင့် အထက်ပါ မာတာ ယထာ စသော ဂါထာကို ဟောတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာပွားများလိုသောသူသည် မိခင်သည် မိမိရင်သွေးဖြစ်သော တဦးတည်းသော သားကို မိမိအသက်နှင့်လဲ၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် မေတ္တာစိတ်ထားသကဲ့သို့ သတ္တဝါများ အပေါ်၌ အတိုင်းအရှည်မရှိ အကောင်းဆုံးသော မေတ္တာစိတ်ကိုထား၍ ပွားများရမည် ဖြစ်သည်။

အတိုင်းအတာမရှိသော မေတ္တာစိတ် (အပရိမာဏ)နှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ဆက်တွဲတွင်ကြည့်ရှုပါ။

(ဆ) မေတ္တာဘာဝနာကို သုံးလောကစလုံး အနှံ့ ပွားများရန် ဩဝါဒကထာ

သတ္တဝါများအပေါ်၌ အတိုင်းအရှည်မရှိ အကောင်းဆုံး မေတ္တာထား၍ ပွားများရမည်ဆိုရာ၌ ကာမလောက၌သာ ရှိသော သတ္တဝါများကိုသာမဟုတ်၊ ရူပ, အရူပလောကစသော အလုံးစုံသောလောက၌ ရှိသော သတ္တဝါများအပေါ်၌လည်း မေတ္တာထား၍ ပွားများစေလိုသဖြင့် အောက်ပါ ဂါထာကို မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသည်—

အဋ္ဌမဂါထာ။ ။မေတ္တဉ္စ သဗ္ဗလောကသ္မိံ၊
မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယဉ္စ၊
အသမ္ဗာဓံ အဝေရ မသပတ္တံ။

အနက်

ဥဒ္ဓံ၊ အထက်လောကအရူပဘဝ၌လည်းကောင်း။ အဓော စ၊ အောက်ပြည်လောက ကာမဘဝ၌လည်းကောင်း။ တိရိယဉ္စ၊ အလယ်လောက ရူပဘဝ၌လည်းကောင်း။ သဗ္ဗလောကသ္မိံ၊ အလုံးစုံသော သုံးလောက၌။ အသမ္ဗာဓံ၊ အပိုင်းအခြားကင်း ကျဉ်းမြောင်းခြင်းမရှိသော။ အဝေရံ၊ ဒေါသဟူသော ကိုယ်တွင်း ဘေးရန်မရှိသော။ အသပတ္တံ၊ တပါးသူတို့၏နှိုင်စက်ရန်မှု အပ ရန်သူမရှိသော။ အပရိမာဏံ၊ အတိုင်းအတာပမာဏမရှိသော။ မေတ္တံ၊ အေးမြကြည်လင် ချစ်ခင်ခြင်းသဘောရှိသော။ မာနသံ၊ စိတ်ကို။ ဘာဝယေ၊ ပွားများရာ၏။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း

သုံးလောက စလုံးရှိ သတ္တဝါများအပေါ်၌ မေတ္တာပွား များရာ၌ သတ္တဝါအားလုံးပေါ်၌ ရန်သူချစ်သူ စသည်ဖြင့် မခွဲခြား၊ အပိုင်းအခြားမရှိ၊ မကျဉ်းမြောင်းစေပဲ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မေတ္တာ(အသမ္ဗာဓမေတ္တာ) ထားရမည်။ ထို့အပြင် မေတ္တာ၏အတွင်းရန်သူဖြစ်သည့် သူတပါးအပေါ် ဒေါသစိတ်ကင်းသော မေတ္တာ(အဝေရမေတ္တာ)မျိုးဖြစ်အောင် ပွားများရမည်။ ထိုကဲ့သို့ သူတပါးအပေါ် မေတ္တာစိတ် ထားလျှင် သူတပါးတို့ကသည်း မိမိအပေါ် ရန်ပြုတော့မည်မဟုတ်သဖြင့် အပရန်(အသပတ္တ)လည်း ရှိတော့မည်မဟုတ်တော့ပေ။

အသမ္ဗာဓ၊ အဝေရ၊ အသပတ္တ စသော စကားရပ်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နောက်ဆက်တွဲတွင် ကြည့်ရှုပါ။

(၉) မေတ္တာစျာန်သတိဖြင့် အမြဲနေထိုင်ရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်သည့် ဒေသနာ

မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါ အားလုံးအပေါ်၌ မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများသဖြင့် မေတ္တာစျာန်ကို ရရှိပြီးသော သူတို့အား မေတ္တာစျာန်သတိဖြင့် အမြဲနေထိုင်ရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုသဖြင့် အောက်ပါဒေသနာကို မိန့်ကြားတော်မူသည်—

နဝမဂါထာ။ ။တိဋ္ဌံ စရံ နိသိန္နော ဝ၊
သယာနော ယာဝတာ’ဿ ဝိတမိဒ္ဓေါ။
ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျ၊
ဗြဟ္မမေတံ ဝိဟာရမိဓ မာဟု။

အနက်

တိဋ္ဌံ ဝါ၊ ရပ်လျက်သော်လည်းကောင်း။ စရံ ဝါ၊ သွား လျက်သော်လည်းကောင်း။ နိသိန္နော ဝါ၊ ထိုင်လျက်သော် လည်းကောင်း။ သယာနော ဝါ၊ လျောင်းလျက်သော်လည်း ကောင်း။ ယာဝတာ၊ အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ ဝိတမိဒ္ဓေါ၊ ငိုက်မျဉ်းအိပ်ချင်ခြင်းမရှိသည်။ အဿ၊ဖြစ်ရာ၏။ တာဝတာ၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ ဧတံ သတိံ၊ ထိုမေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော ဈာန်သတိကို။ အဓိဋ္ဌေယျ၊ ဆောက်တည်ရာ၏။ ဣဓ၊ဤမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌။ ဧတံ၊ ထိုမေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော သတိဖြင့် နေထိုင်ခြင်းကို။ ဗြဟ္မံ၊ မြတ်သော။ ဝိဟာရံ၊ နေထိုင်ခြင်းဟူ၍။ အာဟု၊ဘုရား ရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြလေကုန်ပြီ။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း

မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများရာ၌ ရပ်ခြင်း၊ သွားခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်းဟူသော မည်သည့် ကိုယ်အမူအရာ (ဣရိယာပထ) ဖြင့် ဖြစ်စေ မအိပ်ချင်သရွေ့ ကာလပတ်လုံး ပွားများ နိုင်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ အမြဲမပြတ် မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော သတိဖြင့် ပွားများနေထိုင်ခြင်းကို မြတ်သော နေထိုင်ခြင်းဟူ၍ ဘုရားရှင်တို့ ဟောတော်မူခဲ့သည်။

အထက် ဂါထာပါ မေတ္တာဈာန်သတိဖြစ်စေပုံနှင့် ဗြဟ္မ- ဝိဟာရဟု ဆိုအပ်သော မြတ်သောနေထိုင်ခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ဆက်တွဲတွင် ကြည့်ရှုပါ။

(၅) မေတ္တာဈာန်သမာဓိဖြင့် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ရရန် နည်းလမ်း ညွှန်ပြသည့်ဒေသနာ

ဒသမဂါထာ။ ။ဒိဋ္ဌိဉ္စ အနုပဂ္ဂမ္မ၊
သီလဝါ ဒဿနေန သမ္ပန္နော။
ကာမေသု ဝိနယ ဂေဓံ၊
န ဟိ ဇာတုဂ္ဂဗ္ဘသေယျ ပုန ရေတိ။

အနက်

သော၊ ထိုမေတ္တာဘာဝနာ ပွားများ၍ မေတ္တာဈာန်ရရှိပြီးသော ရဟန်း(ယောဂီ)သည်။ ဒိဋ္ဌိဉ္စ၊ အတ္တဟုစွဲလမ်းသော မှားသော အယူသို့လည်း။ အနုပဂ္ဂမ္မ၊ မစွဲလမ်း မကပ်ရောက်မှု၍။ သီလဝါ၊ လောကုတ္တရာသီလရှိသည်ဖြစ်၍။ ဒဿနေန၊ မဖောက်မပြန် သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်နှင့်။ သမ္ပန္နော၊ ပြည့်စုံလျက်။ ကာမေသု၊ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ (ဝါ) ဝတ္ထုကာမတို့၌။ ဂေဓံ၊ ကိလေသာကာမဖြင့် တွယ်တာမက်မောခြင်းကို။ ဝိနယ၊ ပယ်ဖျောက်၍။ ဇာတု၊ အမှန်စင်စစ်။ ပုန၊ တဖန်။ ဂဗ္ဘသေယျံ၊ အမိဝမ်းတွင်း ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသို့။ န ဧတိ၊ မရောက်ရတော့ပေ။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် မေတ္တာဘာဝနာပွားများခြင်းဖြင့် မေတ္တာဈာန် သက်သက်ရရန်ကိုသာ မရည်ရွယ်ပဲ မေတ္တာဈာန်မှ တဆင့်တက်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့်

အဘ္ဘဒိဋ္ဌိကို ပယ်နုတ်လျက် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ရန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုကာမဟု ဆိုအပ်သော ကာမဂုဏ်စသော တရားတို့၌ ကိလေသာကာမဟု ဆိုအပ်သော တွယ်တာ တပ်မက်ခြင်းသဘောတရားကို ပယ်ဖျောက်လျက် သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရန်ကိုလည်းကောင်း၊ ထို့နောက် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရန်ကို လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မေတ္တာစျာန်ကို အခြေပြု၍ ဝိပဿနာဘာဝနာ ပွားများသဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ပုံကို နောက်ဆက်တွဲတွင် ကြည့်ရှုပါ။

နောက်ဆက်တွဲ

ပရိတ်တရားတော်အဓိပ္ပာယ် (နှာ-၃)

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်မှ ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူသည်အထိ ၄၅-ဝါပတ်လုံး ဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားတော်တို့သည် ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့် ရှစ်သောင်း လေးထောင်မက များမြောင်လှပေသည်။

ယင်းတရားတော်တို့တွင် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ရေး (ဝိမုတ္တိ)ကိုရရန် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်လျက်ရှိကြသော ရဟန်းရှင်လူတို့၏ ဘေးဘယာ ကင်းဝေးရေးအတွက် အရံအတား အစောင့်အရှောက်အဖြစ် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားတော်များလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုတရားတော်တို့ကို ပါဠိ စကားအားဖြင့် "ပရိတ္တ"၊ မြန်မာ စကားအားဖြင့် "ပရိတ်"ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။

ပရိတ်ဟူသောစကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှေးဆရာကြီးများက "ပရိ သမန္တတော ဘယံ တာယတိ ရက္ခတီတိ ပရိတ္တံ"ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုကြသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ထက်ဝန်းကျင်မှ ရောဂါဝေဒနာစသော ဘေးရန်တို့ကို စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့် ပရိတ်ဟု ဆိုသည်။

ရောဂါဝေဒနာစသော ဘေးအန္တရာယ်ကင်းခြင်းစသော ပရိတ်၏ အကျိုးအာနိသင်ကို ရရှိရန်မှာ ပရိတ်တရားတော် ရွတ်ဖတ်သူနှင့် ပရိတ်တရားတော်နာယူသူနှစ်ဦးတို့အပေါ် တည်ရှိသည်။ ပရိတ်တရားတော် ရွတ်ဖတ်သူသည် သုတ္တန္တ ပိဋကၢ ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိတော် အာဋာနာဋိယသုတ် အဋ္ဌကထာ (နှာ-၁၄၉)၌ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စိတ်ထား၍ ရွတ်ဆိုမှ ပရိတ်၏အကျိုးအာနိသင် ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပရိတ်ရွတ်ဖတ်သူ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး

(၁) ပရိတ်ပါဠိတော်၏ ပုဒ်၊ ပါဌ်၊ အက္ခရာကို ကျနမှန်ကန်စွာ ရွတ်ဆိုနိုင်ခြင်း၊

(၂) ပရိတ်ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိခြင်း၊

(၃) လာဘ်သပ်ပကာကို မငဲ့ကွက်ပဲရွတ်ဆိုခြင်း၊

(၄) မေတ္တာ ကရုဏာ ရှေ့သွားရှိသော စင်ကြယ်သော စိတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း။

ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (နှာ-၁၄၉)၌—

သုဂ္ဂဟိတာတိ အတ္ထဥ္စ ဗျဥ္ဇနဉ္စ ပရိသောဓေတွာ သုဋ္ဌု ဥဂ္ဂဟိတာ။ သမတ္တာ ပရိယာပုတာတိ ပဒဗျဥ္ဇနာနိ အဟာပေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ ဥဂ္ဂဟိတာ။ အတ္ထမ္ပိ ပါဠိမ္ပိ ဝိသံဝါဒေတွာ သဗ္ဗသော ဝါ ပန အပ္ပဂုဏံ ကတွာ ဘဏန္တဿ ဟိ ပရိတ္တံ တေဇဝန္တံ န ဟောတိ၊ သဗ္ဗသော ပဂုဏံ ကတွာ ဘဏန္တဿဝ တေဇဝန္တံ ဟောတိ။ လာဘဟေတု ဥဂ္ဂဟေတွာ-

ဘဏ္ဍန္တဿာပိ အတ္ထံ န သာမေတိ၊ နိဿရဏပဉ္ဇေ ဌတွာ
မေတ္တံ ပုရေစာရိကံ ကတွာ ဘဏ္ဍန္တဿေဝ အတ္ထာယ
ဟောတီတိ ဒဿေတိ–

ဟုပါရှိသည်။

အနက်

သင်္ဂဟိတာတိ၊ သင်္ဂဟိတာ ဟူသည်ကား။ အတ္ထေန၊ ပါဠိ၏ အနက်ကို လည်းကောင်း။ ဗျဉ္ဇနေန၊ ပုဒ် အက္ခရာကိုလည်း ကောင်း။ ပဋိဿာမေတွာ၊ အဖန်တလဲလဲ သုတ်သင်ပြီး၍။ သုဋ္ဌု၊ ကောင်းစွာ။ ဥဂ္ဂဟိတာ၊ သင်ယူအပ်ကုန်၏။ သမတ္တာ ပရိယာပုတာတိ၊ သမတ္တာ ပရိယာပုတာဟူသည်ကား။ ပဒဗျ-ဉ္ဇနာနိ၊ ပုဒ်အက္ခရာတို့ကို။ အဟာပေတွာ၊မယုတ်စေမူ၍။ ပရိ-ပုဏ္ဏာ၊ ပြည့်စုံကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။ ဥဂ္ဂဟိတာ၊သင်ယူအပ် ကုန်၏။ အတ္ထမ္ပိ၊ ပါဠိ၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း။ ပါဠိမ္ပိ၊ ပါဠိ ကိုလည်းကောင်း။ ဝိသံဝါဒေတွာ၊ ချွတ်ယွင်းစေ၍။ ဝါ ပန၊ တနည်းသော်ကား။ သဗ္ဗသော၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ အပ္ပဂုဏံ၊ မလေ့လာသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဘဏ္ဍန္တဿ၊ ရွတ်ဆိုသော သူ၏။ ပရိတ္တံ၊ ပရိတ်သည်။ တေဇဝန္တံ၊ တန်ခိုးအာနုဘော် ရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သဗ္ဗသော၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ ပဂုဏံ၊ လေ့လာသည်ကို။ ကတွာ၊ပြု၍။ ဘဏ္ဍန္တဿေဝ၊ ရွတ်ဆိုသော သူ၏သာလျှင်။ ပရိတ္တံ၊ ပရိတ်သည်။ တေဇဝန္တံ၊ တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ လာဘဟေတု၊ လာဘ်သပ်ပကာတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥဂ္ဂဟေ-တွာ၊ သင်ယူပြီး၍။ ဘဏ္ဍန္တဿာပိ၊ ရွတ်ဆိုသောသူ၏လည်း။

ပရိတ္တံ၊ ပရိတ်သည်။ အတ္တံ၊ အလိုရှိအပ်သော အန္တရာယ်ကင်းခြင်းစသော အကျိုးကို။ န သာဓေတိ၊ မပြီးစေနိုင်။ (ပန၊ စင်စစ်သော်ကား)။ နိယာမပက္ခေ၊ သံသရာဝဋ်မှထွက်မြောက်ကြောင်း အဖို့၌။ ဌတွာ၊ တည်၍။ မေတ္တံ၊ မေတ္တာကို။ ပုရေစာရိကံ၊ ရှေ့၌ဖြစ်သည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဘာဏန္တဿ၀၊ ရွတ်ဆိုသော သူ၏သာလျှင်။ ပရိတ္တံ၊ ပရိတ်သည်။ အတ္တာယ၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းခြင်းစသောအကျိုးငှါ။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့သော သဘောကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ပရိတ်တရားနာယူသူ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး

(၁) ပဉ္စာနန္တရိယကံဒါးပါးတည်းဟူသော ကမ္မန္တရာယ်မရှိခြင်း၊
(၂) နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ကိလေသန္တရာယ်မရှိခြင်း၊
(၃) ပရိတ်တော်၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်ကို အလွန်ယုံကြည်သောသဒ္ဓါတရားနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။

အထက်ပါ အင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့်ပြည့်စုံမှသာလျှင် ပရိတ်တော်သည် နာယူသူများအား စောင့်ရှောက်ကြောင်းကို မိလိန္ဒပဉ္စာ ပါဠိတော်၊ အဘေဒ္ဓဝဂ္ဂ၊ မစ္စုပါသမုတ္တိပဉ္စာ(နှာ-၁၅၅) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်–

တီဟိ မဟာရာဇ ကာရဏေဟိ ပရိတ္တံ န ရက္ခတိ ကမ္မာဝရဏေန ကိလေသာဝရဏေန အသဒ္ဒဟနတာယ။

အနုက်

မဟာရာဇ၊ မြတ်သောမိလိန္ဒမင်းကြီး။ ကမ္မာဝရဏေန၊ ပဉ္စာနန္တရိယတည်းဟူသော ကံငါးပါး၏ ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကိလေသာဝရဏေန၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ကိလေသာ၏ ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အသဒ္ဒဟာနတာယ၊ ပရိတ်တော်ကို ယုံကြည်ခြင်းသဒ္ဓါတရား မရှိသည်၏အဖြစ် အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တီဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ကာရဏေဟိ၊ အကြောင်းတို့ကြောင့်။ ပရိတ္တံ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သော ပရိတ်တော်သည်။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့အား။ န ရက္ခတိ၊ မစောင့်ရှောက်။

အထက်ပါအင်္ဂါ ၃-ပါးအပြင် ဋီကာဆရာက—

(၄) တည်ကြည်ခြင်းသမာဓိ၊ ရှိသေလေးမြတ်ခြင်း သက္ကစ္စဂါရဝဖြင့် လက်အုပ်ချီ၍ နာယူခြင်း—

ဟူသောတပါးကို ထပ်ထည့်သဖြင့် အင်္ဂါ ၄-ပါးဟူ၍ ယူအပ်ပါသည်။

ပထမဂါထာ

အတ္တကုသလေန အဓိပ္ပာယ် (နှာ-၈)

အတ္တကုသလေန ဟူသော ပါဠိစကား၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အကျိုးစီးပွား၌ လိမ္မာသူဟု ဆိုလိုသည်။ ဤ၌ အကျိုးစီးပွားဆိုသည်မှာ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန် ရရာရကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အကျင့်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ အခြား လောကီအကျိုးစီးပွားများကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်ပါ။ ယင်းအကျင့်ကို သိနားလည်၍ နားလည်သည့်အတိုင်း ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် အားထုတ်

နေသူကို လည်းကောင်း၊ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရသူကိုလည်းကောင်း အတ္ထကုသလဟု ဆိုလိုပါသည်။ အတ္ထကုသလနှင့် ပတ်သက်၍ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ မေတ္တသုတ်အဖွင့်၌ အဋ္ဌကထာဆရာက အမျိုးမျိုး အဓိပ္ပာယ်များ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသော်လည်း အထက်ပါ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်သည် လိုရင်းအချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပထမ ဒုတိယနှင့် တတိယဂါထာများ
မေတ္တာဘာဝနာ မပွားများမီ ရှေးအဖို့က ကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ်တရား ၁၅-ပါး (နှာ—၉)

(၁) သက္ကော=စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ စွမ်းနိုင်ခြင်းဆိုသည်မှာ သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို ပိုင်းခြား ထင်ထင် သိမြင်ရန် အလို့ငှါ ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ စွမ်းနိုင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာဆရာက မြတ်စွာဘုရားသည် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ၊ ဗောဓိရာဇကုမာရသုတ် (နှာ- ၂၉၈)၌ ဟောကြားခဲ့သည့် ပဓာနိယင်္ဂ (တရား အားထုတ်သူဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ) တရား ၅-ပါး အနက် ကျန်းမာခြင်း(ဒုတိယ)နှင့် အားထုတ်မှုရှိခြင်း (စတုတ္ထ) အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၍ ကိုယ်အသက် မငဲ့ကွက်ပဲ တရား အားထုတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ခြင်းကို သက္ကောဟု ခေါ်ကြောင်း ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ပဓာနိယင်္ဂတရား ၅-ပါး

(၁)ဘုရား၌ ယုံကြည်မှု(သဒ္ဓါ)၊

(၂)ကျန်းမာမှု(အပ္ပါဗာဓ)၊

(၃)မစဉ်းလဲ၊ မလှည့်ဖြား မိမိတွေ့ရှိသည့် အဖြစ်မှန်ကိုတင်ပြမှု (အသဌ အမာယာဝီ)၊

(၄)ကြိုးစားအားထုတ်မှု(အာရဒ္ဓဝီရိယ)၊

(၅)ပညာရှိမှု (ပညာ)။

(၂) ဥဇ္ဇု= ဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ ဖြောင့်မတ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ကိုယ် နှုတ်နှစ်ပါး ဖြောင့်မတ်ခြင်းကိုဆိုသည်။ ထိုအပြင် အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ နှစ်ပါး တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ဆိုသည်။ ထိုအပြင် ပဓာနိယင်္ဂတရား ငါးပါးအနက် တတိယဖြစ်သည့် မစဉ်းလဲ မကောက်ကျစ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း (အသဌ)ကို ဆိုသည်။

(၃) သုဟုဇ္ဇု=အလွန် ဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ အလွန်ဖြောင့်မတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ စိတ်ထား ဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ အဓိပညာ သိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ပဓာနိယင်္ဂတရား ငါးပါးအနက် တတိယဖြစ်သည့် မလှည့်ပတ် မဖြားယောင်းခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း (အမာယာဝီ)ကို ဆိုလိုသည်။

(၄)သုဝစော=ဆိုဆုံးမလွယ်ခြင်း၊ ဆိုဆုံးမလွယ်ခြင်းဆိုသည်မှာ သူတပါးက ဆိုဆုံးမသည်ရှိသော် အားရဝမ်းသာစွာလက်ခံခြင်း၊ နောင်အခါ ဆိုဆုံးမပါရန် ပန်ကြားခြင်း၊ ဆိုဆုံးမသည့် အတိုင်းလိုက်နာ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆိုဆုံးမလွယ်သော သူမှသာ မေတ္တာတရားနှင့်သဟဇာတဖြစ်မည် အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

(၅) မုဒု= နူးညံ့ ပျော့ပျောင်းခြင်း၊ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းခြင်း ဆိုသည်မှာ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်နှလုံးအားဖြင့်လည်းကောင်း နူးညံ့ပျော့ပျောင်းခြင်းကို ဆိုသည်။ ထိုသို့ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး ပျော့ပျောင်းသဖြင့် ကိုယ်အမူအရာအားဖြင့် မျက်မှောင် မကြုတ်ခြင်း၊ ပေါ်လွင် ရှင်ပြသော မျက်နှာရှိခြင်း၊ နှုတ်အမူအရာအားဖြင့် ချိုမြသာယာ နားချမ်းသာသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းများကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများရန် အလွန်လွယ်ကူမည် ဖြစ်သည်။

(၆)အနတိမာနီ=မာန်မာန မရှိခြင်း၊ မာန်မာန မရှိခြင်းဆိုသည်မှာ မိမိထက် ကြီးမြတ်သူကို ရိုသေသမှုပြုခြင်း၊ မိမိထက်ငယ်သူ၊ နိမ့်ကျသူများကို ကူညီတတ်ခြင်း ငဲ့ညှာတတ်ခြင်း စသည်များ

ကို ဆိုပါသည်။ ထို့အပြင် ရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကဲ့သို့ အမျိုးအနွယ် စသော မာန် ဖြစ်ကြောင်း ဝတ္ထုတို့ဖြင့် သူတပါး အပေါ် မထိမဲ့မြင် မပြုခြင်းကိုလည်း ဆိုသည်။

(၇)သန္တုဿကော=တင်းတိမ် ရောင့်ရဲ လွယ်ခြင်း၊ နှစ်သက် ကျေနပ်ခြင်း၊ တင်းတိမ် ရောင့်ရဲ လွယ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ရတတ်သမျှ၊ ရှိသမျှ၊ ဖြစ်သမျှ နှင့် တင်းတိမ် နှစ်သက် ကျေနပ်သည်ကို ဆိုသည်။

သန္တုဿက ၃-မျိုး

(က)သကတုဿက=မိမိဥစ္စာ ပစ္စည်းဖြင့် နှစ်သက်ကျေနပ်သူ (ဆွမ်း၊ ဆေး၊ ကျောင်း၊ သင်္ကန်း ပစ္စည်း ၄-ပါး)၊

(ခ) သန္တုတုဿက=မိမိမှာရှိသော ပစ္စည်း ဖြင့် နှစ်သက်ကျေနပ် သူ(မိမိရရှိသော ပစ္စည်း ဖြင့် မျှတ သုံးဆောင် ခြင်း)၊

(ဂ) သမတုဿက=အညီအမျှစိတ်ထားခြင်း ဖြင့် နှစ်သက်ကျေနပ်သူ (ကောင်း၊ မကောင်း

အာရုံဟူသမျှတို့၌ နှစ်
သက်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်း
မရှိအညီအမျှထားခြင်း)။

(၇) သုဘရ= မွေးမြူ လွယ်ခြင်း၊ မွေးမြူ လွယ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ကောင်းသည် ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ ကျွေးသမျှ မွေးသမျှ ပေးသမျှဖြင့် ကျေနပ်စွာ စားသုံးပြီး မိမိရည်မှန်းချက် အလုပ်ကို လုပ်ကိုင် အားထုတ်နေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

(၉) အပ္ပကိစ္စ= အမှုကိစ္စနည်းပါးခြင်း၊ အမှုကိစ္စနည်းပါးခြင်းဆိုသည်မှာ အခြားကိစ္စအားလုံးကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပဲ မိမိ မလွှဲမရှောင်သာ၍ ပြုလုပ်ရမည့် ခြေသည်း လက်သည်း လှီးဖြတ်ခြင်း၊ သင်္ကန်းချုပ်ခြင်း စသော အလုပ်ကိုသာ လုပ်ခြင်းကိုသာ ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် တရားအားထုတ်လိုသူများသည် ကြောင့်ကြမှု (ပလိဗောဓ) ၁၀-ပါးကို ဖြတ်တောက်ရမည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဖော်ပြထားပါသည်။

(၁၀) သလ္လဟုကဝုတ္တိ=ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးမှုရှိခြင်း၊ ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးမှုဆိုသည်မှာ မိမိမှာ ရှိသင့်သည့် သပိတ်၊ သင်္ကန်း စသော ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးနှင့်သာ မျှတ

သုံးဆောင်၍ အလုပ်ကို ကျင့်ကြံပြုလုပ်နေသည်ကိုဆိုလိုသည်။ အင်္ကယ်၍ ယင်းပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးထက် အသုံးအဆောင်တွေ ပိုမို များပြားနေလျှင် ယင်းပစ္စည်းများကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရမည့် တာဝန်များ ရှိနေသဖြင့် လေးလံသော အသက်မွေးမှု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အဌကထာဆရာက အတောင်နှစ်ခုကိုသာ အားကိုးသွားလာနေသော ငှက်နှင့် ဥပမာပြုထားသည်။

(၁၁) သန္တိန္ဒြိယ=ငြိမ်သက်သောဣန္ဒြေရှိခြင်း၊ ငြိမ်သက်သောဣန္ဒြေရှိခြင်းဆိုသည်မှာ ကောင်းသောအာရုံ၊ မကောင်းသောအာရုံဟူသမျှတို့နှင့် တွေ့ကြုံသည့်အခါ မတုန်လှုပ်ပဲ ငြိမ်သက်တည်ကြည်သော ဣန္ဒြေရှိခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ ငြိမ်သက်သောဣန္ဒြေရှိရန်မှာ ဘာဝနာ တခုခုကို အားထုတ်နေမှသာ ဖြစ်နိုင်ပေမည်။

(၁၂) နိပက= ရင့်ကျက်သော ပညာရှိခြင်း၊ ရင့်ကျက်သော ပညာရှိခြင်းဆိုသည်မှာ လောက ဓမ္မ အမှုကိစ္စအရာရာ၌ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ ဉာဏ်ပညာရှိခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍

အဋ္ဌကထာ ဆရာက အောက်ပါ ဉာဏ်ပညာ ၃-မျိုးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို-နိပကဟု ဆိုလိုသည်-

(က) သီလကို အစဉ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဉာဏ်ပညာ၊

(ခ) သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းများကို ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးသပ်ခြင်း ဉာဏ်ပညာ၊

(ဂ) သိတင်းသုံးရန် နေရာ ဖြစ်သော သပ္ပါယခုနစ်ပါးကို ရွေးချယ်စိစစ်ခြင်းဉာဏ်ပညာ။

(၁၃) အပ္ပဂဗ္ဘ= မကြမ်းတမ်း မရိုင်းပြခြင်း၊ မကြမ်းတမ်း မရိုင်းပြခြင်းဆိုသည်မှာ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး သုံးပါးစလုံး မကြမ်းတမ်းမရိုင်းပြပဲ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာ ဆရာက အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်းပြသခဲ့သည်-

(က) သံဃာ့ အလယ်၊ ပရိသတ် အလယ်၌ ကြီးသူတို့အား နေရာမပေးခြင်း၊မရှိမသေနေထိုင်ခြင်း၊ ငယ်သူတို့အား နေရာ

တားမြစ်ခြင်း စသော ရှစ်မျိုး
သောအကြောင်းတို့ဖြင့် ကိုယ်
အမူအရာရိုင်းပြမှု မရှိရခြင်း၊

(ခ) အကြီးအကဲ၏ ခွင့်မရပဲ ဖြေ
ခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်း၊ မမေးပဲ
ပြောဆိုဖြေကြားခြင်း စသော
လေးမျိုးသော အကြောင်း
တို့ဖြင့် နှုတ်အမူအရာရိုင်းပြမှု
မရှိရခြင်း၊

(ဂ) ကာမဝိတက် စသော များစွာ
သော အကြောင်းတို့ကို စိတ်
နှလုံး၌ ကြံစည်မှုမရှိရခြင်း။

ကုလေသူနုဂ္ဂဟ= လူတို့၌ တွယ်တာမက်မောခြင်း၊
လူတို့၌ တွယ်တာမက်မောခြင်း
ဆိုသည်မှာ မိမိအား ကိုးကွယ်
ဆည်းကပ်၍ ဆွမ်းစသောပစ္စည်း
များကို ပေးလှူကြသော ဒါယ-
ကာတို့၌ ပစ္စည်းကိုတပ် တဏှာ
ဝေါ်ဖြင့် ငြိကပ် တွယ်တာ မက်
မောခြင်းမရှိသည်ကို ဆိုလိုသည်။

ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရားသည်
နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိတော်၊ ကဿပသံယုတ္တ၊
စန္ဒူပမသုတ်(နှာ-၄၀၂)၌ ဤကဲ့သို့ဟောတော်
မူခဲ့ပါသည်-

ရဟန်းများသည် လူတို့ကို ချဉ်းကပ်သည့်အခါ လမင်းနှင့်တူစွာ ကိုယ်လည်းခွာ စိတ်လည်းခွာ၍ ချဉ်းကပ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဆုံးမတော်မူသည်။ လ-သည် ကောင်းကင်၌ သွားသည်ရှိသော် မည်သူကိုမျှတွယ်တာခြင်း ချစ်ခင်ခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ပြုကျင့်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၁၅) ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့ဖွယ်အမှုကို အနည်းငယ်မျှ မပြုကျင့်ရခြင်း၊ ဤစကားရပ်၌ ပညာရှိတို့ကဲ့ရဲ့ဖွယ်အမှုဆိုသည်မှာ ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်၊ မနောဒုစရိုက်ဟုဆိုအပ်သော ကိုယ်နှုတ်နှလုံး သုံးပါးလုံးတို့ဖြင့် မကောင်းသော အကုသိုလ်မှုများကို မပြုခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမဂါထာများ

မေတ္တာဘာဝနာအကျယ်ကို ဒုက်လေးဝါရ၊ တိက်သုံးဝါရတို့ဖြင့် ဝေဖန်ခွဲပြပုံ (နှာ-၁၅)

ဒုက်လေးဝါရ

(၁) တသာ ဝါ၊ ထာဝရာ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ =ထိတ်လန့်တတ်သော ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ထိတ်လန့်ခြင်းမရှိသည့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၂) ဒိဋ္ဌာ ဝါ၊ အဒိဋ္ဌာ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ= မြင်ဖူးသော သတ္တဝါ၊ မမြင်ဖူးသော သတ္တဝါအားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၃) ဒူရေ ဝါ၊ သန္တိကေ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ= အနီးအပါးရှိသတ္တဝါ၊ အဝေးနေ သတ္တဝါအားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၄) ဘူတာ ဝါ၊ သမ္ဘဝေသီ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ=ဖြစ်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဘဝသစ် ဖြစ်ဦးမည့် ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

တိက်သုံးဝါရ

(၁) ဒီဃာ ဝါ၊ ရဿာ ဝါ၊ မဇ္ဈိမာ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ=ရှည်သော ကိုယ်ရှိသည့်သတ္တဝါ၊ တိုသော ကိုယ်ရှိသည့်သတ္တဝါ၊ အလယ်အလတ် ကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါအားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၂) မဟန္တာ ဝါ၊ အဏုကာ ဝါ၊ မဇ္ဈိမာ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ=ကြီးမားသော ကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ သေးငယ်လှသော ကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ အလယ်အလတ် ကိုယ်ရှိသည့်သတ္တဝါအားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၃) ထူလာ ဝါ၊ အဏုကာ ဝါ၊ မဇ္ဈိမာ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ= ပြည့်ဖြိုးသော ကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ မပြည့်ဖြိုး သေးငယ်လှသော ကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ အလယ်အလတ် ကိုယ်ခန္ဓာရှိသည့်သတ္တဝါ အားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

အပရိမာဏမေတ္တာစိတ်(နှာ-၁၇)

အပရိမာဏ မေတ္တာစိတ်ဆိုသည်မှာ သတ္တဝါများကို မေတ္တာပို့ရာ၌ သတ္တဝါများအနက် မည်သည့် သတ္တဝါကိုမျှ မချန်ထားပဲ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်မှာ အာရုံပြု၍ ပို့သော မေတ္တာကို ဆိုလိုသည်။ အကယ်၍ သတ္တဝါအချို့ကို အာရုံ မပြုပဲ ချန်ထားခဲ့လျှင် အချို့သတ္တဝါများ အပေါ်မှာသာ အာရုံရောက်၍ အချို့သတ္တဝါများအပေါ်မှာ အာရုံမရောက် သဖြင့် အတိုင်းအတာ အကန့်အသတ်ရှိသော (ပရိမာဏ) မေတ္တာဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

ယင်းအပရိမာဏမေတ္တာစိတ်နှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာ ဆရာက–

(က) အပရိမာဏသတ္တာရမ္မဏဝသေန ဝါ၊ အတိုင်းအတာ အကန့်အသတ်မရှိပဲ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်မှာ အာရုံ ပြု၍ ပွားများသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊

(ခ) ဧကသ္မိံ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတဦးတယောက်အပေါ်၌။ အနဝသေသဖရဏဝသေန ဝါ၊ အကြွင်းအကျန်မရှိ အာရုံပြု၍ ဖြန့်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း– ပွားများခြင်းကိုအပရိမာဏအတိုင်းအတာမရှိမေတ္တာပွားများ ခြင်းဟု ဖော်ပြထားသည်။

ယင်းဖော်ပြထားသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သတ္တဝါ အားလုံးပေါ်ဝယ် မေတ္တာပွားများရာ၌သာ အတိုင်းအတာ မရှိ မေတ္တာပွားများရုံသာ မဟုတ်ပဲ သတ္တဝါတဦးတယောက်

ပေါ်မှာလည်း အတိုင်းအတာ အကန့်အသတ် မရှိ မေတ္တာပွားများရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

အဋ္ဌမဂါထာ

အသမ္ဗာဓ၊အဝေရ၊အသပတ္တတို့အမိပ္ပာယ် (နှာ-၁၉)

အသမ္ဗာဓ(ကျဉ်းမြောင်းခြင်းမရှိ)

အသမ္ဗာဓ- ဟူသော ပါဠိစကား၏ အမိပ္ပာယ်မှာ အတိုချုပ်အားဖြင့် မကျဉ်းမြောင်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ မကျဉ်းမြောင်းဆိုသဖြင့် အတိုင်းအတာအကန့်အသတ်မရှိ၊ကျယ်ဝန်းသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ မေတ္တာပို့ရာ၌ အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ်မရှိ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်းပို့ရမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ ရန်သူဖြစ်သဖြင့် ယင်းအပေါ်၌မေတ္တာမပို့ပဲ ချန်ထားသည်ရှိသော် ယင်းမေတ္တာသည် အပိုင်းအခြားအကန့်အသတ်ရှိနေ၍ ကျဉ်းမြောင်းလျက်ရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ မေတ္တာဘာဝနာစီးဖြန်းရာ၌ အလေ့အကျင့် ရအောင်အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် နေ့စဉ်မပြတ် ပွားများရမည်။ ထိုသို့မေတ္တာကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် နေ့စဉ်မပြတ် ပွားများနေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ချစ်သူ၊ မုန်းသူ၊ မမုန်း မချစ်သူ၊ မိမိ ဟူသော ဤပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးစလုံးအပေါ်၌ မေတ္တာစိတ်ထားညီတူညီမျှဖြစ်လာပေမည်။ ဤကဲ့သို့ မေတ္တာမျိုးကို ကျဉ်းမြောင်းခြင်းမရှိသော (အသမ္ဗာဓ)မေတ္တာမျိုးဟု ဆိုလိုသည်။

အဝေရ=ရန်မရှိ

အဝေရ-ဟူသောစကားသည် ပါဠိစကားဖြစ်သည်။ မြန်မာလိုအားဖြင့် ရန်မရှိဟု ဆိုလိုသည်။ ရန်မရှိသော မေတ္တာမျိုး

ဖြစ်အောင် ပွားများရန်လိုသည်။ အမုန်အားဖြင့် မေတ္တာ၌ ရန်မရှိပါ။ သို့ရာတွင် မေတ္တာဘာဝနာပွားများနေစဉ် အခိုက် အတန့်၌ တခါတရံ ဒေါသတည်းဟူသောရန်သူပေါ်လာတတ် သည်။ ပေါ်လာပုံမှာ မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများနေသူသည် သမာဓိအားမကောင်းမီ ရှေးယခင်က ကြုံတွေ့ခဲ့ရဖူးသော မိမိအား အခြားသူက အကျိုးမဲ့ပြုခဲ့ပုံ၊ စော်ကားခဲ့ပုံ၊ ထိခိုက် ခဲ့ပုံတို့ကို စိတ်ထဲ၌ ပေါ်လာတတ်သည်။ ထိုအခါ ယခုပင် အပြုခံရသည့်ပမာ မခံမရပ်နိုင်သော ဒေါသစိတ် ပေါ်လာ တတ်သည်။ယင်းဒေါသစိတ်မျိုးသည် သမာဓိအားမကောင်းမီ ပွားများစအခါ၌ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ မေတ္တာဘာဝနာကို ထပ် တလဲလဲ ပွားများ၍ သမာဓိအားကောင်းလာသော အခါ ယင်း ဒေါသစိတ်တည်းဟူသော ရန်သူမျိုးပေါ်မလာတော့ပါ။ ဤကဲ့သို့ ရန်မရှိ(အဝေရ)သော မေတ္တာမျိုးကို အဝေရ ခေါ် သည်။

အသပတ္တ=အပရန်မရှိ

အသပတ္တ-ဟူသောပုဒ်၌ အ+သပတ္တ-ဟူ၍ နှစ်ပုဒ်ခွဲ၍ အ=မရှိခြင်း၊ ကင်းခြင်း အဓိပ္ပာယ်ရှိပြီး၊ သပတ္တ = ရန်သူ ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ ပေါင်းစပ်လျှင် ရန်သူကင်းခြင်း မရှိ ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်း အသပတ္တစကား၏ အဓိပ္ပာယ် ပေါ်လွင် ထင်ရှားအောင် အထက်က ဖော်ပြခဲ့သည့် အဝေရဟူသော စကားနှင့် ဆက်စပ်ယူရမည်။ အဝေရ(အတွင်းရန်မရှိ)မေတ္တာ ဖြစ်အောင် တပါးသူအပေါ် အတွင်းရန်သူဖြစ်သည့် ဒေါသ ကင်းအောင် မေတ္တာပွားနေလျှင် တပါးသူကလည်း မိမိ

အပေါ် ချစ်ခင်လာမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ချစ်ခင်လာလျှင် တပါးသူတည်းဟူသော အပရန်သူလည်း မရှိတော့ပေ။

နဝမဂါထာ

မေတ္တာစျာန်သတိ (နှာ-၂၀)

ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်နေသော ငါးရာသော ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှ မေတ္တာသုတ်တရားတော်ကို ကြားနာရသည့်အခါမြတ်စွာဘုရားဟောကြားညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း "သုခိနော ဝါ" စသည်ဖြင့်သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်မှာ ခြုံ၍လည်းကောင်း၊ "တသာ ဝါ ထာဝရာ ဝါ" စသည်ဖြင့် သတ္တဝါများကိုအလီလီခွဲ၍လည်းကောင်း သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုကာ မေတ္တာဘာဝနာပွားများလေသည်။

ထိုသို့ပွားများသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားထံ မလာမီက အားထုတ်ခဲ့သော သမာဓိအားကြောင့်လည်းကောင်း၊ဘဝအဆက်ဆက်က ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရဟန်းတော်များ ပွားများသော မေတ္တာဘာဝနာသည် အပရိမာဏ မေတ္တာမျိုး၊ အသမ္ဘာဓ မေတ္တာမျိုး၊ အဝေရ မေတ္တာမျိုး၊ အသပတ္တ မေတ္တာမျိုး ဖြစ်ကာ သတ္တဝါများအပေါ်၌ အပိုင်းအခြားမရှိ (သီမာသမ္ဘေဒ) ဖြစ်သဖြင့် ကသိုဏ်းနိမိတ်စသည်နှင့် အလားတူသော သမထနိမိတ်ကို ရလေပြီ။ ဥပစာရစျာန်သို့လည်း ရောက်လေပြီ။ ယင်းဥပစာရ စျာန်နိမိတ်ကိုပင် ထပ်တလဲလဲ ပွားများသဖြင့် အပ္ပနာ စျာန်သို့ ဆိုက်ရောက်လေတော့သည်။

ထိုသို့ မေတ္တာဘာဝနာကို အပ္ပနာစျာန်ရသည်အထိ ပွား များသဖြင့် ရဟန်း ငါးရာတို့သည် မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော သတိ (ဝါ)မေတ္တာစျာန်သတိကို ဆောက်တည်နိုင်ခဲ့လေသည်။

မြတ်သောနေခြင်း(ဗြဟ္မဝိဟာရ)

မြတ်သော နေခြင်း ဆိုသည်မှာ မေတ္တာ ဘာဝနာ ပွားများ၍ မေတ္တာစျာန်ရသော ရဟန်း (ဝါ) ယောဂီ သည် ရပ်နေသည့် အခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ သွားနေ သည့်အခါ၌သော် လည်းကောင်း၊ ထိုင်နေသည့်အခါ၌သော် လည်းကောင်း၊ လဲလျောင်းနေသည့်အခါ၌သော် လည်းကောင်း မအိပ်ချင်သေးသည့်အချိန်အတွင်း၌ မေတ္တာ နှင့်ယှဉ်သောသတိဖြင့် နေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဝိဟာရလေးမျိုး

ဝိဟာရဆိုသော စကားသည် ပါဠိစကား ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာစကားအားဖြင့် နေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ဝိဟာရ (နေခြင်း)လေးမျိုးမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်–

(၁) ဗြဟ္မဝိဟာရ=မေတ္တာဖြင့်နေခြင်း၊

(၂) ဒိဗ္ဗဝိဟာရ=စျာန်သမာပတ်ဖြင့်နေခြင်း၊

(၃) အရိယဝိဟာရ = ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စား၍ နေလေ့ရှိသော အရိယာတို့၏ နေခြင်း၊

(၄) ဣရိယာပထဝိဟာရ=ထိုင်၊သွား၊ရပ်၊လျောင်း
ဟူသောဣရိယာပုထ်ဖြင့်
နေခြင်း။

ဒသမဂါထာ

မေတ္တာစျာန်ကိုအခြေပြု၍ ဝိပဿနာပွားပုံ (နှာ-၂၂)

မြတ်စွာဘုရားသည် မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများခြင်းဖြင့် အပ္ပနာဈာန်(မေတ္တာစျာန်)အထိ ရရှိပုံကို ဟောတော်မူပြီး၍ ယင်းအပ္ပနာစျာန် (မေတ္တာစျာန်)ကို အခြေပြု၍ ဝိပဿနာဘာဝနာပွားများခြင်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရရန် နည်းလမ်းများကို ညွှန်ပြတော်မူလို၍ "ဒိဋ္ဌိဉ္စ" စသဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ဒိဋ္ဌိဟူသည်မှာ "ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ" ဟူသော ဖွင့်ဆိုချက်အရ မြင်တတ်ခြင်း (ဝါ) ရှုတတ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ ဤနေရာ၌ နောက်က "အနုပဂ္ဂမ္မ" ဟူသော ပုဒ်အရ မှားသောမြင်တတ်ခြင်း၊ ရှုတတ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

မှားသောအမြင် (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)ကို ပယ်ခွာရန်မှာ ဝိပဿနာဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့်သာ ပယ်ခွာနိုင်မည်ဖြစ်သည်. ဒိဋ္ဌိဟူသမျှတို့တွင် အတ္တဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော ငါ၏ကိုယ်ဟု စွဲလမ်းမှုသည်လည်း ပထမအရင်းခံဖြစ်သည်။ယင်းအတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်လျှင် အခြားဒိဋ္ဌိများလည်း ပြုတ်ပြီးဖြစ်သည်။ အတ္တဒိဋ္ဌိအယူရှိသောသူသည် သဘာဝအမှန်ဖြစ်သောအမြင်ကို မမြင်နိုင်၊ ထိုသို့မမြင်နိုင်သဖြင့် မိမိ၏ကိုယ်ခန္ဓာသည် သဘာဝအမှန်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်နှစ်ဝ သင်္ခါရတရားတို့၏ အစုအဝေးဖြစ်ကြောင်း မသိချေ။

ဤနေရာ၌ ရဟန်းငါးရာတို့သည် မြတ်စွာဘုရားသခင်က ညွှန်ပြတော်မူသည့် "ဒိဋ္ဌိဥ္စ အနုပဂ္ဂမ္မ" ဟူသော စကားတော်အတိုင်း အတ္တဒိဋ္ဌိသို့ မစွဲမကပ်ရောက်ရန် ဝိပဿနာတရား ကျင့်ကြံ ပွားများသဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်၍သော တာပန်များအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေသည်။ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ မေတ္တာသုတ်ကျင့် အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ဆိုသည့်အတိုင်း ရဟန်း ငါးရာတို့ ဝိပဿနာတရား ကျင့်ကြံပွားများပုံမှာ—

ရဟန်းငါးရာတို့သည် မေတ္တာဈာန်ကိုရကြသဖြင့် ပဌမ မေတ္တာဈာန်ဘာဝနာကို ပွားများသည်။ ထိုမေတ္တာဈာန်မှထ၍ မေတ္တာဈာန်၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနာမ်တရားတို့၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုလည်းကောင်း ပွားများဆင်ခြင်သဖြင့် နာမ်တရားတို့ကို သဘောအမှန်အတိုင်း သိသောဉာဏ် (နာမ ယထာဝ ဒဿန)နှင့် ရုပ်တရားတို့ကို သဘောအမှန်အတိုင်း သိသောဉာဏ်(ရူပယထာဝဒဿန)တို့ကို ရရှိပြီး နာမ်ရုပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ရင့်သန်လာလေသည်။ ယင်းအခါ အဋ္ဌကထာဆရာဖော်ပြထားသည့် "သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဉ္ဇော-ယံ၊ နယိဓ သတ္တူပလဗ္ဘတိ" ဟူသော ဘိက္ခုနီသံယုတ်၊ ဝဇိရာသုတ် (နှာ ၁၃၇)အရ မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ်၌ ငါဟူသောသတ္တဝါ အတ္တကို ရှာမရ၊ သင်္ခါရရုပ်နာမ် အစုအဝေးမျှသာတကားဟု အမြင်မှန်ကိုရရှိသောကြောင့် အတ္တဒိဋ္ဌိအမှားအစွဲသို့ မရောက် တော့ပဲ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ (ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်ခြင်း) ဖြစ်လာလေသည်။ (အယံ=ဤသတ္တဝါဟူသည်၊ သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဉ္ဇော= ရုပ်နာမ်ဟူသော သင်္ခါရအစုသက်သက်သာဖြစ်၏။ ဣဓ=ဤရုပ်

နာမ်ဟူသော သခါရအစု၌၊ န သတ္တူပလဗ္ဘတိ= သဘော အားဖြင့် သတ္တဝါဟူ၍မရအပ်)။

သို့ရာတွင် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ(ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်ခြင်း)ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌိသည် အမြစ်မပြတ်သေးချေ။ မဂ်သို့ရောက်မှ အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ်လေသည်။ သို့အတွက် အခြားကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိစသော ဝိသုဒ္ဓိများကိုလည်း ဆက်လက်ရှုဆင်ခြင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြင့် "ငါဟူသော သတ္တဝါအတ္တမရှိ၊ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးအစုအဝေးသာရှိ၏"ဟုအမြင်မှန်ရရှိပြီးသော ရဟန်းတို့သည် ဤရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းကို စူးစမ်းဆင်ခြင်သောအခါ ကာလသုံးပါး၌ အကြောင်းနာမ်ရုပ်ကြောင့် ဖြစ်သော အကျိုးနာမ်ရုပ်မျှသာရှိသည်ဟု သိမြင်ကြသဖြင့် အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းသော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြစ်လေသည်။ ထိုအခါ အတ္တကောင်= ငါကောင်နှင့်စပ်သော ယုံမှားမှု ၁၆-မျိုး ပယ်ခွာလွန်မြောက်သောကြောင့်လည်း ကင်္ခါ-ဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဖြစ်လေသည်။ (ကင်္ခါ=ယုံမှားမှု၊ ဝိတရဏ= လွန်မြောက်ခြင်း၊ ဝိသုဒ္ဓိ=နာမ်ရုပ်များသည် အကြောင်းမရှိ ဖြစ်၏စသော အညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်ခြင်း)။

ထိုသို့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် များစွာရင့်သန်ခြင်းသို့ ရောက်လျှင် "အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာနံ သင်္ခိပိတွာ ဝဝတ္ထာနေ ပညာ သမ္မသနေ ဉာဏံ"ဟူသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်အရ ရဟန်းတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်၌ ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်မှုပျက်မှုကို ထင်ရှားစွာတွေ့ကြသည်။ ထိုအခါ ယင်းရုပ်နာမ်တို့ကို "ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားသောကြောင့် မမြဲ (အနိစ္စ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဖြစ်မှုပျက်မှုတို့သည် မပြတ်နှိပ်စက်သောကြောင့် ဆင်းရဲ(ဒုက္ခ) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အလိုအတိုင်းမဖြစ်သောကြောင့် ငါလည်း မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာလည်း မဟုတ် (အနတ္တ)ဟူ၍ လည်းကောင်း သိမြင်လာကြလေသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ပစ္စုပ္ပန်၌ ကြိမ်ဖန်များစွာ သိမြင်လာသောအခါ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်နာမ်များကဲ့သို့ အတိတ်ရုပ်နာမ်၊ အနာဂတ်ရုပ်နာမ်များလည်း မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ ငါမဟုတ် တာချည်းပဲဆိုတာကိုလည်းသိမြင်လာကြလေသည်။ သို့အတွက် အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်တရားအလုံးစုံကို တပေါင်းတည်း အကျဉ်းချုံးလျက် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် သုံးသပ်(သမ္မသန) ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်(ဥဒယဝယ) ရှင်းလင်းစွာ သိမြင်လာကြလေသည်။ ထိုအခါ လွန်စွာ စိတ်ကြည်လင်သည့်အတွက် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သောအရောင်အလင်း စသည် (ဩဘာသ စသည်)ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ထိုအရောင်အလင်းစသည်တို့သည်မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရန်လမ်းမဟုတ် (အမဂ္ဂ)၊ ၎င်းတို့သည် မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ ငါလဲမဟုတ်ဟု ဝိပဿနာ ပွားများခြင်းသာလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် လမ်းမှန်(မဂ္ဂ) တည်းဟု လမ်းမှန်၊ မမှန်ကို သိမြင်ရန် ဉာဏ်စင်ကြယ်လာသည့် အတွက် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်လာကြလေသည်။(မဂ္ဂ= လမ်းမှန်၊ အမဂ္ဂ = လမ်းမမှန်၊ ဉာဏ = သိတတ်သောဉာဏ်၊ ဒဿန= မျက်စိဖြင့်မြင်ရသကဲ့သို့ သိမြင်ခြင်း၊ ဝိသုဒ္ဓိ=စင်ကြယ်ခြင်း)။ [အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ = အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ=ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို၊ သင်္ခိ-ပိတွာ=အကျဉ်းချုံး၍၊ ဝဝတ္ထာနေ ပညာ=ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်သော အသိပညာသည်၊ သမ္မသနေ ဉာဏံ = သုံးသပ်ဆင်ခြင်သောဉာဏ်(သမ္မသနဉာဏ်)မည်၏]။

ရဟန်းတို့သည် ရုပ်နာမ်တို့ကို မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ ငါမဟုတ်ဟု ဝိပဿနာပွားများခြင်းသာလျှင် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ရောက် ရန် လမ်းမှန်ဟု သိမြင်ကြသဖြင့် ယင်းတို့ကို အကြိမ်ကြိမ်ပွားများ သည့်အခါ ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ပျက်မှု (ဥဒယဝယ)ဉာဏ်သည် ရှေးကထက် ပိုမိုထင်ရှားလာကြသည်။ ထိုဖြစ်ပျက်မှု ပိုမို ထင်ရှားသော ဥဒယဝယဉာဏ်အဆုံးပိုင်းမှ အနုလောမဉာဏ် အထိ ဉာဏ် ၉-ပါးတို့သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရန် အကျင့် ဖြစ်ကြောင်း ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်သဖြင့် ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်လာကြလေသည်။ (ပဋိပဒါ = မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက် ကြောင်း အကျင့်)။

ရဟန်းတို့သည် သီလဝိသုဒ္ဓိ စသော ဝိသုဒ္ဓိ ၆-ပါးတို့ဖြင့် မဂ်ရရာရကြောင်း ပွဲဖွယ်ကိစ္စများကို ပြုကျင့်ခဲ့သဖြင့် သစ္စာ လေးပါးတရားမြတ်ကို မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ သိမြင်၍ ကိလေသာအညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်သော ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိနှင့်ပြည့်စုံ၍ "သီလဝါ ဒဿနေန သမ္ပန္နော" ဟူသော ပါဠိ တော်အရ သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ကြသည်။(သီလဝါ= လောကုတ္တရာသီလရှိသူသည်၊ ဒဿနေန = သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်နှင့်၊ သမ္ပန္နော=ပြည့်စုံသူဖြစ်၏)။

"ကာမေသု ဝိနယ ဂေဓံ" ဟူသော မြတ်စွာဘုရား ဟော ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း သောတာပန်ဖြစ်ပြီးသော ရဟန်း ငါးရာတို့သည် ဝတ္ထုအာရုံကာမဂုဏ်တို့၌ ကိလေသာကာမဖြင့် တွယ်တာမက်မောခြင်းကို အကြွင်းအကျန်မရှိ ပယ်ရှားလိုကြ သဖြင့် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်အပြားရှိသော

သင်္ခါရတရားတို့ကို (ဝါ) ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ကို "မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တမဟုတ်"ဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဖန်တလဲလဲ ပွားများ ဆင်ခြင်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်ပွားများခြင်းဖြင့် သင်္ခါ-ရုပေက္ခာဉာဏ်၏အဆုံး၌ တခုတည်းသောအာဝဇ္ဇန်းဖြင့် အနု-လောမဉာဏ်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်လတ်ပြီးသော် ဂေါတြဘူဉာဏ်၏အခြားမဲ့၌ သကဒါဂါမိမဂ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုသကဒါဂါမိမဂ်နှင့်ယှဉ်သောဉာဏ်သည် သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်မည်၏။ ထိုသကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ကိုရသဖြင့် သကဒါဂါမိအဖြစ်သို့ရောက်သော ရဟန်းငါးရာတို့သည်တခဏမှာ သောတာပတ္တိမဂ်က မပယ်နိုင်သော ကာမဂုဏ်၌တပ်မက်သော ကာမရာဂနှင့် ဒေါသ မောဟ အတော်နည်းကြလေပြီ၊ ပါးကြလေပြီ။ ပုထုဇဉ်များကဲ့သို့ ဖြင်ရာအကြိမ်လည်း မများ၊ ဖြစ်ပြန်လျှင်လည်း ပြင်းပြင်း ပြပြ မရှိတော့ပြီ။

ထိုသို့ သကဒါဂါမိဖြစ်ပြီးနောက် ရဟန်းငါးရာတို့သည် တဆင့်တက်ကာ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် "မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊အတ္တမဟုတ်"ဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဖန်ဖန်တလဲလဲ ပွားများ ဆင်ခြင်ကြသဖြင့် သကဒါဂါမိနည်းတူ ဂေါတြဘူဉာဏ်၏ အခြားမဲ့၌ အနာဂါမိမဂ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုအနာဂါမိ-မဂ်နှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်သည် အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်မည်၏။ ထိုအနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ကို ရသဖြင့် အနာဂါမိအဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းငါးရာတို့သည် ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်သော ကာမရာဂနှင့် ဒေါသတို့ကို အကြွင်းအကျန်မရှိ ပယ်ခဲ့လေပြီ။ ထိုသို့ ကာမရာဂကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤလူ့ဘုံနှင့်တကွ ကာမဘုံမှန်သမျှမှာ မဖြစ်တော့ပြီ။ ထိုသို့

လူ့ဘုံ၌ ဖြစ်တော့မည်မဟုတ်ကြောင်းကို ရည်ရွယ်၍ "န ဟိ ဇာတုဂ္ဂဗ္ဘသေယျံ ပုန ရေတိ=နောက်တဖန် ဧကန် အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေမနေရတော့"ဟု မေတ္တာသုတ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည်ဟု မေတ္တာသုတ်အဖွင့် ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာဆရာက ယူဆ၍ "သုဒ္ဓါဝါသေသု နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိတွာ ပရိနိဗ္ဗာတိ"ဟု အဋ္ဌကထာတွင် ဖော်ပြထားလေသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေမနေရတော့ဟု ဆိုသဖြင့် အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤလူ့ပြည်မှ စုတေသော် သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ ဖြစ်ပြီးလျှင် ထိုဘုံတို့၌မှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရှိလျက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူတော့မည် ဖြစ်လေသည်။ (သုဒ္ဓါဝါသေသု=သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံတို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ=ဖြစ်၍၊ တတ္ထေဝ = ထိုသုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံတို့၌ပင်လျှင်၊ အရဟတ္တံ=အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိတွာ=ရောက်၍၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ=ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူလေ၏)။

သို့ရာတွင် ယင်းအဋ္ဌကထာ၌ပင် "တေပိ ဘိက္ခူ တမေဝ မေတ္တံ ဘာဝေတွာ တမေဝ ပါဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ သဗ္ဗေ တသ္မိံ ယေဝ အန္တောမာသေ အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ ပါပုဏိတွာ မဟာပဝါရဏာယ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏံ ပဝါရေသုံ"ဟူ၍ ထပ်မံ ဖွင့်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်ပါသည်။ အနက်မှာ—တေပိ ဘိက္ခူ=ထိုငါးရာသော ရဟန်းတို့သည်၊ တမေဝ မေတ္တံ=ထိုမေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပင်လျှင်၊ ဘာဝေတွာ=ပွားများကြကုန်၍၊ တမေဝ= ထိုမေတ္တာစျာန်၌ ပါရှိသော စျာန်အင်္ဂါများကိုပင်လျှင်၊ ပါဒကံ ကတွာ=အခြေခံပြု၍၊ ဝိပဿနံ=ဝိပဿနာတရားကို၊ အာရဘိတွာ=အားထုတ်

တော်မူကြကုန်၍၊ သဗ္ဗေ=အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းငါးရာတို့သည်၊ တသ္မိံ ယေဝ အနွေ့ာမာသေ = ထိုဝါတွင်း သုံးလအတွင်းမှာပင်၊ အဂ္ဂဖလံ = အမြတ်ဆုံးဖိုလ်ဖြစ်သော၊ အရဟတ္တဖလံ=အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိတွာ=ရောက်တော်မူကြပြီး၍၊ မဟာပဝါရဏာယ=သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌၊ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏံ=ကိလေသာကုန်စင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၏ ပဝါရဏာပြုခြင်းကို၊ ပဝါရေသုံ - ဖိတ်မန္တကပြောကြားကာ ပဝါရဏာပြုတော်မူကြလေကုန်ပြီ။

ယင်း ဖွင့်ဆိုချက်အရ "ကာမေသု ဝိနယ ဂေဓံ" ဟူသော ပါဠိတော် စကားရပ်ဖြင့် အနာဂါမိဖိုလ် ရောက်သည်အထိ ယူဆ၍ "န ဟိ ဇာတုဂ္ဂဗ္ဘသေယျံ ပုန ရေတိ" ဟူသော ပါဠိတော်စကားရပ်ဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ရ၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကို ယူဆလျှင် သင့် မသင့် ဆင်ခြင်စဉ်းစားသင့်သည်ဟု သဘောရရှိပါသည်။ "ဂဗ္ဘသေယျံ" ဟူသော စကားရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပထမတွဲ (နှာ-၃၆)၌ "တတ္ထ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏေန ဇလာဗုဇယောနိ၊ သေယျဂ္ဂဟဏေန အဝသေသာ" ဟု ဖွင့်ပြထားသဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျဟူသော ပုဒ်၌ ဂဗ္ဘသဒ္ဒါဖြင့် ဇလာဗုဇယောနိ (ပဋိသန္ဓေ)ကို ယူ၍ သေယျသဒ္ဒါဖြင့် ကြွင်းကျန်သော ယောနိ(ပဋိသန္ဓေ)များကို ဆိုလိုသည်။ [ပဋိသန္ဓေ (ယောနိ) ၄-မျိုးမှာ (၁) သံသေဒဇပဋိသန္ဓေ=အညှိ၌ စွဲ၍ ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ဩပပါတိကပဋိသန္ဓေ=ကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၊ (၃) အဏ္ဍဇပဋိသန္ဓေ=အဥ၌ ဖြစ်ခြင်း၊ (၄) ဇလာဗုဇပဋိသန္ဓေ=သားအိမ်၌ ဖြစ်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ဂဗ္ဘသေယျမှာ အဏ္ဍဇနှင့် ဇလာဗုဇတို့ ဖြစ်သည်။]

အစပထမ မေတ္တာဘာဝနာပွားများလိုသူများ လွယ်ကူစွာ ပွားများနည်း

မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများရန်နှင့် ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် အဘိဓမ္မာပိဋကၢဝိဘင်းပါဠိတော်၌လည်းကောင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိတော် မေတ္တာသုတ်၌ လည်းကောင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ပါဠိတော် သုံးရပ်တို့၌ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဟောထားသော်လည်း လိုရင်းအချုပ်မှာ သတ္တဝါအားလုံး ကျန်းမာချမ်းသာစေရန် မေတ္တာဖြင့် ဖြန့်တော်မူခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုပါဠိတော်သုံးရပ်တို့၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားခဲ့သော နည်းများအနက် ယခု ခုဒ္ဒကပါဌလာ မေတ္တာသုတ်တော်နှင့် စပ်သော အကြောင်းအရာများကို ရေးသားနေသည့်အတွက် မေတ္တာသုတ်တော်လာ မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများနည်းကို ရေးသားဖော်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

မေတ္တာသုတ်တော်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးဦးစွာ "သုခိနော ဝါ" စသဖြင့် သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်မှာ မေတ္တာပွားပုံအကျဉ်းချုပ်ကိုဟောကြားတော်မူ၍ ထိုသတ္တဝါအားလုံးကိုပင် "တသာ ဝါ၊ ထာဝရာ ဝါ" စသည်ဖြင့် အလီလီခွဲကာ မေတ္တာပွားများပုံ အကျယ်ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် မေတ္တာပွားများရာ၌ တဦးတည်းသော သားရှိသော မိခင်၏ မေတ္တာမျိုး သတ္တဝါအားလုံးပေါ်မှာထား၍ အတိုင်းအတာ အကန့်အသတ်မရှိ(အပရိမာဏ)မေတ္တာမျိုးဖြစ်အောင်

ပွားများရန် "မာတာ ယထာ" စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ မေတ္တာကို ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပဟူသော သုံးလောကလုံး အနှံ့ ဖြန့်ကာ ပွားများရာ၌ အသမ္ဗာဓ (ကျဉ်းမြောင်းခြင်းမရှိ)၊ အဝေရ (ရန်မရှိ)၊ အသပတ္တ (အပရန်မရှိ) မေတ္တာမျိုးဖြစ်အောင် ပွားများရန် "မေတ္တဉ္စ သဗ္ဗလောကသ္မိံ" စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ မေတ္တာပွားများသဖြင့် မေတ္တာစျာန်ကို ရပြီးသည့်နောက် မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သောသတိဖြင့် အမြဲပွားများ နေထိုင်ရန် "ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျ" စသည်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ထိုမေတ္တာစျာန်ကို အခြေပြု၍ တဆင့်တက်ကာ အရိယာဖြစ်ရန် နည်းလမ်းကို ညွှန်ပြတော်မူလို၍ "ဒိဋ္ဌိဉ္စ" စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါ မေတ္တသုတ်တော်လာ မေတ္တာဘာဝနာပွားများ နည်းကို အကျဉ်းချုံးလျှင် "သုခိနော ဝါ" စသည်ဖြင့် သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်မှာ ယင်းသတ္တဝါ ပညတ်ကို အာရုံပြုကာ (အနောဓိသ)မေတ္တာ ပွားများနည်းနှင့် "တသာဝါ၊ ထာဝရာ ဝါ" စသည်ဖြင့် ထိတ်လန့်တတ်သူနှင့် မထိတ်လန့်တတ်သူကို တကန့်စီ၊ မြင်ဖူးသူနှင့်မမြင်ဖူးသေးသူကို တကန့်စီ၊ ဤသို့ ပိုင်းခြား ကန့်သတ်လျက် သူ့အဖို့နှင့် သူ့အာရုံပြုကာ (ဩဓိသ) မေတ္တာ ပွားများနည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးတွေ့ရပါသည်။ ယင်းအာရုံပြုနည်း(ဝါ)မေတ္တာပို့နည်းအတိုင်းမေတ္တာဘာဝနာ ပွားများလိုသောသူသည် ပထမဦးစွာသတ္တဝါအားလုံးဘေးရန် ကင်း၍ ချမ်းသာကြပါစေဟူ၍ တဦးတယောက်ကို မရည်ညွှန်း သော အနောဓိသမေတ္တာဖြင့် လည်းကောင်း၊ မြင်ဖူးသူနှင့် မမြင်ဖူးသေးသူကို တကန့်စီရည်ညွှန်းသော ဩဓိသမေတ္တာ

ဖြင့်လည်းကောင်း အာရုံပြု မေတ္တာပွါးရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ မေတ္တာပွားများ၍ အတော်အတန် သမာဓိ ရင့်သန်လာသော အခါ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသည့်မေတ္တာသုတ်တော် "သတ္တမဂါထာလာ အတိုင်းအတာ အကန့်အသတ် မရှိသော အပရိမာဏ" မေတ္တာမျိုးဖြစ်ရန်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌမဂါထာ လာ အတိုင်းအတာအကန့်အသတ်မရှိ ကျယ်ဝန်းစွာ ပွားများ ရမည်ဖြစ်သော "အသမ္ဗာဓ" မေတ္တာမျိုး၊ ဒေါသတည်း ဟူသော အတွင်းရန် မရှိသော "အဝေရ" မေတ္တာမျိုးနှင့် တပါးသူတည်းဟူသော အပရန်သူ မရှိသော "အသပတ္တ" မေတ္တာမျိုးဖြစ်ရန်လည်းကောင်း ဆက်လက်၍ ပွားများအား ထုတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအပရိမာဏ၊ အသမ္ဗာဓ၊ အဝေရ၊ အသပတ္တ မေတ္တာမျိုးဖြစ်လာလျှင် ကသိုဏ်းနိမိတ်စသည်နှင့် အလားတူသော သမထ နိမိတ်ကို လည်းကောင်း၊ ဥပစာရ ဈာန်ကိုလည်းကောင်း ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းဥပစာရဈာန် နိမိတ်ကိုပင် ထပ်တလဲလဲပွားများအားထုတ်လျှင် မေတ္တာဈာန် (အပ္ပနာဈာန်)သို့ ဆိုက်ရောက်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ ရေးသားဖော်ပြချက်များသည် ဘဝအဆက် ဆက်က ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီရင့်သန်သူများနှင့်သမာဓိ ရင့်သန်သူများအတွက် အခက်အခဲမရှိ လွယ်ကူမည်ဖြစ်သော် လည်း ပါရမီနုနယ်သော အစပထမမေတ္တာပွားများလိုသူများ သည် မေတ္တာကို အာရုံတခုထဲ၌ စွဲမြဲတည်စေ၊ ထားစေရန် အတွက် အလွန်ခဲယဉ်းမည်ဖြစ်သဖြင့် မေတ္တာသုတ်တော်လာ မေတ္တာပွားများနည်းကို မပွားများမီ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းဂန်လာ မေတ္တာဘာဝနာပွားများနည်းကို အစပထမပွားများ၍မေတ္တာ

ချာန် (အပ္ပနာစျာန်)ကို ရရှိသောအခါ မေတ္တာသုတ်တော်လာ မေတ္တာဘာဝနာပွားများနည်းကို ပွားများလျှင် မေတ္တာစျာန် သတိဖြင့် ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား၊ လျောင်း ဟူသော မြတ်သော နေခြင်းဖြင့် နေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာ မေတ္တာဘာဝနာပွားများနည်း

မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများလိုသော ပါရမီနုနယ်သော အားထုတ်စ သူတော်စင် ယောဂီများသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းလာ မေတ္တာမပွားများမီ အောက်ပါ ကြိုတင်ပြုဖွယ်ကိစ္စများနှင့် ရှောင်ကြဉ်ရန်ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်=

ကြိုတင်ပြုဖွယ်ကိစ္စများ

(၁) ကြောင့်ကြမှု၊ နှောင့်ယှက်မှု (ပလိဗောဓ)ကို ဖြတ်ခြင်း၊

(၂) ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်ကို ရှာဖွေခြင်း၊

(၃) စားဖွယ်ကိစ္စအဝဝကို ပြုခြင်း၊

(၄) ဆွမ်း ထမင်း အဆီယစ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက် ခြင်း၊

(၅) သရဏဂုံ သုံးပါးနှင့်တကွ သီလဆောက်တည် ခြင်း၊

(၆) ဆရာထံမှာဖြစ်စေ၊ ဘုရားရှေ့မှာဖြစ်စေ မေတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူခြင်း၊

(ဂ) သင့်တင့် လျောက်ပတ်သည့် ထိုင်နည်းကို ရွေးချယ်ခြင်း၊

(ဂ) ဒေါသ (အမျက်)၌ အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

(ဃ) သည်းခံခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း။

(၁) ကြောင့်ကြမှု၊ နှောင့်ယှက်မှု(ပလိဗောဓ)ကို ဖြတ်ခြင်း

ပလိဗောဓဆိုသည်မှာ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွား များအားထုတ်သည့်အခါ အားထုတ်မှုကို နှောင့်ယှက်တတ်သော ဘေးရန်များကိုဆိုလိုသည်။ ထိုနှောင့်ယှက်မှု၊ ကြောင့်ကြမှု ဘေးရန် ၁၀-ပါးမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်—

(က) နေရာထိုင်ခင်း၌ ကြောင့်ကြခြင်း (အာဝါသ ပလိဗောဓ)၊

(ခ) အိမ်နေလူစသည်၌ ကြောင့်ကြခြင်း(ကုလ ပလိဗောဓ)၊

(ဂ) ပစ္စည်းလာဘ်သပ်ပကာ၌ ကြောင့်ကြခြင်း (လာဘ ပလိဗောဓ)၊

(ဃ) အသင်းအဖွဲ့၊ အုပ်စု၊ ဂိုဏ်း၌ ကြောင့်ကြခြင်း(ဂဏ ပလိဗောဓ)၊

(င) အမှုသစ်၌ ကြောင့်ကြခြင်း (ကမ္မ ပလိဗောဓ)၊

(စ) ခရီးသွားခြင်း၊ ခရီးသွားလိုခြင်း၌ ကြောင့်ကြခြင်း (အဒ္ဓါန ပလိဗောဓ)၊

(ဆ) ဆွေမျိုး သားချင်း၌ ကြောင့်ကြခြင်း (ဉာတိ ပလိဗောဓ)၊
(ဇ) ရော.ါဝေဒနာ၌ ကြောင့်ကြခြင်း (အာဗာ-ဓ ပလိဗောဓ)၊
(ဈ) စာပေ သင်ကြားပို့ချမှု၌ ကြောင့်ကြခြင်း (ဂန္ထ ပလိဗောဓ)၊
(ည) ဝိပဿနာကို နှောင့်ယှက်တတ်သောတန်ခိုး (ဣဒ္ဓိ ပလိဗောဓ)။

မှတ်ချက်။ ။နောက်ဆုံး ပလိဗောဓသည် ဝိပဿနာနှင့် ဆိုင်သည်။

(၂) ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်ကို ရှာဖွေခြင်း

ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ် ဆိုသည်မှာ ရဟန်းရှင်လူတို့နှင့် မရော နှောနိုင်သော ဘုရား၊ ကျောင်းကန်၊ ဇရပ်စသော နေရာမျိုး ဖြစ်စေ၊ မိမိအိမ်ရှိ ဘုရားခန်းဖြစ်စေ၊ အိမ်သူအိမ်သားများနှင့် မရောနှောနိုင်သော လုံခြုံသော နေရာဖြစ်စေ ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။အထက်ပါနေရာရွေးချယ်မှုသည် အားထုတ်ခါစ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဖြစ်သည်။ သမာဓိရင့်သန် သော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက်မူ နေရာမရွေး အချိန် မရွေး မေတ္တာပွားနိုင်ပါသည်။

(၃) စားဖွယ်ကိစ္စအဝဝကို ပြုခြင်း

ရဟန်းတော်များအတွက် ဆွမ်းခံခြင်း၊ ဆွမ်းစားခြင်း စသော ကိစ္စအဝဝကိုလည်းကောင်း၊ လူယောဂီများအတွက်

စားဝတ်နေရေးအတွက် ရှာဖွေ ဆောင်ရွက်ခြင်း ကိစ္စအဝဝကို လည်းကောင်း ပြီးစီးဆောင်ရွက်ပြီးနောက် မေတ္တာဘာဝနာကို တဆက်တည်း ပွားများနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

(၄) ဆွမ်း၊ ထမင်းဆီယစ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ရဟန်းတော်များအတွက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး၊ လူများအတွက် ထမင်းသုံးဆောင်ပြီးသည့်အခါ ဆွမ်း၊ ထမင်းဆီယစ်သည့်အတွက် ငိုက်မျဉ်းခြင်း၊ အိပ်ချင်ခြင်းဖြစ်နိုင်သဖြင့် ခေတ္တအနားပြေရန်ဖြစ်သည်။

(၅) သရဏဂုံသုံးပါးနှင့်တကွ သီလဆောက်တည်ခြင်း

မေတ္တာဘာဝနာပွားရာ၌ သီလစင်ကြယ်မှုအရေးကြီးသဖြင့် သရဏဂုံသုံးပါးနှင့်တကွ သီလ ဆောက်တည်ရပါမည်။ သီလဆောက်တည်ရာ၌ မစောင့်ထိန်းလျှင် အပြစ်ရှိသည့် လူ့သီလဟုဆိုအပ်သော ငါးပါးသီလကို စောင့်ထိန်းရမည်။ တတ်နိုင်၍ ရှစ်ပါးသီလ၊ ကိုးပါးသီလနှင့် ဆယ်ပါးသီလတို့ကို စောင့်ထိန်းလျှင် သာ၍အကျိုးရှိမည်ဖြစ်သည်။

(၆) ဆရာထံမှာဖြစ်စေ၊ ဘုရားရှေ့မှာဖြစ်စေ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားထံမှာ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို တောင်းရာ၌ မြန်မာစကားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ပါဠိစကားဖြင့် ဖြစ်စေ ကြိုက်နှစ်သက်ရာ တခုခုဖြင့် တောင်းခံနိုင်ပါသည်။

တောင်းခံပုံ

အရှင်မြတ်ဘုရား–တပည့်တော်သည် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ပါရခြင်းအကျိုးငှါ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို တောင်းခံပါ၏၊ တပည့်တော်အား သနားသဖြင့် ပေးတော်မူပါဘုရား။

(၇) သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့် ထိုင်နည်းကို ရွေးချယ်ခြင်း

မေတ္တာ ဘာဝနာ ပွားများရာ၌ အာနာပါန သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်နည်းကဲ့သို့ ထိုင်နည်း ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ချက်ကို ဟောမထားပါ။ "တိဋ္ဌံ စရံ" စသည်ဖြင့် ဟောထားသဖြင့် မိမိသက်သာချမ်းသာသလို နေလိုရာ ဣရိယာပုထ်ဖြင့်နေကာ ပွားများနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သမာဓိ အားမကောင်းခင် ထိုင်လျက် ပွားများလျှင် သာ၍ကောင်းမည်ဖြစ်သည်။ သမာဓိ အားကောင်းလာသောအခါ ထိုင်လျက် ဖြစ်စေ၊ ရပ်လျက် ဖြစ်စေ၊ သွားလျက်ဖြစ်စေ၊ လျောင်းလျက်ဖြစ်စေ ပွားများ နိုင်ပါသည်။

(၈) ဒေါသ(အမျက်)၌ အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း

မေတ္တာသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် အဒေါသ စေတသိက် ဖြစ်သည်။ မေတ္တာ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ချစ်ခင်စိုးစွတ်စေးကပ်ခြင်း သဘော ရှိသည်။ ချစ်အပ်၊ မြတ်နိုးအပ်၊ စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်သော သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုသည်။ သတ္တဝါ တဦးတယောက်ကို အာရုံပြု၍ ဒေါသဖြစ်သောအခါ ထိုဒေါသနှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည် ချစ်ခင်စိုးစွတ်ခြင်း၊ စေးကပ် ခြင်းမရှိပဲ ခြောက်ကပ်ကပ်ဖြစ်လျက် အာရုံပြုသည်။ ထို့သို့

မေတ္တာသည် ဒေါသ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သဖြင့် မေတ္တာဘာ-ဝနာ ပွားများလိုသည့် အခါ အောက်ပါ မြတ်စွာဘုရား တရားတော်အတိုင်း ဒေါသ၏အပြစ်များကို ဆင်ခြင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါသ၏အပြစ်

(၁) ဒုဋ္ဌော အတ္ထံ န ဇာနာတိ=
အမျက်ဒေါသထွက်သူသည် အကျိုးစီးပွားကို မသိချေ။
(ခုဒ္ဒကနိကာယ်၊ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်-နှာ-၂၅၂)

(၂) ဒုဋ္ဌော ဓမ္မံ န ပဿတိ=
အမျက်ဒေါသထွက်သူသည် တရားဓမ္မ အကြောင်းကို မသိချေ။

(၃) ဒုဋ္ဌော ဒေါသေနာဘိဘူတော ကရောတိ ပါဏာတိပါတမ္ပိ... ဒေါသအမျက်ထွက်သူသည် ဒေါသအမျက်နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ သူတပါးအသက်ကို သတ်ခြင်း စသော မကောင်းမှုကို ပြုနိုင်သည်။

(အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ပထမအုပ် နှာ-၂၁၇)

(၄) သည်းခံခြင်းဖြင့် အကျိုးအာနိသင်ကိုဆင်ခြင်ပုံ

သည်းခံခြင်းသည် ဒေါသတရား ပြေပျောက်စေရန် နည်းလမ်းတခုဖြစ်သည်။ ဒေါသအမျက်ထွက်နေသောသူသည် မိမိကို ရန်ပြုလာသည်ရှိသော် ဒေါသစိတ်ဖြင့် ပြန်၍ရန်မမူပဲ သည်းခံ၍နေခဲ့ပါလျှင်မိမိသည်ယင်းရန်ကိုအောင်မြင်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာပွားများခြင်း၏ ရည်မှန်းချက်

အောင်မြင်ရန် မေတ္တာ၏မိတ်ဘက်ဖြစ်သည့် သည်းခံခြင်း၏ အကျိုးအာနိသင်တို့ကို သိရန် အောက်ပါ ဘုရားဟော တရားတော်အတိုင်း ဆင်ခြင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်–

သည်းခံခြင်းအကျိုးအာနိသင်

(၁) အက္ကောဓေန ဇိနေ ကောဓံ=အမျက်ဒေါသထွက်သူကို အမျက်မထွက်သည်းခံခြင်းဖြင့် အောင်မြင်ရာသည်။

(၂) ခန္တီ ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ=သူတပါး၏ မိမိအပေါ်၌ ဖြစ်မှားကြံစည်နေသော မကောင်းမှု ကံကို သည်းခံခြင်းသည် မြတ်သောအကျင့်ဖြစ်သည်။

(၃) ခန္တိဗလံ=သည်းခံခြင်းခွန်အားရှိသော၊ ဗလာနီကံ= ဒေါသစသောဆန့်ကျင်ဘက်ကိုပယ်ဖျက်ကာဆီးနိုင်သော ခန္တိဗလနှင့်ပြည့်စုံသူကို၊ဗြာဟ္မဏံ=မကောင်းမှုကို အပပြု ပြီးသောရဟန္တာဟူ၍၊ နာထော=မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗြဝီတိ=ဟောတော်မူသည်။

(၄) ခန္တျာ=သည်းခံခြင်း တရားထက်၊ ဘိယျော=လွန်ကဲ သော အားကိုးရာတရားသည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ=မရှိ။

ရှောင်ရန်ကိစ္စများ

မေတ္တာကိုရှေးဦးစွာ မပွားစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ဦး

(၁) မချစ်အပ်၊ မုန်းအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊

(၂) အလွန်ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊

(၃) မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊

(၄) ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်။

အထက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ဦးတို့တွင် မုန်းအပ်သူကို ချစ်အပ်သူအရာ၌ထား၍ မေတ္တာပွားလျှင် စိတ်အလွန်ပင်ပန်း၏။ အလွန်ချစ်အပ်သူကို အလယ်အလတ်အရာ၌ထား၍ မေတ္တာပွားလျှင် စိတ်အလွန်ပင်ပန်း၏။ အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ချစ်သူအရာ၌ထား၍ မေတ္တာပွားလျှင် စိတ်အလွန်ပင်ပန်း၏။ ရန်သူကို မေတ္တာပွားများဆင်ခြင်အောက်မေ့လျှင် အကျိုးမဲ့ကိုပြုသော ရန်သူဟူ၍သတိရပြီး အမျက်ထွက်ခြင်းဖြစ်တတ်၏။ သို့အတွက် ယင်း၄-ဦးကို မေတ္တာစ၍ ပွားများခြင်း မပြုသင့်ပေ။

မေတ္တာကို ရှေးဦးစွာ လုံးဝ မပွားစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ဦး

(၁) လိင်အသွင်ကွဲပြားသော ဝိသဘာဂပုဂ္ဂိုလ်၊

(၂) သေလွန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်။

လိင်အသွင်ကွဲပြားသော ဝိသဘာဂပုဂ္ဂိုလ်အား အာရုံပြု၍ ရှေးဦးစွာ မေတ္တာပွားလျှင် တပ်မက်မှုရာဂဖြစ်တတ်သည်။ သေလွန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မေတ္တာပွားလျှင် အပ္ပနာသမာဓိသို့ မရောက်နိုင်ချေ။

မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများပုံ

မေတ္တာဘာဝနာပွားများရာ၌ မေတ္တာထန်ခိုးထိရောက်စွာ အကျိုးသက်ရောက်နိုင်ရန်လည်းကောင်း၊အစကနဦး ပွားများ

သူများလွယ်ကူစေရန်လည်းကောင်း ပွားများရန် အောက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းလာအတိုင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်–

(၁) မိမိကိုယ်၌ စတင်ပွားများရန်၊
(၂) ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော ဆရာစသောပုဂ္ဂိုလ်များ၌ ပွားများရန်၊
(၃) မေတ္တာကို အားလုံးပေါ်၌ အညီအမျှတသားတည်း(သီမာသမ္ဘေဒ) ဖြစ်အောင် ပွားများရန်၊
(၄) မေတ္တာသုတ်တော်လာအတိုင်းပွားများရန်၊
(၅) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ မေတ္တာကထာလာအတိုင်း ပွားများရန်၊
(၆) အဘိဓမ္မာပိဋကာ၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂလာအတိုင်း ပွားများရန်။

(၁) မိမိကိုယ်၌ စတင်ပွားများရန်

အလုံးစုံသော သူတို့၏ ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်၌ စတင်ပွားများပုံမှာ–

(၁) အဟံ အဝေရော ဟောမိ=ကျွန်ုပ်ရန်ကင်းပါရစေ။
(၂) အဟံ အဗျာပဇ္ဈော ဟောမိ=ကျွန်ုပ် စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ။
(၃) အဟံ အနီဃော ဟောမိ=ကျွန်ုပ် ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ။

(၄) အဟံ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရာမိ=ကျွန်ုပ်ချမ်းသာစွာ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေ—

ဟူ၍ အဖန်တလဲလဲ မိမိ၌သာလျှင် ပွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ မိမိ၌ ရှေးဦးစွာ မေတ္တာပွားများရခြင်းအကြောင်းကို ဘုရားဟောပါဠိတော်များ၌ မပါရှိသော်လည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ကျမ်းပြုဆရာက မိမိရန်ကင်းသလို၊ စိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ ကင်းသလို အခြားသတ္တဝါများသည်လည်း ဤအတူပင်ဟု မိမိကိုယ်ကို သက်သေပြု၍ (ဝါ)ကိုယ်ချင်းစာ၍ မေတ္တာပွား စေလိုသဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် ဘုရားဟောနှင့် မဆန့်ကျင်ပါ။ ဤသို့ မိမိကိုယ်၌ မေတ္တာပွားမှုကို တသက်လုံး ပြုလုပ်သော်လည်း မေတ္တာဈာန်(အပ္ပနာ)သို့ မရောက်နိုင်ပါ။ ဘုရားဟော ပါဠိတော်များ၌ ဖော်ပြထားသောမေတ္တာပွားမှု သာ မေတ္တာဈာန်(အပ္ပနာ)သို့ ရောက်နိုင်ပါသည်။

(၂) ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော ဆရာစသောပုဂ္ဂိုလ်များ၌ မေတ္တာပွားရန်

ဤကဲ့သို့ မိမိကိုယ်၌ မေတ္တာဖြင့် ဖြန့်ပြီးသည်နောက် မေတ္တာပွားရန် လွယ်ကူစေခြင်းအကျိုးငှါ မိမိ၏ ချစ်အပ်၊ မြတ်နိုးအပ်၊ အလေးပြုအပ်၊ မေတ္တာပွားအပ်၊ ပွားထိုက်သော ဆရာ၊ ဆရာနှင့် တူမျှသူ စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ၎င်းတို့၏ သီလ သုတ ပညာ စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကိုအောက်မေ့၍—

(က) ဧသော သပ္ပုရိသော သုခိတော ဟောတု= ဤသူတော်ကောင်း ချမ်းသာပါစေ။

(ခ) နိဒ္ဒုက္ခော ဟောတု=ဆင်းရဲကင်းပါစေ။

(ဂ) အဝေရော ဟောတု=ရန်ကင်းပါစေ။

(ဃ) အဗျာပဇ္ဇော ဟောတု=စိတ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ။

(င) အနီဃော ဟောတု=ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းပါစေ။

(စ) သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရတု=ချမ်းသာစွာ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေ–

ဟူ၍ အဖန်တလဲလဲ ၎င်းတို့၌သာလျှင် ပွါးရမည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ပွါးလျှင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ် တဦးတည်း၌ပင် မေတ္တာစျာန် (အပ္ပနာစျာန်)ကို ရမည်ဖြစ်သည်။

(၃) မေတ္တာကို အားလုံးပေါ်၌ အညီအမျှတသားတည်း (သီမာသမ္ဘေဒ)ဖြစ်အောင် ပွါးများရန်

အထက်ဖော်ပြပါ မိမိအကျိုးကို လိုလား၍ လေးစား မြတ်နိုးထိုက်သော ဆရာစသည်တို့၌ ပွါးအပ်သော မေတ္တာသည် အလေ့အလာများ၍ သမာဓိအားကောင်းလာသဖြင့် မေတ္တာအပ္ပနာစျာန်ကို ရရှိရုံမျှဖြင့် မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲမူ၍ (၁) မိမိနှင့် (၂)မိမိချစ်မြတ်နိုးသောပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃) မမုန်း မချစ် အလယ်အလတ်စားပုဂ္ဂိုလ်၊ (၄) ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော လေးဦး၌ မေတ္တာစိတ် အညီအမျှ တသားတည်း (သီမာ-သမ္ဘေဒ)ဖြစ်အောင် ပြုလိုသေးမူ မိမိချစ်မြတ်နိုးသောပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ကို နူးညံ့အောင် ဘာဝနာအမှု၌ ခံ့ကျန်းသန်စွမ်းအောင် မေတ္တာကို ပွါးရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် မမုန်း မချစ် အလယ်အလတ်စားပုဂ္ဂိုလ်၌ ထိုနည်းတူ မေတ္တာကို ပွါး ရမည်။ ထိုနောက် ရန်သူရှိလျှင် ထို့နည်းတူ မေတ္တာကို ပွါး

ရမည်။ထိုသို့ရန်သူအပေါ်၌ မေတ္တာပွားသည့်အခါ ထိုရန်သူက ပြုထားဖူးသော ပြစ်မှားမှုကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်မိသဖြင့် မေတ္တာရေ မစီး၊ အမျက်ဒေါသဖိစီး၍ ရပြီးသော စျာန်မှ လျှောကျခဲ့သည်ဖြစ်ငြားအံ့၊ ထိုအခါ ရန်သူအပေါ်၌ပွားများ နေသော မေတ္တာဘာဝနာကို ရပ်ဆိုင်း၍ အမျက်ဒေါသ (ရန် ငြိုး) ဖျောက်နည်း "၁၁"မျိုးတို့အနက် ပထမနည်းဖြစ်သော မေတ္တာစျာန်ဝင်စား၍ ရန်ငြိုးဖျောက်နည်းဖြင့် အမျက် ဒေါသကို ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၁) မေတ္တာစျာန်ဝင်စား၍ ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း

ရန်သူအပေါ်၌ မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများသည့်အခါ ရန်သူက မိမိအပေါ်၌ ပြုထားဖူးသော စော်ကားမှုများကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်မိသဖြင့် ရန်သူအပေါ်၌ အမျက်ဒေါသ ဖြစ်၍ မိမိပွားများနေသော မေတ္တာစျာန်မှ လျှောကျခဲ့သည် ရှိသော် ထိုရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ကို အာရုံမပြုမူ၍ ရှေးကဆိုခဲ့ပြီးသော ချစ်သူ(ပိယ)၊ အလွန်ချစ်သူ(အတိပိယ)၊ အလယ်အလတ် ချစ်သူ(မဇ္ဈတ္တ)ဟုဆိုအပ်သော သုံးဦးတို့တွင်တဦးဦးအပေါ်၌ မေတ္တာစျာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုမေတ္တာစျာန်မှ ထ၍ ထို ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်၌ အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာပွားများခြင်းဖြင့် အမျက်ဒေါသကိုပယ်ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ထိုကဲ့သို့ မေတ္တာ စျာန်ဝင်စားပြီး အမျက်ဒေါသ (ရန်ငြိုး)ကို ဖျောက်၍မှ မပျောက်မငြိမ်းလျှင် မြတ်စွာဘုရား မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ မူလ ပဏ္ဏာသပါဠိတော် (နှာ-၁၈၁)၌ ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဒေါသ၏အပြစ်ကို ဆင်ခြင်၍ ရန်ငြိုးဖျောက်ခြင်းဖြင့် အမျက် ဒေါသကို ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၂) ဒေါသ၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်၍ ရန်ငြိုးပျောက်နည်း

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်သာဝတ္ထိပြည်၊ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အသျှင်မောဠိယဖဂ္ဂုနမထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ရဟန်းတို့အား လွှဥပမာဖြင့်ပြသော အဆုံးအမ(ကကစူပမသြဝါဒ)ဖြင့် ဟောကြားပြသ၍ အကယ်၍ မိမိကို တပါးသူက နှိပ်စက်ကလူ ပြုငြားအံ့၊ ထိုပြုသောသူအပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကို မထွက်ရန် ဆုံးမတော်မူခဲ့သည်ကိုလည်းကောင်း၊သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် (နှာ-၁၆၄) အက္ကောသသုတ်တွင် ဘာရဒွါဇ အနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားတဦး ရဟန်းပြုသည်ကို အက္ကောသကဘာရဒွါဇပုဏ္ဏားက မခံမရပ်နိုင်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားထံ လာရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားအား အမျက်ဒေါသထွက်ပြီးကြမ်းကြုတ်သော စကားတို့ဖြင့် ဆဲရေးတိုင်းထွာ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ပုဏ္ဏားအား မေးသည်မှာ–အသင်ပုဏ္ဏားထံသို့ ဧည့်သည်ဆွေမျိုးသားချင်းတို့ တခါတရံလာသည့်အခါ အိမ်ရှင်ဝတ္တရားအတိုင်း စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တို့ကို ချကျွေးခဲ့၏၊ဧည့်သည်တို့မစားမသောက်ပဲ ပြန်သွားသည့်အခါ ယင်းစားဖွယ်သောက်ဖွယ်တို့ကို အသင်ပုဏ္ဏားသာ သုံးဆောင် စားသောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူ သင်အမျက်ဒေါသထွက်၍ ဆဲရေးတိုင်းထွာသောစကားကို သစ္စာလေးပါးတရားကို ကောင်းစွာသိ၍ ကိလေသာမှလွတ်သော စိတ်ရှိသော ငါဘုရားနှင့် ပြည့်စုံသော ငါတို့သည် သင့်အား ပြန်၍ အမျက်ဒေါသ မထွက်၊ လက်မခံသဖြင့် ယင်းစကားတို့သည် သင့်ထံသို့သာ ပြန်၍ ရောက်မည်ဖြစ်သည်။ လောက၌ အကြင်သူသည် အမျက်

ဒေါသဖြစ်သူကို ပြန်၍ အမျက်ဒေါသဖြစ်၏၊ ထိုသူသည်သာ အမျက်ဒေါသထွက်သောသူကိုပြန်၍ အမျက်ဒေါသထွက်ခြင်းကြောင့် အမျက်ဒေါသထွက်သူထက် သာ၍ ယုတ်မာသည်ဖြစ်ကြောင်း ဟောကြားခဲ့သည်ကိုလည်းကောင်း နှလုံးမှတ်သား၍ ဒေါသ၏အပြစ်တို့ကို ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက်မငြိမ်းလျှင် ရန်သူ၏အကျင့်ကောင်းတို့ကို အောက်မေ့၍ အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၃) ရန်သူ၏ အကျင့်ကောင်းတို့ကို အောက်မေ့၍ ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း

ရန်သူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ကိုယ်အမူအရာ အကျင့်ကောင်း၊ နှုတ်အမူအရာအကျင့်ကောင်း၊ စိတ်အမူအရာအကျင့်ကောင်းတို့အနက် တခုခုသော အမူအရာ အကျင့်ကောင်း တို့ကို အောက်မေ့၍ အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည် ဖြစ်သည်။ အချို့သောရန်သူသည် နှုတ်အမူအရာအားဖြင့် အပြောအဆိုပြေပြစ်၏၊ နားချမ်းသာအောင် ပြောတတ်၏။ မျက်မှောင်မကြုတ်၊မျက်နှာမင်္ဂ ပဲ ပေါ်လွင်သောမျက်နှာဖြင့် နှုတ်ဆက်ပြောဆိုတတ်၏။ ချိုသာသောအသံဖြင့် တရားစကားကိုပြောဟောတတ်၏။ စိတ်အမူအရာအားဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို သက်ဝင်ယုံကြည်၍ ရှိခိုး၏၊ နားစိုက်လျှက်တရားတော်ကိုနာယူ၏။ သို့ရာတွင် ကိုယ်အမူအရာအားဖြင့် ရိုင်းပြ၏။ ထို ကိုယ်အမူအရာကို မစဉ်းစားပဲ နှုတ်၊ စိတ်အမူအရာ အကျင့်ကောင်းတို့ကို အောက်မေ့၍ အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည်ဖြစ်

သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက် မငြိမ်းလျှင် ရန်သူ့အပေါ်၌ သနားခြင်း(ကရုဏာ)ဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည် ဖြစ်သည်။

(၄) သနားခြင်း(ကရုဏာ)ဖြင့် ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း

ရန်သူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ယခုအခါ လူ့ပြည်လောကတွင် ဟိုသွား ဒီသွား ကျက်စားသွားလာနေသော်လည်း သူ၏ မကောင်းမှုကံကြောင့် အသက်ကုန်ပျောက် ဘေးရောက်သည့် အခါ အတန်ကြာသဖြင့် ငရဲကြီးရှစ်သွယ် ငရဲငယ်တဆယ့် ခြောက်ထပ်တို့၌ ဖြစ်ရရှာလိမ့်မည်ဟု ဆင်ခြင်ကာ ရန်သူ အပေါ်၌ သနားခြင်း (ကရုဏာ) ဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ် ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက် မငြိမ်းလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဩဝါဒအမျိုးမျိုးကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မိမိ ကိုယ်ကို ဆုံးမ၍ ရန်ငြိုးဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၅) မြတ်စွာဘုရား၏ ဩဝါဒအမျိုးမျိုးကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မိမိကိုယ်ကိုဆုံးမ၍ ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း

သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှထွက်မြောက်ရန်အလို့ငှာ ဆွေမျိုးဉာတိ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို စွန့်ပစ်၍ ရဟန်းပြုနိုင်ခဲ့ပါလျက် များစွာ အကျိုးမဲ့ပြုတတ်သော အမျက်ဒေါသတည်းဟူသော ရန်သူကို စွန့်ပစ်ရန်ကို လည်းကောင်း၊ အကျင့်သီလ၏ အမြစ်အရင်း ဖြစ်သော ဟိရီ(မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ရန်ရှက်ခြင်း)၊ ဩတ္တပ္ပ (မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ရန်လန့်ခြင်း)၊ ခန္တီ(သည်းခံခြင်း)၊ မေတ္တာ(ချစ်ခင်ခြင်း)၊ ကရုဏာ(သနားခြင်း)တို့ကို ရစ်ဖြတ် တတ်သော အမျက်ဒေါသတည်းဟူသောရန်သူကို ရှောင်ရှား

ရန်လည်းကောင်း၊ ရန်သူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်က မိမိအား အမျက်ဒေါသဖြစ်စေလိုသဖြင့် မနှစ်မြို့မခံချင်စဖွယ်အမှုကို အကယ်၍ပြုငြားအံ့၊ မိမိသည် ထိုသို့ပြုလုပ်သောရန်သူကို ပြန်၍အမျက်ဒေါသမဖြစ်ရန်လည်းကောင်း စသော မြတ်စွာဘုရား၏ဩဝါဒအမျိုးမျိုးကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မိမိကိုယ်ကိုဆုံးမ၍ ရန်သူအပေါ်၌ထားရှိသော အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက်မငြိမ်းလျှင် ကမ္မဿကတာဉာဏ် (ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည်ကို သိရှိသောဉာဏ်)ဖြင့် ရန်ငြိုးဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၆) ကမ္မဿကတာဉာဏ်ဖြင့် ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း

လောက၌ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့သည် ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိကုန်၏၊ ကံ၏အမွေခံဖြစ်ကုန်၏၊ ကံသာလျှင် ဆင်းရဲရန် ချမ်းသာရန် အကြောင်းရှိကုန်၏၊ ကံသာလျှင် ဆွေမျိုးရှိကုန်၏၊ ကံသာလျှင်အားကိုးရာရှိကုန်၏၊ အကယ်၍ အကြင်ကံကိုပြုငြားအံ့၊ထိုကံ၏အမွေခံဖြစ်ရလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရန်သူက မိမိအပေါ်၌ ပြုဖူးသောပြစ်မှားမှုများကို ဆင်ခြင်မိသဖြင့် အမျက်ဒေါသပြန်၍ဖြစ်လျှင် ထိုအမျက်ဒေါသတည်းဟူသော မကောင်းမှုကံသည် ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို မဖြစ်စေပဲ ငရဲဆင်းရဲစသော ဆင်းရဲအထူးကို ဖြစ်စေနိုင်မည်ကိုလည်းကောင်း၊ လက်နှစ်ဘက်တို့ဖြင့် မီးလျှံကင်းသောမီးကျီးခဲတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မစင်ကိုသော်လည်းကောင်း ကိုင်၍သူတပါးကို ပုတ်ခတ်လိုသော ယောကျ်ားသည် မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် ရှေးဦးစွာလောင်စေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မကောင်းသောအနံ့ရှိသည်ကိုပြုသကဲ့သို့လည်းကောင်း

ဖြစ်လိမ့်မည်ကိုလည်းကောင်း ဆင်ခြင်၍ ရန်သူအပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက် မငြိမ်းလျှင် သည်းခံပုံ ဇာတ်တော်လာနည်းများဖြင့် ရန်ငြိုး ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၇) သည်းခံပုံဇာတ်တော်လာနည်းများဖြင့် ရန်ငြိုးဖျောက် နည်း

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘုရားအဖြစ်သို့မရောက်မီ လေးသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်စဉ် ဘဝထိုထို၌ ရန်သူ သူသတ်သမားတို့အပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကိုမဖြစ်စေပဲ သည်းခံ ခဲ့လေသည်၊ ရှေးဦးစွာ မဟာသီလဝဇာတ်တော်၌ မဟာသီလဝ မင်းကြီးသည် မိမိ၏မိဖုရား၌ ဖြစ်မှားသော အမတ်ယုတ်က ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သော ရန်သူမင်းသည် မိမိ၏ဘိုင်းပြည်ကို ယူပြီးလျှင် အမတ်သူရဲတထောင်နှင့်တကွ သူ့သေကောင်တို့ကို စွန့်ပစ်ရာသုသာန်၌ မြေမြှုပ်ခံရသော်လည်း ရန်သူမင်းအပေါ် ၌ အမျက်ဒေါသကိုမဖြစ်စေပဲ သည်းခံခဲ့သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္တီဝါဒီဇာတ်တော်၌ ပညာမဲ့သောကလာဗုမင်းသည် သည်းခံ ခြင်းကိုဆိုလေ့ရှိသောကြောင့် ခန္တီဝါဒီဟုအမည်ရှိသော ရှင် ရသေ့အား သံဆူးတပ်ထားသောကြိမ်တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်စေပြီး လျှင် လက်ခြေတို့ကိုဖြတ်စေသော်လည်း ရှင်ရသေ့သည် ထိုမင်း အပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကိုမဖြစ်စေပဲ သည်းခံခဲ့သည်ကိုလည်း ကောင်း၊ စူဠဓမ္မပါလဇာတ်တော်၌ ဓမ္မပါလသူငယ်သည် ခုနစ်လသားအရွယ်၌ပင်လျှင် ထိုသူငယ်၏ ခမည်းတော် မဟာပတာပမည်သော မင်းကြီး၏ အမိန့်ဖြင့် သူသတ်သမားက သူငယ်၏လက်ခြေများနှင့် ဦးခေါင်းကို ဖြတ်စေသော်လည်း ၎င်းတို့အပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကိုမဖြစ်စေပဲ

သည်းခံခဲ့သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထို့အပြင် ဆဒ္ဒန္တ(ဆင်မင်း) ဇာတ်တော်၊ (မဟာကပိ) မျောက်မင်းဇာတ်တော်၊ ဘူရိဒတ် (နဂါးမင်း)ဇာတ်တော်၊ စမ္ပေယျ(နဂါးမင်း)ဇာတ်တော်၊ သင်္ခပါလ(နဂါးမင်း) ဇာတ်တော်၊ မာတုပေါသကဇာတ်တော် စသည်တို့၌လည်း ရန်သူအပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကိုမဖြစ်စေပဲ သည်းခံခဲ့သည်ကိုလည်းကောင်း အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ ရန်သူ အပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကို ပျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက် မငြိမ်းလျှင် သံသရာတလျှောက်၌ ဆွေမျိုးမတော်ခဲ့ဖူးသူမရှိဟု ဆင်ခြင်သောနည်းဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

(ဂ) သံသရာတလျှောက်၌ ဆွေမျိုးမတော်ခဲ့ဖူးသူ မရှိဟု ဆင်ခြင်သောအားဖြင့် ရန်ငြိုးပျောက်နည်း

မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော သံယုတ်ပါဠိတော် ပထမတွဲ (နှာ-၃၉၅) အနမတဂ္ဂိယသုတ် ဒေသနာတော်၌ အကြင်သတ္တဝါသည် ရှေး၌အမိမဖြစ်စဖူး၊ အဘမဖြစ်စဖူး၊ ညီအစ်ကို မဖြစ်စဖူး၊ အမ နှမ မဖြစ်စဖူး၊ သားမဖြစ်စဖူး၊ သမီးမဖြစ်စဖူး ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့လေသည်။ ရန်သူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ငါ၏အမိဖြစ်စဉ်က ငါ့အား ဆယ်လပတ်လုံး ဝမ်းဖြင့်ဆောင်၍ ကျင်ငယ်ကျင်ကြီး တံတွေး နှပ် စသည်တို့ကို စန္ဒကူးနံ့သာကဲ့သို့ မရွံမရှာ သုတ်သင်၍ ရင်ခွင်၌ အိပ်စေလျက် ကိုယ်လက်အင်္ဂါဖြင့် ချီပိုးသယ်ဆောင်ပြီး မွေးမြူခဲ့ဖူးလေသည်။ အဘဖြစ်စဉ်က ငါ၏အကျိုးငှါ အသက်ကိုသော်လည်း စွန့်၍ နှစ်ဘက်မှချီတက်သည့် စစ်သည်ရှိသော စစ်ပွဲ၌ ဝင်ရောက်၍ လည်းကောင်း၊ သွားလာရန် ခက်ခဲသော ခရီး

လမ်းတို့ကို ဖြတ်ကျော်လျက် ကူး သန်း ရောင်း ဝယ် ခြင်း ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အခြားတပါးသော နေစား လစား ပခုံးထမ်း ကူလီလုပ်ခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း မွေးမြူခဲ့ဖူးလေသည်။ ငါ၏ ညီအစ်ကို၊ အစ်မ နှမ၊ သား သမီးဖြစ်၍ ငါ့အတွက် ဤမည် ဤမည်သော ကျေးဇူးပြုခြင်းအမှုကို ပြုခဲ့ဖူးလေသည်။ ဤသို့ အနမတဂ္ဂိယသုတ်ဒေသနာလာသည့်အတိုင်း သက်စွန့်ကြိုးပမ်း ရှေးအခါရန်သူက ပြုခဲ့ဖူးသော ကျေးဇူးဥပကာရတို့ကို ဆင်ခြင်၍ ရန်သူအပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက်မငြိမ်းလျှင် မေတ္တာအကျိုးကို ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၉) မေတ္တာအကျိုးကို ဆင်ခြင်၍ ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ ကောဒသက နိပါတ်၊ မေတ္တာသုတ်(နှာ-၅၄၂)တွင် မေတ္တာတရားကို မှီဝဲအပ်၊ ပွါးစေအပ်၊ ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်၊ ကောင်းစွာအားထုတ် အပ်သည်ရှိသော် စိတ်၏ နီဝရဏ (အနှောင့်အယှက်)၊ ဗျာပါ-ဒ (ဒေါသ)တို့မှ လွတ်မြောက်ကြောင်း (စေတောဝိမုတ္တိ) မေတ္တာစျာန်ကိုရ၍ မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါးကို အမှန်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဟောကြားထားခဲ့သဖြင့် အကယ်၍ ရန်သူ အပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကို ထားခဲ့လျှင် ယင်းမေတ္တာအကျိုး အာနိသင်တို့မှ ပြင်ပ လက်လွတ်ဖြစ်ကာ ဆုံးရှုံးရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဆင်ခြင်၍ ရန်သူအပေါ်၌ အမျက်ဒေါသကို ဖျောက် ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက်မငြိမ်းလျှင် ဓာတ် (ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်)ခွဲ၍ ဒေါသကို ဖျောက်ရမည် ဖြစ်သည်။

(၁၀) ခေတ် (ရုပ်ခေတ်၊နာမ်ခေတ်)ခွဲ၍ ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း

မိမိသည် ရန်သူအပေါ်၌ အမျက်ဒေါသဖြစ်ခဲ့လျှင် ရန်သူသည် ရုပ်ခေတ်၊ နာမ်ခေတ် အစုအဝေးဖြစ်သဖြင့် ဆံပင်စသည်ကိုပင် အမျက်ထွက်သလော၊ ယင်း ဆံပင်စသည်၌ ပါဝင်သော ပထဝီခေတ်စသည်ကိုပင် အမျက်ထွက်သလော၊ ရူပက္ခန္ဓာစသော ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါးကိုပင် အမျက်ထွက်သလော စသည်ဖြင့် ရုပ်ခေတ်၊ နာမ်ခေတ်တို့ကို အသီးအသီး ခွဲခြားခြင်းကို ပြုလျှင် စူးဖျား၌ မုန်ညင်းစေ့၏ တည်ရာဌာန မရှိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ကောင်းကင်၌ ပန်းချီဆေးရေး၏ တည်ရာဌာန မရှိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း ရန်သူအပေါ်၌ အမျက်ဒေါသ၏ တည်ရာဌာနသည် မရှိတော့ကြောင်း ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မှ မပျောက်မငြိမ်းလျှင် ဥစ္စာပေး၊ ယူသောအားဖြင့် ရန်ငြိုးဖျောက်ရမည် ဖြစ်သည်။

(၁၁) ဥစ္စာပေး ယူသောအားဖြင့် ရန်ငြိုးဖျောက်နည်း

မိမိသည် ရန်သူအပေါ်၌ ရုပ်ခေတ်၊ နာမ်ခေတ်တို့ကို အသီး အသီး ခွဲခြားခြင်းကို ပြု၍ ရန်ငြိုးဖျောက်သော်မှ မပျောက်မငြိမ်းလျှင် မိမိ၏ ဥစ္စာကို ရန်သူဖြစ်သောသူတပါး အား ပေးအပ်၏။ ရန်သူဖြစ်သော သူတပါး၏ ဥစ္စာကိုလည်း မိမိက လက်ခံယူအပ်၏။ ဤသို့ ပစ္စည်းအပေးအယူပြုလျှင် ရန်သူအပေါ်၌ မိမိ၏ အမျက်ဒေါသသည် ကေန်ပင် ငြိမ်း၏၊ ရန်သူမှာလည်း အတိတ်ဘဝမှ စ၍ အစဉ်လိုက်လာသည့် အမျက်ဒေါသပင် ဖြစ်သော်လည်း ထိုအပေးအယူ ပြုသော

ခဏာ၌ပင် ငြိမ်း၏။ စိတ္တလတောင်ပေါ်ကျောင်း၌ ထရှိ နေရာပေးစေရန် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အနှောင့်အယှက်ပေး သော မထေရ်ကြီးအား မိမိ၏ မိခင် ဥပါသိကာမကြီးက ပေး လှူလိုက်သော ရှစ်အသပြာတန် သပိတ်ကို "အရှင်ဘုရား— တပည့်တော်၏ မိခင် ဥပါသိကာမကြီးက လှူလိုက်သော ဤ သပိတ်ကို မိခင် ဥပါသိကာမကြီး ကုသိုလ်ရအောင် သုံးဆောင် တော်မူပါ" ဟု ဆို၍ ပေးလှူလိုက်၏။ ထိုခဏာ၌ပင် အနှောင့် အယှက်ပေးနေသော မထေရ်ကြီးသည် အမျက်ဒေါသငြိမ်း လေ၏။ ဤသို့ ပေးကမ်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌ- ကထာ၊ ပထမတွဲ (နှာ-၃၀၀)၌လည်းကောင်း၊ ပါထိကဝဂ္ဂ- အဋ္ဌကထာ (နှာ-၂၂၇)၌ လည်းကောင်း "ပေးကမ်းခြင်းသည် မယဉ်ကျေးသေးသောသူကို ယဉ်ကျေးစေတတ်၏။ ပေးကမ်း ခြင်းသည် အလုံးစုံသော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်၏။ ပေးကမ်း ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ချစ်ဖွယ်စကားဖြင့် လည်းကောင်း (ပေးသူ၊ ပြောဆိုသူသည်)မျက်နှာပန်းပွင့်လျက် မြင့်တက်၏။ ခံယူသူ၊ ကြားနာသူမှာလည်း ပျော့ပျောင်း ကြည်သာညွတ် လာတတ်၏" ဟူ၍ မိန့်ဆိုထားလေသည်။ ဤသို့ ဥစ္စာပေး၊ ယူသောအားဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ဖျောက်ရမည် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ ဒေါသ(ရန်ငြိုး)ဖျောက်နည်း ၁၁— မျိုးတို့ဖြင့် ရန်ငြိုးဖျောက်ပြီး၍ အမျက်ဒေါသငြိမ်းပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ပင် အဖန်ဖန် မေတ္တာ ပွားများမှုကို ပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်၌ ထားရှိသော မေတ္တာသည် မိမိ၏ ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလွန်ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌

ထားအပ်သောမေတ္တာနှင့် တူညီလာခဲ့လျှင် ထပ်မံ၍ (၁) မိမိ (၂) ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် (၃) အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဤလေးဦး၌ ညီမျှသောစိတ်၊ တသားတည်းဖြစ်သောစိတ်ကို ဖြစ်စေလျက် အကန့်အသတ်နယ်ပယ်၏ ပျက်ခြင်း (သီမာသမ္ဘေဒ)ကို ပြုအပ်သည်။ (သီမာ= အပိုင်းအခြား၊ သမ္ဘေဒ=ပျက်ခြင်း)။

ယင်းအပိုင်းအခြား နယ်ပယ်၏ ပျက်ခြင်းလက္ခဏာကို ဤသို့ ရှေးဆရာတို့ ပြဆိုကုန်၏။ မိမိ၊ ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အတူနေကြရာ ခိုးသူလာ၍ လည်ချောင်းသွေးဖြင့် ယဇ်နတ်ပူဇော်ရန် ရဟန်းတပါးကို ပေးပါဟု တောင်းလာသောအခါ "ငါ့ကို ယူတော့"ဟူ၍ စိတ်အကြံဖြစ်လျှင် မေတ္တာမမျှ သီမာသမ္ဘေဒ မဖြစ်ချေ။ လေးယောက်တို့တွင် တဦးတယောက်ကိုမျှ ပေးဖို့ရာ မမြင်မှသာလျှင် လေးဦးပေါ်မှာ ညီမျှသော စိတ်ထားရှိသည်ဖြစ်၍ အပိုင်းအခြားနယ်ပယ်ပျက်မှု (သီမာသမ္ဘေဒ) ဖြစ်လေသည်။

ဤသို့ သီမာသမ္ဘေဒ(အပိုင်းအခြားနယ်ပယ်ပျက်မှု)ဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဤမေတ္တာဘာဝနာ ပွားများသော ရဟန်း၊ သို့မဟုတ် ယောဂီ လူပုဂ္ဂိုလ်သည် နိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပစာရသမာဓိကိုလည်းကောင်း ရတော့သည်။ ဤ၌ နိမိတ်ဆိုသည်မှာ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းစသောကမ္မဋ္ဌာန်းများကြောင့်ရသော ပဋိဘာဂနိမိတ်မျိုး မဟုတ်ပါ။ အဆိုပါ သတ္တဝါအားလုံးပေါ်မှာ ညီမျှသော စိတ်ထား ရှိသည်ဖြစ်၍

အပိုင်းအခြားနယ်ပယ်၏ပျက်မှုဟုဆိုအပ်သော သီမာသမ္ဘေဒ ၏ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော (ပဋိဘာဂနိမိတ်နှင့် အလားတူသော) သမာဓိနိမိတ်ကို ဆိုလိုသည်။ ယင်းသမာဓိ နိမိတ်ကိုပင် အဖန်တလဲလဲပွားများလျှင် မငြိမြင်ပဲ မေတ္တာ ဈာန်(အပ္ပနာဈာန်)ကို ရတော့သည်။

ထိုသို့ မေတ္တာဈာန်(အပ္ပနာဈာန်)သို့ရောက်သော ယောဂီ ရဟန်းသည် မြင်းခင်း(မြင်းပြိုင်ကွင်း)၌ မြင်းကိုစိုင်းနှင်သကဲ့ သို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ခုဒ္ဒကပါဌ်ပါဠိ တော် မေတ္တသုတ်တော်လာမေတ္တာပွားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် မေတ္တာကထာလာ မေတ္တာပွားခြင်းကို လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မာဝိဘင်္ဂပါဠိတော်လာ မေတ္တာပွား ခြင်းကိုလည်းကောင်း ကြိုက်နှစ်သက်ရာ တခုခုကို ပွားများ နိုင်ပါသည်။

မေတ္တသုတ်တော်လာ မေတ္တာပွားခြင်း

သတ္တဝါအားလုံးခြုံ၍ မေတ္တာပွားများပုံ

(၁) သဗ္ဗသတ္တာ သုခိနော ဟောန္တု=
အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာကြ ပါစေ။

(၂) သဗ္ဗသတ္တာ ခေမိနော ဟောန္တု=
အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် ဘေးဘယာ ကင်းကွာကြပါစေ။

(၃) သဗ္ဗေသတ္တာ သုခိတတ္တာ ဟောန္တု (ဘဝန္တု)= အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့သည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ—

ဟူသော ဤသုံးပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် သတ္တဝါများကို အပိုင်းအခြား မရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော (အနောဓိသ) မေတ္တာပွားပုံဖြစ်ပါသည်။

သတ္တဝါများကို ပိုင်းခြား၍

မေတ္တာပွားပုံ

သတ္တဝါအားလုံးပေါ်မှာ အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ် မရှိပဲ မေတ္တာပွားပုံကို ပြပြီးနောက် သတ္တဝါများကို "တသ၊ ထာဝရ"စသဖြင့် အလီလီခွဲကာ ပိုင်းခြားကန့်သတ်၍ မေတ္တာ ပွားပုံကို အောက်ပါအတိုင်း မေတ္တသုတ်တော်၌ ပါရှိပါသည်—

သတ္တဝါ ၂-ဦးစီခွဲ၍ မေတ္တာပွားပုံ

(၁) တသာ ဝါ၊ ထာဝရာ ဝါ သဗ္ဗေသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ = ထိတ်လန့်တတ်သော ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခနှင့် မထိတ်လန့်တတ်သော ရဟန္တာ ဟူသော အားလုံးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကိုယ်စိတ် နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၂) ဒိဋ္ဌာ ဝါ၊ အဒိဋ္ဌာ ဝါ သဗ္ဗေသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ= မြင်ဖူးသော သတ္တဝါ၊ မမြင် ဖူးသော သတ္တဝါ ဟူသော အလုံးစုံသော

သတ္တဝါတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၃) ဒူရေ ဝါ၊ အဝိဒူရေ ဝါ ဝသန္တိ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ=အနီး၌ရှိသော သတ္တဝါ၊ အဝေး၌ ရှိသော သတ္တဝါဟူသော အားလုံးသော သတ္တဝါတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၄) ဘူတာ ဝါ၊ သမ္ဘဝေသီ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ=ဖြစ်ပြီးသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ဦးမည့် ပုထုဇဉ် သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ် နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

သတ္တဝါ ၃-ဦးစီခွဲ၍ မေတ္တာပွားပုံ

(၅) ဒီဃာ ဝါ ရဿကာ ဝါ မဇ္ဈိမာ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ = ရှည်သော ကိုယ် ရှိ သည့် သ တ္တ ဝါ၊ တိုသောကိုယ်ရှိသည့်သတ္တဝါ၊ အလယ်အလတ်ကိုယ်ရှိသည့်သတ္တဝါအားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာကြပါစေ။

(၆) မဟန္တာ ဝါ အဏုကာ ဝါ မဇ္ဈိမာ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ = ကြီးမားသောကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ သေး ငယ် လှ သော ကိုယ် ရှိ သည့်သတ္တဝါ

အလယ် အလတ် ကိုယ် ရှိသည့် သတ္တဝါအားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

(၇) ထူလာ ဝါ အဏုကာ ဝါ မဇ္ဈိမာ ဝါ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ = ပြည့်ဖြိုးသော ကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ မပြည့်ဖြိုးသေးငယ်လှသော ကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ အလယ်အလတ် ကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ အားလုံးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ—

ဟူသော ဤ ၇-ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် သတ္တဝါများကို အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ်ထား၍ ဖြန့်သော (ဩဓိသ) မေတ္တာပွားပုံဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၌ ချမ်းသာကြပါစေ၊ ဘေးဘယာကင်းကွာကြပါစေ၊ ကိုယ်စိတ် နှစ်ဖြာချမ်းသာကြပါစေဟူသော သုံးပါးသော မေတ္တာချဉ်း (အပ္ပနာချဉ်း)တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသော (အနောဓိသ)အားဖြင့် ဖြန့်ရာ၌ မေတ္တာချဉ်း (အပ္ပနာချဉ်း) ၃-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

အပိုင်းအခြား(ဩဓိသ)အားဖြင့် ဖြန့်ရာ၌ အလုံးစုံ ထိတ်လန့်တတ်သောပုထုဇဉ်၊ သေက္ခနှင့် မထိတ်လန့်တတ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အစရှိသော ၂-ဦးတွဲစီ ၄-တွဲ၊ပေါင်းရှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့၌ မေတ္တာချဉ်း (အပ္ပနာချဉ်း) ၈-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ရှည်သောကိုယ်ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ တိုသော ကိုယ် ရှိသည့် သတ္တဝါ၊ အလယ်အလတ်ကိုယ်ရှိသည့်သတ္တဝါအစရှိသော ၃-ဦး

တွဲစီ ၃-တွဲ၊ ပေါင်းကိုးပါးသောအခြင်းအရာတို့၌ မေတ္တာစျာန် (အပ္ပနာစျာန်) ၉-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ဤသို့အားဖြင့် အနောဓိသမေတ္တာစျာန် ၃-ပါး၊ ဩဓိသ မေတ္တာစျာန် ၁၇-ပါး၊ ပေါင်းမေတ္တာစျာန်(အပ္ပနာစျာန်) ၂၀-ဖြစ်ပါသည်။

မေတ္တာပွားများရန်တမျိုး

ထို့ပြင် မေတ္တာသုတ်တော်၌ မေတ္တာပွားရန်ကို သတ္တဝါများပေါ်၌ ချမ်းသာသုခရရှိရေးအတွက် တောင့်တချက်ဖြင့်သာ မေတ္တာပွားရသည်မဟုတ်ပဲ တပါးသူတို့ အကျိုးမဲ့ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ မကျမရောက်ရန် တောင့်တသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း မေတ္တာပွားများရန် တမျိုးကိုလည်း ပွားများရန်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက "သုခိနော ဝါ"စသည်ဖြင့် သတ္တဝါများပေါ်၌ ချမ်းသာသုခရရှိရေးအတွက် တောင့်တပွားများပုံကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် "န ပရော ပရံ" စသည်ဖြင့် တပါးသူတို့ အကျိုးမဲ့ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ မကျမရောက်ရန်အတွက် တောင့်တပွားများပုံကိုလည်း တဖန်ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ယင်းမေတ္တာပွားပုံမှာ—

(က) တယောက်သောသူ၊တပါးလူက အခြားတယောက်သောသူ၊ တပါးလူကို လှည့်ပတ်ခြင်း၊ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်း မပြုပါစေလင့် (ဝါ)မပြုပါစေသား။

(၁) မည်သူ့ကိုမျှ မာန်မာန ထောင်လွှားခြင်းဖြင့် မထီမဲ့မြင် မပြုပါစေလင့် (ဝါ)မပြုပါစေသား။

(၈) ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် ထိပါးနှိပ်စက်ခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဒေါသစိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း အချင်းချင်းဆင်းရဲမှုကို အချင်းချင်း အလိုမရှိပါစေလင့်၊ (ဝါ)မရှိပါစေသား–

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အထက်ပါ တပါးသူတို့ အကျိုးမဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ မကျမရောက်စေရန် တောင့်တချက်ဖြင့် မေတ္တာပွားပုံ သုံးမျိုးကို ခြုံ၍ကြည့်လျှင် တဦးနှင့်တဦး အမျက်ဒေါသမဖြစ်စေရန် တောင့်တခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ အမျက်ဒေါသဖြစ်လျှင် ဖြစ်ရန် ပြုလုပ်သူရော၊ အပြုခံရသူပါ နှစ်ဦးစလုံး အကျိုးမဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်မည်အမှန်ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ မေတ္တာပွားမှုကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သတ္တဝါတို့ တဦးနှင့်တဦး မေတ္တာဓာတ်ကူးစက်ကာ အချင်းချင်း ချစ်ခင်စုံမက်နှစ်သက်မြတ်နိုးလာကြပုံကို အောက်ပါသာဓကသုံးခုကို ကြည့်ရှု လေ့လာခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်ပါသည်–

(၁) မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးနောက် သီဟိုဠ်ကျွန်းသာသနာထွန်းကားချိန်တွင်ပါဠလိပုတ်ပြည်သား ဝိသာခသူကြွယ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၊မဟာဝိဟာရကျောင်းတွင် ရဟန်းပြု၍ စိတ္တလတောင်တွင် တရားအားထုတ်၏။စိတ္တလတောင်မှ အခြားအရပ်သို့ သွားမည်ကြံစည်လျက် လျှောင်းစက်နေစဉ် စကြံဦးသပြေပင်၌ စောင့်သောရုက္ခစိုးနတ်သည် လျှောကား

ပျဉ်ချပ်၌ထိုင်လျက် ငိုကြွေး၏။ မထေရ်က ငိုကြွေး ရခြင်းအကြောင်းကို မေးသည့်အခါ ရုက္ခစိုးက "အရှင်ဘုရား– ဤအရပ်၌ နေ၍ မေတ္တာဘာဝနာ တရား ပွားများနေထိုင်သဖြင့် နတ်တို့သည် အချင်း ချင်း ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြပါကုန်၏။ တဦးနှင့်တဦး အမျက်ဒေါသဖြင့် ခိုက်ရန်လည်းမဖြစ်ကြပါ၊ ရန့်ရင်း ကြမ်းကြုတ်သောစကားများကိုလည်း မပြောဆိုကြ ပါ"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ဤကား ဝိသာခ မထေရ်၏ မေတ္တာစေတ် နတ်များပေါ်၌ ကူးစက်ပုံ ဖြစ်သည် (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပထမတွဲ နှာ-၃၀၅)။

(၂) ထိုနည်းတူ ဝေသန္တရာမင်းကြီး၏ မေတ္တာစေတ် ကြောင့် သုံးယူဇနာအတွင်း၌ ရှိကြသော တိရစ္ဆာန် တို့သည် အချင်းချင်းချစ်ခင်မြတ်နိုး၍ နေထိုင်ကြပုံကို စရိယာပိဋကအဋ္ဌကထာ အကိတ္တိဝဂ် ဝေဿန္တရစရိယာ ဝဏ္ဏနာ(နှာ–၉၁)တွင် "ဗောဓိသတ္တဿ မေတ္တာ- နုဘာဝေန သမန္တာ တိယောဇနေ သဗ္ဗေ တိရစ္ဆာနာပိ မေတ္တံ ပဋိလဘိံသု"ဟု ဖော်ပြထားလေသည်။

(အနက်မှာ– ဗောဓိသတ္တဿ၊ ဘုရားအလောင်း တော်ဝေဿန္တရာ၏။ မေတ္တာနုဘာဝေန၊ မေတ္တာတန် ခိုးတေဇော် အာနုဘော်ကြောင့်။ သမန္တာ တိယောဇ- နေ၊ ထက်ဝန်းကျင် သုံးယူဇနာအတွင်း၌။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တိရစ္ဆာနာပိ၊ တိရစ္ဆာန်တို့သည် လည်း။ မေတ္တံ၊ တဦးနှင့်တဦး ချစ်ခင်စိတ်မေတ္တာကို။ ပဋိလဘိံသု၊ အပြန်အလှန်ရကြကုန်ပြီ)။

(၃) ထို့နည်းတူ ဘုရားအလောင်းတော် သုဝဏ္ဏသာမ မေတ္တာဓာတ် ကူးစက်ပုံကိုလည်း စရိယာပိဋက အဋ္ဌ-ကထာ ယုဓဥ္စယဝဂ် သုဝဏ္ဏသာမစရိယာဝဏ္ဏနာ (နှာ-၂၅၁)တွင် "သီဟဗျဂ္ဃေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တေသု မေတ္တံ ဥပနာမေသိံ။ သီဟဗျဂ္ဃါပိ ဟိ တဒါ မဟာနု-ဘာဝေန သတ္တေသု မေတ္တစိတ္တတံ ပဋိလဘိံသု" ဟု ဖော်ပြထားလေသည်။

(အနက်မှာ- အဟံ၊ ကျွန်ုပ် သုဝဏ္ဏသာမသည်။ သီဟဗျဂ္ဃေဟိ၊ ခြင်္သေ့ကျားတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊အတူတကွ။ သတ္တေသု၊ သတ္တဝါအများတို့အပေါ်၌။ မေတ္တံ၊မေတ္တာ စိတ်ကို။ ဥပနာမေသိံ၊ရှေးရှုဆောင်လေပြီ။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ မဟာနုဘာဝေန၊ ကျွန်ုပ်မေတ္တာတန်ခိုးတော ဇော်အာနုဘော်ကြောင့်။ သီဟဗျဂ္ဃါပိ၊ ခြင်္သေ့ကျား တို့သည်လည်း။ သတ္တေသု၊ သတ္တဝါအားလုံးတို့ပေါ်၌။ မေတ္တစိတ္တတံ၊ မေတ္တာစိတ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဋိလဘိံသု၊ အပြန်အလှန် ရကြလေကုန်ပြီ)။

မေတ္တာစျာန်ရရန်လိုအပ်ခြင်း

မေတ္တာပွားများခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ "အပ္ပနာပ္ပတ္တစိတ္တ-သောဝ သမ္ပဇ္ဇတိ" ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်(နှာ-၃၀၂)တွင် ဖော်ပြ သည့်အတိုင်း မေတ္တာစျာန် (အပ္ပနာစျာန်)သို့ ရောက်ပြီး သော ယောဂီအားသာလျှင် မြင်းခင်း၌ မြင်းကို စိုင်းနှင်ဘိ သကဲ့သို့ မေတ္တာကို သတ္တဝါများအပေါ်၌ ဖြန့်၍ ပွားများနိုင် မည်ဖြစ်သဖြင့် မေတ္တာစျာန် (အပ္ပနာစျာန်) ရရန် လိုအပ်

ပါသည်။ (တမ္ပိ၊ ထိုမေတ္တာပွားခြင်းသည်လည်း၊ အပ္ပနာပ္ပတ္တ-စိတ္တဿဝ၊ အပ္ပနာသို့ရောက်သည့်စိတ်ရှိသောသူအားသာလျှင်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ၊ ပြီးစီးပြည့်စုံ၏)။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာအတိုင်း မလိုက်ပဲ မေတ္တာသုတ်တော်လာအတိုင်း ပွားများလိုလျှင် မေတ္တာ မပွားများမီ မေတ္တာသုတ်တော် သတ္တမန္တင့်အဋ္ဌမဂါထာများတွင် ဖော်ပြထားသော အပရိမာဏ မေတ္တာမျိုး၊ အသမ္ဗာဓ မေတ္တာမျိုး၊ အဝေရ မေတ္တာမျိုး၊ အသပတ္တ မေတ္တာမျိုးဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းမေတ္တာမျိုး ယောဂီစိတ်၌ ဖြစ်ပြီးမှသာ မေတ္တာကို ပွားများသင့်ပါသည်။

ထို့အပြင် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတခုခုကို ပွားများဆင်ခြင်နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ဆင်ခြင်မှုပြုလုပ်နေစဉ် အကြားအကြား၌ ဝင်၍ နှောင့်ယှက်တတ်သော ကာမစ္ဆန္ဒစသော နီဝရဏတရား ၅-ပါးတို့မှ ကင်းစင်သောအခါ ပဋိဘာဂနိမိတ်စသည်တို့ကို ဖြစ်စေ၊ အထူးသန့်ရှင်းစွာဖြစ်သော ဘုရားဂုဏ်တော်စသည်တို့ကို ဖြစ်စေ အာရုံပြုလျက် တစပ်တည်းဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကာမသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော ဥပစာရသမာဓိ၊သမာပတ် ၈-ပါး ၉-ပါးဟုဆိုအပ်သော အပ္ပနာသမာဓိနှစ်ပါးတို့တွင် တခုခုနှင့် ပြည့်စုံနေလျှင် စိတ်စင်ကြယ်မှုဟုဆိုအပ်သော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်နေပါသည်။ ထိုသို့ ကာမစ္ဆန္ဒစသော နီဝရဏတရား ၅-ပါးကင်းစင်နေသည့် ဥပစာရသမာဓိဖြစ်ခိုက် ပွားများသော မေတ္တာ ဘာဝနာသည်လည်း အပ္ပနာစျာန်အနီးသို့ ရောက်ကာနီး အခိုက်အတန့်၌

ပွားများသောမေတ္တာဘာဝနာဖြစ်သည့်အတွက် အပ္ပနာစျာန် သို့ရောက်ပြီးသောအခါ ပွားများသောမေတ္တာဘာဝနာကဲ့သို့ အကျိုးကြီးမြတ်ခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသဖြင့် ယင်းမေတ္တာဘာဝနာ မျိုးလည်း ပွားများသင့်ပါသည်။

ထို့အပြင် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ နဝကနိပါတ်၊ ဝေလာမသုတ် (နှာ-၁၉၇)တွင် "အကြင်သူသည် အယုတ်သဖြင့် နွားသာ တရှုခန့်မျှအချိန်လောက် မေတ္တာဘာဝနာကို ပွားများရာ၏၊ အကြင်သူသည်ကား လက်ဖျစ်တတွက်ခန့်မျှ အချိန်လောက် အနိစ္စသညာ(မမြဲခြင်း)ကို ပွားများရာ၏၊ ဤလက်ဖျစ်တတွက် ခန့် အနိစ္စသညာကို ပွားများခြင်းသည် ထိုမေတ္တာဘာဝနာ ပွားများခြင်းထက် သာ၍ အကျိုးကြီးမြတ်၏" ဟု မြတ်စွာ ဘုရားသခင်ဟောကြားတော်မူသဖြင့် ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ပွားများ၍အပြီးအခိုက်အတန့်၌ မေတ္တာဘာဝနာကို အနည်း ငယ်မျှအချိန်လောက် ပွားများခြင်းကိုလည်း ပြုသင့်ပါသည်။ ပွားများရာ၌ ဥပစာရသမာဓိဖြစ်စေ၊ အပ္ပနာသမာဓိ ဖြစ်စေ တခုခုရရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါး(နှာ-၇)

အထက်ဖော်ပြပါ မေတ္တာပွားခြင်း အခြင်းအရာတို့တွင် တပါးပါးသော အခြင်းအရာဖြင့် မေတ္တာစျာန်ကို ပွားများ သောယောဂီသည် မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ဧကာဒသမနိပါတ်၊ အနုဿတိဝဂ်မေတ္တာသုတ်တော်၌ ဟော တော်မူခဲ့သော အောက်ဖော်ပြပါ မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါးကို အကြွင်းမဲ့ရရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ရရှိနိုင်ကြောင်းကို "ဣမေ

အာနိသံသာ ပြဟ္မဝိဟာရလာဘိနော အနုဝသေသာ လဗ္ဘန္တိ”ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ (နှာ-၃၇၀) ၌ ဖော်ပြထားပါသည်။ (ယှုမေ အာနိသံသာ= ဤမေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါးတို့သည်၊ ဗြဟ္မဝိဟာရလာဘိနော=မြတ်သောမေတ္တာစျာန်နှင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ အနုဝသေသာ =အကြွင်းမရှိ၊ လဗ္ဘန္တိ=ရကုန်၏။)

မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါး

(၁) ချမ်းသာစွာ အိပ်ရခြင်း — မေတ္တာပွားများသောသူ၏ စိတ်သည် ငြိမ်သက်အေးချမ်းသဖြင့် သမာပတ်ဝင်စားသော သူကဲ့သို့ ငြိမ်သက် အေးချမ်းစွာ အိပ်ရသည်။ မေတ္တာမပွားသူ အချို့သူများကဲ့သို့ ဟောက်ခြင်း၊တဘပြောင်းပြန်ပြန် လူးလိမ့်၍အိပ်ခြင်း မရှိချေ။

(၂) ချမ်းသာစွာ နိုးရခြင်း–အချို့သူတို့သည် အိပ်ရာမှနိုးသောအခါ ညည်းတွားခြင်း၊ ကိုယ်လက်တို့ကို ဆန့်ခြင်း လူးလိမ့်ခြင်း စသည်များ ပြုလုပ်ပြီး အိပ်ရာမှ ထကြ၏။မေတ္တာပွားများသူသည် ထိုကဲ့သို့ မပြုလုပ်ပဲ ပဒုမ္မာကြာပန်း ပွင့်လာဘိ သကဲ့သို့ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရာမှ နိုး၏။

(၃) မကောင်းသော အိမ်မက် ဆိုးများ မမြင်မက်ရခြင်း–မေတ္တာပွားများသူသည် တည်ကြည်အေးမြသော ကိုယ်စိတ်ရှိသဖြင့် သွေးလေစသော ဓာတ်

ချောက်ချားခြင်း မရှိ၍ အိပ်မက်ဆိုးများ မမက်ပဲ ဘုရားကို ဖူးမြင်ရခြင်း၊ ကြည်နူးဖွယ်ရာ ရေကန် ပန်းခြံ စသည်တို့ကို မြင်ရခြင်း စသော ကောင်းမွန် သောအိပ်မက်များကိုသာ မြင်မက်ရလေသည်။

(၄) လူတို့၏ ချစ်ခင်ခြင်းကို ခံရခြင်း–မေတ္တာပွားများ သူ၏ မေတ္တာစေတ်မှာ အားလုံးသောသတ္တဝါများ ပေါ်၌ ပျံ့နှံ့နေသဖြင့် မေတ္တာစေတ် ကူးစက်ခံရ သော လူများကလည်း ချစ်ခင်ကြလေသည်။

(၅) နတ်တို့၏ ချစ်ခင်ခြင်းကို ခံရခြင်း– မေတ္တာစေတ် ကူးစက်ခံရသော နတ်များကလည်း လူတို့ ချစ်ခင် သကဲ့သို့ ချစ်ခင်ကြသည် (ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိသာခ မထေရ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သည်)။

(၆) နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ကြခြင်း – မိဘတို့သည် သားသမီးများကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ မေတ္တာ စေတ်ကူးစက်ခံရသော နတ်များကလည်း စောင့် ရှောက်ကြသည်။

(၇) မေတ္တာပွားသူအား မီး၊ အဆိပ်၊ လက်နက်တို့ မကျ ရောက်နိုင်ခြင်း–မေတ္တာတရားသည် အကာအကွယ် အဆီးအတားကောင်း တရပ် ဖြစ်သဖြင့် မေတ္တာ ပွားများနေသောသူ၏ ကိုယ်၌ (ဥတ္တရာမည်သော ဥပါသိကာမ၏ ကိုယ်၌ ဆီပူမီးပူ မလောင် သကဲ့သို့)မီးသည် မကျရောက်မလောင်ချေ။သံယုတ် နိကာယ်ဆောင် စူဠသိဝမထေရ်ကဲ့သို့ အဆိပ်လည်း

မကျရောက်နိုင်ပေ။ သံကိစ္စသာမကဘဲ ကိုယ်မှာကဲ့သို့ ဓားလက်နက်လည်း မကျရောက်မဖြတ်နိုင်ပေ။ သွားအပေါ်၌ မေတ္တာဓာတ်ထုံနေသောနွားမအား မုဆိုးပစ်လွှတ်လိုက်သော လှံသည် ထန်းရွက်ပမာ ခွေလိပ်သကဲ့သို့ မစူးမဝင်နိုင်ချေ။

(၈) စိတ်တည်ကြည်မှု(သမာဓိ)ရရှိခြင်း–မေတ္တာပွားများသောသူသည် စိတ်အေးငြိမ်းခြင်း (ပဿဒ္ဓိ) ဖြစ်နေလေသည်။ ပဿဒ္ဓိဖြစ်သဖြင့် တည်ကြည်မှု(သမာဓိ) လျင်မြန်စွာဖြစ်လေတော့သည်။ ထိုသို့မေတ္တာပွားရှိ စိတ်တည်ကြည်မှုရှိသောသူ၏ စိတ်ပျံ့လွင့်မှုကို မလုပ်နိုင်သဖြင့် မြေဖုတ်ဘီလူးစသော မကောင်းဆိုးရွားတို့လည်း မခြောက်လှန့်နိုင်ချေ။ ဘေးရန်မပြုလုပ်နိုင်ချေ (နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ ဩပမ္မဝဂ်၊ သတ္တိသုတ်၊ နှာ-၄၅၅)။

(၉) မေတ္တာဓာတ်ကိန်းအောင်းသဖြင့် မျက်နှာကြည်လင်ခြင်း–မေတ္တာပွားများနေသော သူ၏ မျက်နှာသည် ဒေါသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်မေတ္တာဓာတ် ကိန်းနေသဖြင့် အမြဲ ကြည်လင်လှပနေသည်။ ထို အကြောင်းကို အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ သတ္တကနိပါတ်၊ ကောဓနသုတ် (နှာ-၄၆၉)တွင် ဟောတော်မူခဲ့သည်။

(၁၀) မတွေမဝေပဲ အိပ်ပျော်သကဲ့သို့ သေရခြင်း–မေတ္တာပွားများနေသောသူသည် အေးချမ်းတည်ငြိမ်သော ကိုယ်စိတ်ရှိနေသောကြောင့် သေသောအခါ မတွေမဝေပဲ အိပ်ပျော်သကဲ့သို့ သေရတတ်လေသည်။

(၁၁) သေသောအခါ ငြိမ်းအေးသို့ရောက်ရှိရခြင်း–မေတ္တာတရားပွားများသောသူသည် မေတ္တာဈာန်ကို အခြေပြု၍ ဝိပဿနာတရားပွားများ၍ ယခုဘဝမှာ ရဟန္တာမဖြစ်ခဲ့သော် မေတ္တာဈာန် ရရှိနေသော ထိုသူမှာ ဤဘဝမှ စုတေ၍ အိပ်ပျော်နေရာမှ နိုးသောသူကဲ့သို့ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ မုချမသွေရောက်ရလေသည်။

အထက်ပါ မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါးကို မေတ္တာဘာဝနာပွားများခြင်းဖြင့် မေတ္တာဈာန်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များအားသာ ရအပ်သည်မဟုတ်ပဲ မေတ္တာဘာဝနာမှ တပါးသော အခြားဘာဝနာပွားများခြင်းဖြင့် ဈာန်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များအားလည်း ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ရနိုင်ကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ ပထမတွဲ (နှာ-၃၇၀)တွင် "ကိဉ္စာပိ ဣတော အညကမ္မဋ္ဌာနဝသေန အဓိဂတဇ္ဈာနာနမ္ပိ သုခသုပနာဒယော အာနိသံသာ လဗ္ဘန္တိ"ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ (အနက်–ဣတော၊ ဤမေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းမှ။ အညကမ္မဋ္ဌာနဝသေန၊ အခြားတပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ အဓိဂတဇ္ဈာနာနမ္ပိ၊ ရအပ်ပြီးသော ဈာန်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း။ သုခသုပနာဒယော၊ ချမ်းသာစွာအိပ်ရခြင်း အစရှိကုန်သော။ အာနိသံသာ၊ အကျိုးအာနိသင်တို့ကို။ ကိဉ္စာပိ လဗ္ဘန္တိ၊ အကယ်၍ကား ရအပ်ကုန်၏။)

သို့ရာတွင် မေတ္တာဘာဝနာပွားများခြင်းဖြင့် မေတ္တာဈာန်ရသောပုဂ္ဂိုလ်များအတွက်မှာမူ မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါးကို အကြွင်းမရှိရနိုင်သည်။အကြောင်းမှာ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်များသည် မေတ္တာ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဗျာပါဒ(ဒေါသ) စသော

နီဝရဏတရားများ ကင်းစင်သည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ထို အကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၌ပင် တဆက်တည်း "တဿာပိမေ အာနိသံသာ ဗြဟ္မဝိဟာရလာဘိနော အနဝ- သေသာ လဗ္ဘန္တိ၊ ဗျာပါဒါဒီနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတော ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ" ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ (အနက်မှာ– တဿာပိ၊ အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများခြင်းဖြင့် ချမ်းရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါးကို ရသည်ဟုဆိုအပ်သော်လည်း။ ဗြဟ္မဝိဟာရလာဘိနော၊ မေတ္တာချမ်းရသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့သာလျှင်။ ဣမေ အာနိသံသာ၊ ဤအကျိုး ၁၁-ပါးတို့ကို။ အနဝသေသာ၊ အကြွင်းမရှိအကုန်အစင်။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန် ၏။ (ကသ္မာ၊ အကြောင်းမှာမူကား) ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ၊ မေတ္တာ ချမ်းရသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ဗျာပါဒါဒီနံ၊ ဗျာပါဒ (ဒေါသ) စသော နီဝရဏတရားတို့၏။ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတော၊ ဖြောင့် ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း)။ အဓိပ္ပာယ်မှာ- မေတ္တာချမ်းရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ မေတ္တာအကျိုး၁၁-ပါးကို အကြွင်းမရှိ အကုန်အစင်ရ၍ အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ချမ်း ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အတွက်မှာမူ ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ (ယထာရဟ) ရနိုင်ကြောင်း မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မေတ္တာချမ်း (အပ္ပနာချမ်း) အကျိုးအာနိသင် (သာဓက)

ရာဇဂြိုဟ်မြို့ ပုဏ္ဏသူဌေးသမီး ဥတ္တရာသည် ရာဇဂြိုဟ် သူဌေးသားနှင့် လက်မထပ်မီအခါကပင် မိဘနှစ်ပါးနှင့်အတူ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဆုံးမ်းအနုမောဒနာအပြီး သောတာပန် ဖြစ်လေသည်။ ရာဇဂြိုဟ် သူဌေးသားနှင့် လက်ထပ်၍ ယောကျာ်းအိမ်သို့ လိုက်နေစဉ် ဥပုသ်သီတင်းစောင့်သုံးလို၍

ယောကျ်ားအားခွင့်တောင်းသော်လည်း မရချေ။ သို့အတွက် ဥတ္တရာအမျိုးသမီးသည် သိရိမာအမည်ရှိသော ပြည့်တန်ဆာမကို ငွေအသပြာပေး၍ ခေါ်ဆောင်ပြီး ယောကျ်ားအား လုပ်ကျွေးစေ၏။ မိမိသည် ယောကျ်ားအား ခွင့်ပန်၍ ဥပုသ်သီတင်းစောင့်သုံးလျက် မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများရာ မေတ္တာစျာန်ကို ရရှိခဲ့၏။ တနေ့၌ သိရိမာ ပြည့်တန်ဆာမသည် ဥတ္တရာကို သတ်၍ သူဌေးကတော် ပြုလုပ်လိုသဖြင့် ဥတ္တရာအား ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော ထောပတ်ပူဖြင့် လောင်းချရာ ဥတ္တရာ၏မေတ္တာစျာန်သတ္တိကြောင့် ထောပတ်ပူသည် ပဒုမ္မာကြာရွက်ပေါ်၌ သွန်းလောင်းချသောရေကဲ့သို့ အေးမြ၍ ဥတ္တရာ၏ကိုယ်ခန္ဓာကို မလောင်ကျွမ်းချေ။ သိရိမာပြည့်တန်ဆာမလည်း နောင်တရ၍ ဥတ္တရာအမျိုးသမီးအား ၎င်း၏အပြစ်ကို ဝန်ချတောင်းပန်၏။ နောက် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သိရိမာသည် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့၏။ ဥတ္တရာအမျိုးသမီးသည် မေတ္တာစျာန်ကိုပွားများရရှိပြီး မေတ္တာစျာန်ဖြင့်နေရသည်ကို များစွာပျော်မွေ့သည်ကို အကြောင်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် "စျာန်ကိုမွေ့လျော်သော ဥပါသိကာမတို့တွင် ဥတ္တရာသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း" တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ပေးတော်မူခဲ့သည်။

အခြားဘာဝနာ၏ အကျိုးအာနိသင် (သာဓက)

သုခံ သုပတိ မုနယော၊ အစ္ဆုတ္တံ သုသမာဟိတာ။
သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကာ။
ယောသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ ဗုဒ္ဓဂတာ သတိ–

ဟူသော ဓမ္မပဒပါဠိတော်(နှာ-၅၅)တွင် မြတ်စွာဘုရားဟော

တော်မူသောကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာမှတပါးသော အခြားဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာ စသည်တို့ဖြင့်လည်း ချမ်းသာစွာအိပ်ရခြင်း၊ ချမ်းသာစွာနိုးချင်း စသောအကျိုးများကိုလည်း ရနိုင်မည်ဖြစ်လေသည်။(အနက်မှာ—အဇ္ဈတ္တံ=အဇ္ဈတ္တတရား၌(ဝါ) မိမိတို့ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌၊ သုသမာဟိတာ = ကောင်းစွာထားအပ်သောစိတ်ရှိကုန်သော (ဝါ) ကောင်းစွာတည်ကြည်သော စိတ်ရှိကုန်သော၊ မုနယော = ရဟန်းတို့သည်၊ သုခံ= ချမ်းသာစွာ၊ သုပန္တိ=အိပ်ရကုန်၏။ ယေသံ = အကြင်သူတို့အား၊ ဒိဝါ စ=နေ့အခါ၌လည်းကောင်း၊ ရတ္တော စ=ညအခါ၌လည်းကောင်း၊ နိစ္စံ=အမြဲမပြတ်၊ ဗုဒ္ဓဂတာ သတိ=မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ဂုဏ်တော်ကို ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းခြင်းသည်(အတ္ထိ သန္တိ=ရှိကုန်၏)၊ ဂေါတမသာဝကာ=ထိုမြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဂုဏ် တော် စ သည် တို့ ကို အမြဲနှလုံးသွင်းဆင်ခြင်နေသော ဂေါတမဘုရား၏ တပည့်သားသာဝကတို့သည်၊ သဒါ=အခါခပ်သိမ်း၊ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ = ကောင်းစွာနိုးခြင်းကို (ဝါ) နိုးခြင်းဖြင့်၊ ပဗုဇ္ဈန္တိ=နိုးကုန်၏။)

အထက်ပါ ဓမ္မပဒပါဠိတော်စကားရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ သာမကမှာ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သားထင်းခွေသမားသားအဖတို့သည် ထင်းခွေရန်သွား၍ ပြန်လာသည့်အခါ မိုးချုပ်သည့်အတွက် မြို့၏ပြင်ပ လှည်းအောက်၌ အိပ်ကြ၏။ ထိုအခါ သမ္မာအယူရှိသောဘီလူးနှင့် မိစ္ဆာအယူရှိသောဘီလူးနှစ်ယောက်တို့သည် လှည်းအောက်၌ အိပ်နေသော ထင်းခွေသမားသားအဖကို မြင်ကြသည်။ မိစ္ဆာအယူ

ရှိသောဘီလူးသည် သ မ္မာ အ ယူ ရှိ သော ဘီ လူး တား မြစ် စဉ် ကလေးသူငယ်ကိုစားရန် ခြေထောက်ကိုဆွဲသည့်အခါ ကလေး သူငယ်သည် မိမိအလေ့အထဖြစ်နေသော "ဘုရား ဘုရား" ဟူသော အသံကိုပြု၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာကို ဆင်ခြင်နှလုံး သွင်းလေသည်။ ဘီလူးတို့သည် "ဘုရား ဘုရား" ဟူသော ကလေး၏ခံတွင်းမှ ရွတ်ဆိုသံကို ကြားသိသောအခါ ဘုရား သခင်၏တပည့်သာဝကကို ပြစ်မှားမိသောအပြစ်ကို ပပျောက် ရန် ကလေးသားအဖစားရန်အတွက် ဘုရင်စားတော်အုပ်ကို ခိုးယူ၍ ပေးခဲ့၏၊ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အကြောင်းစုံကိုသိ၍ မြတ်စွာဘုရားကိုလျှောက်ထားသည့်အခါ အထက်ပါ ပါဠိတော် များကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ဒေသနာအဆုံး၌ ကလေး သူငယ်သည် မိဘနှစ်ပါးတို့နှင့်အတူ သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။ နောက်ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက် ကြသည်။

ဉပစာ၊ အပ္ပနာသို့ မရောက်သော ရိုးရိုး မေတ္တာဘာဝနာ၏အကျိုးအာနိသင် (သာဓကများ)

(က) နွားမတကောင်သည် မိမိ၏သားငယ်ကို နို့တိုက်နေစဉ် မုဆိုးသည် ၎င်း၏အရိုးရှည်လှံဖြင့် နွားမကို ပစ်လွတ်၍ ထိုးလိုက်၏။ ထိုလှံသည် နွားမ၏ကိုယ်ကို ထိခိုက်၍ ထန်းရွက်ကဲ့သို့ ခွေလိပ်သွားလေ၏။ ထိုသို့နွားမအား လှံ မစူး မဝင်ရခြင်းသည် သားငယ်ဖြစ်သော နွားကလေး၌ အားကြီးသောချစ်ခင်စိတ်ရှိခြင်း သက် သက်ကြောင့်သာ ဖြစ်လေ၏။ ဉပစာရစျာန်မေတ္တာ၏

အစွမ်းကြောင့်လည်း မဟုတ်၊ အပ္ပနာသို့ရောက်သော မေတ္တာဈာန်အစွမ်းကြောင့်လည်း မဟုတ်ပေ။ ထိုသို့ ဖြစ်ကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ပထမတွဲ (နှာ-၃၀၇) တွင် "သာ တဿာ သရီရံ အာဟစ္စ တာလပဏ္ဏံ ဝိယ ပဝဋ္ဋမာနာ ဂတာ၊ နေဝ ဥပစာရဇ္ဈာနေန၊ န အပ္ပနာဇ္ဈာနေန၊ ကေဝလံ ဝစ္ဆကေ ဗလဝပိယစိတ္တတာယ" ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ (အနက်မှာ–သာ=ထိုလှံသည်၊ တဿာ=ထိုနွားမ၏၊ သရီရံ=ကိုယ်ကို၊ အာဟစ္စ=ထိခိုက်၍၊ တာလပဏ္ဏံ ဝိယ = ထန်းရွက်ကဲ့သို့၊ ပဝဋ္ဋမာနာ=ခွေလိပ်လျက်၊ ဂတာ = သွားလေ၏။ နေဝ ဥပစာရဇ္ဈာနေန=ဥပစာရဈာန်မေတ္တာ၏အစွမ်းကြောင့်မဟုတ်၊ န အပ္ပနာဇ္ဈာနေန = အပ္ပနာဈာန်မေတ္တာ၏အစွမ်းကြောင့်လည်းမဟုတ်၊ ကေဝလံ = သက်သက်၊ ဝစ္ဆကေ = သားငယ်ဖြစ်သော နွားကလေးအပေါ်၌၊ ဗလဝပိယစိတ္တတာယ = အားကြီးသောချစ်ခင်ခြင်း၊ မေတ္တာစိတ်ကြောင့်ဖြစ်လေ၏) ဤသို့နွားမအား မုဆိုး၏ လှံ မစူးဝင်ခြင်းသည် ရိုးရိုး မေတ္တာ၏အကျိုးအာနိသင်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် လိပ်၊ ဥဒေါင်းစသော အချို့သတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့၏ ဥများကို ဥ၍ ထားခဲ့ပြီး အဝေးကပင် မေတ္တာပို့ခဲ့ကြ၏။ ထိုမေတ္တာကြောင့်ပင် အချိန်ရောက်လျှင် ပေါက်ဖွားကြကြောင်း လောက၌ ထင်ရှားလေသည်။

(ခ) မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေသာလီပြည် မဟာဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လိစ္ဆဝီမင်းသားငယ်တို့သည်

လူကြီးသူမ စသည်တို့အား စော်ကားခြင်း၊ မရှိမသေ ပြုခြင်းစသော မကောင်းသော အပြုအမူတို့ကို ပြုကြကုန်၏။ တနေ့၌ ရင်းမင်းသားငယ်တို့သည် မဟာဝုန် တောအတွင်း၌ တောကစားကြစဉ် သစ်ပင်ရင်းတခု၌ ထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်၍ လက်အုပ်ချီကာ ရှိခိုးနေကြသည်ကိုမဟာနာမ်လိစ္ဆဝီမင်း မြင်လျှင် အံ့ဩခြင်းဖြစ်ပြီး "ဝဇ္ဇီမင်းတို့သည် ကြီးပွား တိုးတက် ချမ်းသာကြကုန်လတ္တံ့၊ ဝဇ္ဇီမင်းတို့သည် ကြီးပွား တိုးတက် ချမ်းသာကြကုန်လတ္တံ့" ဟူ၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကျူးရင့်စကား (ဥဒါန်းစကား) ပြောဆိုလေသည်။

ထိုသို့ မဟာနာမ်လိစ္ဆဝီမင်း ဥဒါန်းကျူးရင့်စကား ပြောဆိုသည်ကို မြတ်စွာဘုရားကြားရသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် မဟာနာမ်လိစ္ဆဝီမင်းအား လောက၌ ကြီးပွားတိုးတက် ချမ်းသာခြင်း ဖြစ်စေနိုင်သော တရားများကို အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ပဉ္စကနိပါတ် နီဝရဏဝဂ် လိစ္ဆဝီကုမာရသုတ် (နှာ-၆၇) တွင် ဟောတော်မူခဲ့လေသည်။

မဟာနာမ်—ဤလောက၌ နေထိုင်ကြသော တိုင်းသူပြည်သားတို့ကို အုပ်ချုပ်သောမင်း၊ ထိုမင်းက ခန့်အပ်ထားသဖြင့် တိုင်းပြည်တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နေသော အိမ်ရှေ့မင်းသား၊ စစ်သေနာပတိချုပ် (သေနာပတိ)၊ ရွာသူကြီး (ဂါမဂါမဏိက)၊ အစည်းအရုံး အသင်းအပင်းတို့က တင်မြှောက်ထားသော အသင်းလူကြီး

(ပုဂ္ဂလိမဏိကာ)စသော အမျိုးကောင်း သားတို့သည် ကြီးပွား တိုးတက် ချမ်းသာခြင်းကို အလိုရှိလျှင် အောက်ပါတရား ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက် ကြရမည် ဖြစ်သည်။

(၁) ဤလောက၌ အမျိုးကောင်းသားသည် ထကြွ လုံ့လ သဝီရိယစိုက်ထုတ်၍ ကာယ၊ ဉာဏ နှစ်ဌာန တို့ဖြင့် ချွေးဒီးဒီးကျအောင် တရားသဖြင့်ရှာဖွေ ပြီး ရအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ဖြင့် မိဘတို့အား ရိုသေစွာ လုပ်ကိုင်ကျွေးမွေးပူဇော်၏။ ထိုအခါ မိဘတို့က ဤသို့ လုပ်ကိုင်ကျွေးမွေးပူဇော်သဖြင့် "ကြာမြင့်စွာ အသက်ရှည်ပါစေ (စိရံ ဇီဝ)" စသည်ဖြင့်ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သလေသည်။ ထိုသို့ ဆုတောင်း မေတ္တာပို့သ ခံရသောသူသည် မိဘ တို့၏ မေတ္တာကို ခံယူရသဖြင့် ကြီးပွားတိုးတက် ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်မည် အမှန်ဖြစ်သည်။

(၂) ဤလောက၌ အမျိုးကောင်းသားသည် လုံ့လ ဝီရိယဖြင့် ရှာဖွေ၍ ရအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ တို့ဖြင့် သား မယား၊ အမှုလုပ်၊ ကျွန်မိန်းမ ကျွန်ယောကျ်ား တို့အား လုပ်ကိုင်ကျွေးမွေး၏။ ထိုသူတို့ကလည်း ဤသို့လုပ်ကိုင်ကျွေးမွေးသဖြင့် "ကြာမြင့်စွာ အသက်ရှည်ပါစေ" စသည်ဖြင့် ဆုတောင်း မေတ္တာပို့သလေသည်။ ထိုမေတ္တာကို ခံယူရသောသူသည် ကြီးပွားတိုးတက် ချမ်းသာ ခြင်းသို့ ရောက်မည် အမှန်ဖြစ်သည်။

(၃) ဤလောက၌ အမျိုးကောင်းသားသည် လုံ့လ ဝီရိယဖြင့်ရှာဖွေ၍ ရအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ဖြင့် လယ်နီးချင်း၊ အလုပ်နီးချင်း၊ အိမ်နီးချင်းတို့အား ပေးကမ်း ကျွေးမွေး၏။ ထိုသို့ ပေးကမ်း ကျွေးမွေးသဖြင့် ထိုသူတို့ကလည်း "ကြာမြင့်စွာ အသက်ရှည်ပါစေ" စသည်ဖြင့် ဆုတောင်း မေတ္တာပို့သလေသည်။ ထိုမေတ္တာကို ခံယူရသော သူသည် ကြီးပွား တိုးတက် ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်မည် အမှန်ဖြစ်သည်။

(၄) ဤလောက၌ အမျိုးကောင်းသားသည် လုံ့လ ဝီရိယဖြင့် ရှာဖွေ၍ရအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ဖြင့် နတ်တို့အား အရိုအသေ အလေးအမြတ် ပူဇော် ပသ၏။ ထိုသို့ ပူဇော် ပသသည့်အတွက် နတ်တို့ ကလည်း "ကြာမြင့်စွာ အသက် ရှည်ပါစေ" စသည်ဖြင့် ဆုတောင်းမေတ္တာ ပို့သလေသည်။ ထိုဆုတောင်း မေတ္တာကို ခံယူရသော သူသည် ကြီးပွား တိုးတက် ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်မည် အမှန် ဖြစ်သည်။

(၅) ဤလောက၌ အမျိုးကောင်းသားသည် လုံ့လ ဝီရိယဖြင့် ရှာဖွေ၍ ရအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ တို့ဖြင့် ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏားအားတို့ ရိုသေစွာပေးကမ်း လှူဒါန်း၏။ ထိုသို့ပေးကမ်းလှူဒါန်းသည့်အတွက် ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့ကလည်း "ကြာမြင့်စွာ အသက်

ရှည်ပါစေ”စသဖြင့် ဆုတောင်းမေတ္တာ ပို့သလေ သည်။ ထိုသို့ ဆုတောင်းမေတ္တာကို ခံယူရသော သူသည် ကြီးပွားတိုးတက် ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်မည် အမှန်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ မိဘစသည်တို့၏မေတ္တာကိုခံယူရသဖြင့် ကြီးပွား တိုးတက်ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်လည်း ရိုးရိုးမေတ္တာ၏ အကျိုးအာနိသင်ပင် ဖြစ်လေသည်။

(ဂ) လောက၌ နေ့စဉ်မျက်မြင်တွေ့မြင် ကြားသိနေကြသော မိဘ၊ သားသမီး၊ ဆရာ၊ တပည့်၊ လင်မယား၊ ဆွေမျိုးသားခြင်း၊ မိတ်ဆွေစသော ပုဂ္ဂိုလ်များတို့သည် တဦးနှင့်တဦး ကာယကံမေတ္တာ၊ ဝစီကံမေတ္တာ၊ မနောကံမေတ္တာတို့ဖြင့် ကူညီရိုင်းပင်း ဆောင်ရွက်နေကြသည်မှာလည်း ရိုးရိုးမေတ္တာပေမ တရားပင် ဖြစ်လေသည်။

(၁) ကာယကံမေတ္တာ–မိဘတို့သည်သားသမီးတို့အား ငယ်စဉ်အခါ၌ အချမ်း အပူ မနှိပ်စက်ရအောင် စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ နို့ချို တိုက်ကျွေးခြင်း၊ ထမင်းခွံ့ခြင်း၊ ရေချိုးပေးခြင်း စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပညာသင်ချိန်အခါ၌ ရွှေရေးကိုမျှော်မှန်း၍ ဆုံးခန်းတိုင် ပညာတက်မြောက်အောင် ပညာသင်ပေးခြင်းကို လည်းကောင်း၊ အလုပ်အကိုင် ရှာဖွေပေးခြင်းကို လည်းကောင်း၊

အိုးအိမ် ထူထောင်ပေးခြင်းကို လည်းကောင်း ကူညီ စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းသည် မိဘတို့၏ ကာယကံမေတ္တာပင် ဖြစ်လေသည်။

သားသမီးတို့ကလည်း မိဘတို့၏ ပြုဖွယ်ကိစ္စ အဝတို့ကို ကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ မိဘ တို့အား ကာယ၊ဉာဏ နှစ်ဌာနတို့ဖြင့် ဝီရိယစိုက် ထုတ်၍ ရှာဖွေလုပ်ကိုင် ကျွေးမွေးခြင်း၊ မိဘ စကားကို နားထောင်၍ နေထိုင်ခြင်း၊ အရိုအသေ ပြုခြင်း စသည်တို့မှာလည်း မိဘအပေါ်၌ ချစ်ခင် ၍ ပြုအပ်သော သားသမီးတို့၏ ကာယကံမေတ္တာ ပင် ဖြစ်သည်။

အိမ်ထောင်ရှင် လင်မယား တို့တွင် လင် ယောကျ်ားသည် မြတ်စွာဘုရားသခင်သိင်္ဂါလော- ဝါဒသုတ်တော်တွင် ဟောတော်မူသည့် အတိုင်း မိမိ၏ မိန်းမအား မထီမဲ့မြင်မပြုခြင်း၊ ရှာဖွေရ သော ပစ္စည်းတို့ကို အပ်နှင်းခြင်း၊ အခြားမိန်းမ တို့၌ မပျော်ပါးခြင်း၊ အဝတ်တန်ဆာ ဆင်ယင် ပေးခြင်း၊ တဏှာပေမဖြင့် မဟုတ်ပဲ မေတ္တာပေမ ဖြင့် မြတ်နိုးချစ်ခင်ခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခြင်း မှာလည်း မိမိ မယားအပေါ်၌ မေတ္တာပေမဖြင့် ပြုအပ်သော လင်ယောကျ်ားတို့၏ ကာယကံ မေတ္တာပင် ဖြစ်သည်။

ထိုနည်းတူ ဇနီးမယားကလည်း အိမ်မှုကိစ္စတို့ကို ကောင်းစွာစီရင်ခြင်း၊ ဆွေမျိုးသားချင်းတို့အား သင့်တင့်စွာ ပေးဝေဖြန့်ချီခြင်း၊ တပါးယောကျ်ားများနှင့် မပျော်ပါးခြင်း၊ ယောကျ်ားရှာဖွေ၍ ပေးသော ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျသိမ်းဆည်းထားခြင်း၊ အိမ်မှုကိစ္စတို့၌ မပျင်းမရိဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခြင်းမှာလည်း မိမိယောကျ်ားအပေါ်၌ မေတ္တာပေမဖြင့်ပြုအပ်သော မယားတို့၏ ကာယကံ မေတ္တာပင်ဖြစ်လေသည်။

နှုတ်ဖြင့် မြွက်ဟ၍ ကျန်းမာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေ၊ လိုအင်ဆန္ဒပြည့်ပါစေ စသည်ဖြင့် မေတ္တာပို့ခြင်းသည် ဝစီကံမေတ္တာပင် ဖြစ်ပါသည်။ နှုတ်ဖြင့် ထုတ်ဖော် မမြွက်ဟပဲ စိတ်ထဲကသာ ကျန်းမာပါစေ စသည်ဖြင့် မေတ္တာပွားများခြင်းသည် မနောကံမေတ္တာပင် ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ ကာယကံမေတ္တာ၊ ဝစီကံမေတ္တာ၊ မနောကံမေတ္တာပို့သခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သူတပါးတို့၏ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုကို လိုလားသော သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော မေတ္တာစစ်မေတ္တာကောင်းပို့သမှုများဖြစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ မေတ္တာသည် သုံးမျိုးသုံးစားရှိပါသည်—

(၁) တဏှာပေမမေတ္တာ=မိန်းမနှင့်ယောကျ်ားအချင်းချင်း တဏှာလောဘ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြခြင်း၊ ယင်းမေတ္တာသည် မေတ္တာစစ်

မဟုတ်ပေ၊ ကာမနှင့်စပ်သော မေတ္တာဖြစ်သဖြင့် ချစ်ခင်မှု၊ သာယာမှု အနည်းငယ်သာဖြစ်ပြီး ပူပန်မှု၊ ဆင်းရဲမှုကို များစွာဖြစ်စေသည်။

(၂) ဂေဟာဿိတပေမမေတ္တာ= မိဘနှင့် သားသမီး၊ အစ်ကိုနှင့် ညီ၊ မောင်နှင့် နှမ စသည်တို့ အချင်းချင်း ချစ်ခင်တွယ်တာခြင်း၊ ယင်းမေတ္တာသည်လည်း မေတ္တာစစ် မဟုတ်ပေ။ လောဘနှင့်စပ်သော မေတ္တာဖြစ်သဖြင့် ပူပန်မှု မကင်းချေ။

(၃) မေတ္တာပေမ=သူတပါးတို့၏ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုကို လိုလားခြင်း၊ ဤမေတ္တာသည်သာ မေတ္တာစစ်ဖြစ်သည်။ ယင်းမေတ္တာစိတ်ဖြင့် ပို့သသည့်အတွက် တပါးသူတို့ စီးပွားချမ်းသာ ဖြစ်ထွန်းနေလျှင် ကျေနပ်မှု ရှိရလေသည်။

အထက်ပါ မေတ္တာသုံးမျိုးတွင် မေတ္တာပေမသာလျှင် မေတ္တာစစ် မေတ္တာမှန်ဖြစ်သဖြင့် ယင်းမေတ္တာမျိုးဖြစ်အောင် မေတ္တာပို့သင့်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်ကို အနက်မသိ ပါဠိမျှ ရွတ်ဆိုလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ် သိ၍ ရွတ်ဆိုလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ထို့ထက် မေတ္တာသုတ်လာ မေတ္တာ ဘာဝနာကို ပွားများသော်လည်းကောင်း အနည်းအများ အကျိုးသက်ရောက်နိုင်ပါသည်။သဒ္ဓါဝီရိယ ရှေ့ထား၍ ယုံကြည်စွာ ရွတ်ဆိုပွားများသင့်ပါသည်။

(၅) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ မေတ္တာကထာလာ မေတ္တာပွားများခြင်း

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၊မေတ္တာကထာ၌ ပါရှိသော မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများပုံသည် ယခုခေတ် လူတိုင်းလိုပင် သိရှိနေသော ၅၂၈-သွယ်သော မေတ္တာပွားများပုံပင် ဖြစ်သည်။ ၅၂၈-သွယ် မေတ္တာရေတွက်ပုံ အကျဉ်းချုပ်မှာ–အနောဓိသ မေတ္တာပွားနည်း-၅၊ ဩဓိသ မေတ္တာပွားနည်း-၇၊ ပေါင်း ၁၂-ပါး ဖြစ်သည်။ ယင်း ၁၂-ပါးကို "အဝေရာ ဟောန္တု၊ အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊ အနီဃာ ဟောန္တု၊ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု" ဟူသော "န္တု" ၄-ခုဖြင့် မြှောက်လျှင် ၁၂×၄= ၄၈ ဖြစ်သည်၊ ယင်း ၄၈-ကို အရပ်ဆယ်မျက်နှာဖြင့် မြှောက်လျှင် ၄၈၀ ဖြစ်သည်။ ယင်း ၄၈၀-နှင့် မူလ ၄၈-ကို ပေါင်းလျှင် ၅၂၈ ဖြစ်သည်။

၅၂၈-သွယ် မေတ္တာပွားပုံ

အနောဓိသ (အပိုင်းအခြား မရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော) မေတ္တာပွားနည်း ၅-ပါး

(၁) သဗ္ဗေ သတ္တာ၌ မေတ္တာစျာန် ၄-ပါး

(က) သဗ္ဗေ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု–
သတ္တဝါအားလုံး ရန်ကင်းကြပါစေ (ဤကား တခုသော မေတ္တာစျာန်ဖြစ်၏)။

(ခ) သဗ္ဗေ သတ္တာ အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု–
သတ္တဝါအားလုံး စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းကြပါစေ (ဤကား တခုသော မေတ္တာစျာန်ဖြစ်၏)။

(ဂ) သဗ္ဗေ သတ္တာ အနီဃာ ဟောန္တု=
သတ္တဝါအားလုံး ကိုယ်ဆင်းရဲ ကင်းကြပါစေ (ဤကား တခုသော မေတ္တာစျာန်ဖြစ်၏)။

(ဃ) သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု=
သတ္တဝါအားလုံး ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွတ်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ (ဤကား တခုသော မေတ္တာစျာန်ဖြစ်၏)။

(၂) သဗ္ဗေ ပါဏာ၌ မေတ္တာစျာန် ၄-ပါး

(က) သဗ္ဗေ ပါဏာ အဝေရာ ဟောန္တု၊

(ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊

(ဂ) အနီဃာ ဟောန္တု၊

(ဃ) သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု။
(သဗ္ဗေ ပါဏာ=အသက်ရှူသူအားလုံး)

(၃) သဗ္ဗေ ဘူတာ၌ မေတ္တာစျာန် ၄-ပါး

(က) သဗ္ဗေ ဘူတာ အဝေရာ ဟောန္တု၊

(ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊

(ဂ) အနီဃာ ဟောန္တု၊

(ဃ) သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု။

(သဗ္ဗေ ဘူတာ=ကိုယ်ထင်ရှားရှိသူအားလုံး)

(၄) သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ၌ မေတ္တာချာန် ၄-ပါး

(က) သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ အဝေရာ ဟောန္တု၊
(ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊
(ဂ) အနီဃာ ဟောန္တု၊
(ဃ) သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု။
(သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ=ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး)

(၅) သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ၌ မေတ္တာချာန် ၄-ပါး

(က) သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ အဝေရာ ဟောန္တု၊
(ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊
(ဂ) အနီဃာ ဟောန္တု၊
(ဃ) သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု။
(သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ=ဇာတ္တဘော၌ အတွင်းဝင်သူအားလုံး)

ဤသို့ အနောဓိသ (အပိုင်းအခြား မရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော) မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများနည်း၌ မေတ္တာချာန် (ဇာပ္ပနာချာန်) ၅×၄=၂၀ ဖြစ်သည်။

ဩဓိသ (အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်သော)
မေတ္တာပွားနည်း ၇-ပါး

(၁) သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော (မိန်းမအားလုံး)၌ မေတ္တာချာန် ၄-ပါး၊

(၂) သဗ္ဗေ ပုရိသာ (ယောကျ်ားအားလုံး) ၌ မေတ္တာစျာန် ၄-ပါး၊

(၃) သဗ္ဗေ အရိယာ (အရိယာအားလုံး)၌ မေတ္တာ စျာန် ၄-ပါး၊

(၄) သဗ္ဗေ အနရိယာ (ပုထုဇဉ်အားလုံး)၌ မေတ္တာ စျာန် ၄-ပါး၊

(၅) သဗ္ဗေ ဒေဝါ (နတ်အားလုံး)၌ မေတ္တာစျာန် ၄-ပါး၊

(၆) သဗ္ဗေ မနုဿာ (လူအားလုံး)၌ မေတ္တာစျာန် ၄-ပါး၊

(၇) သဗ္ဗေ ဝိနိပါတိကာ(အပါယ်ဘုံသားအားလုံး) ၌ မေတ္တာစျာန် ၄-ပါး။

ဤသို့ ဩဓိသ(အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်သော)မေတ္တာ ဘာဝနာ ပွားများနည်း၌ မေတ္တာစျာန် (အပ္ပနာစျာန်) ၇×၄=၂၈ ဖြစ်သည်။

အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် အနောဓိသမေတ္တာပွားနည်း

(၁) အရှေ့အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၂) တောင်အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေသတ္တာစသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၃) အနောက် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၄) မြောက် အရပ် မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၅) အရှေ့တောင်ထောင့် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၆) အနောက်တောင်ထောင့်အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၇) အနောက် မြောက်ထောင့် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၈) အရှေ့မြောက်ထောင့် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၉) အောက် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

(၁၀) အထက် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗေ သတ္တာ စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၀-ပါး၊

ပေါင်း ၂၀၀-ပါး၊

အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် ဩဓိသမေတ္တာပွားနည်း

(၁) အရှေ့ အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၂) တောင် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၃) အနောက် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၄) မြောက် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၅) အရှေ့တောင်ထောင့် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၆) အနောက်တောင်ထောင့်အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၇) အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၈) အရှေ့မြောက်ထောင့် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၉) အောက် အရပ် မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော စသည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

(၁၀) အထက် အရပ်မျက်နှာ၌ သဗ္ဗာ ဂုတ္တိယော သည်ဖြင့် မေတ္တာစျာန် ၂၈-ပါး၊

ပေါင်း ၂၈၀-ပါး၊

ဤသို့အားဖြင့်—

မူလ၌ အနောဓိသ	၂၀-ပါး၊
ဩဓိသ	၂၈-ပါး၊
အရပ် ၁၀-မျက်နှာ၌ အနောဓိသ	၂၀၀-ပါး၊
ဩဓိသ	၂၈၀-ပါး၊
ပေါင်း	၅၂၈-ပါး—

တို့ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်လာ ၅၂၈-သွယ် မေတ္တာပွားများနည်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရှေးဆရာတော်ကြီးများ မေတ္တာပွားများပုံ အတိုချုပ်ကို နေ့စဉ်ပွားများနိုင်ရန် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ပွားများပုံ (ပါဠိ)

ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ၊ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ၊ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ၊ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ၊ ပုရတ္ထိမာယ အနုဒိသာယ၊ ဒက္ခိဏာယ အနုဒိသာယ၊ ပစ္ဆိမာယ အနုဒိသာယ၊ ဥတ္တရာယ အနုဒိသာယ၊ ဟေဋ္ဌိမာယ ဒိသာယ၊ ဥပရိမာယ ဒိသာယ သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သဗ္ဗေ ပါဏာ၊ သဗ္ဗေ ဘူတာ၊ သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ၊ သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ၊ သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော၊ သဗ္ဗေ ပုရိသာ၊ သဗ္ဗေ အရိယာ၊ သဗ္ဗေ အနရိယာ၊ သဗ္ဗေ ဒေဝါ၊ သဗ္ဗေ မနုဿာ၊ သဗ္ဗေ ဝိနိပါတိ-

ကာ၊ (မေတ္တာအတွက်) အဝေရာ ဟောန္တု၊ အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊ အနီဃာ ဟောန္တု၊ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု၊ (ကရုဏာအတွက်)ဒုက္ခာ မုစ္စန္တု၊(မုဒိတာအတွက်)ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိတော မာဝိဂစ္ဆန္တု၊ (ဥပေက္ခာအတွက်)ကမ္မဿကာ။

အနက်

ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ၊ အရှေ့ အရပ်၌။ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ၊ တောင်အရပ်၌။ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ၊ အနောက်အရပ်၌။ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ၊ မြောက်အရပ်၌။ ပုရတ္ထိမာယ အနုဒိသာယ၊ အရှေ့တောင်ထောင့်အရပ်၌။ ဒက္ခိဏာယ အနုဒိသာယ၊ အနောက်တောင်ထောင့်အရပ်၌။ ပစ္ဆိမာယ အနုဒိသာယ၊ အနောက် မြောက်ထောင့်အရပ်၌။ ဥတ္တရာယ အနုဒိသာယ၊ အရှေ့မြောက်ထောင့် အရပ်၌။ ဟေဋ္ဌိမာယ ဒိသာယ၊ အောက် အရပ်၌။ ဥပရိမာယ ဒိသာယ၊ အထက်အရပ်၌။ သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သတ္တဝါအားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ ပါဏာ၊ အသက်ရှူသူအားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ ဘူတာ၊ ကိုယ်ထင်ရှားရှိသူအားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ၊ အတ္တဘော၌ အတွင်းဝင်သူအားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော၊ မိန်းမအားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ ပုရိသာ၊ ယောကျ်ားအားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ အရိယာ၊ အရိယာအားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ အနရိယာ၊ ပုထုဇဉ်အားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ ဒေဝါ၊ နတ်အားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ မနုဿာ၊ လူအားလုံးတို့သည်။ သဗ္ဗေ ဝိနိပါတိကာ၊ အပါယ်ဘုံသား အားလုံးတို့သည်။

(မေတ္တာအတွက်) အဝေရာ ဟောန္တု၊ ရန်ကင်းကြ ၂၊၁၁ အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊ စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ။ အနီဃာ ဟောန္တု၊ ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ။ သုခီ အတ္တာနံ ပရိ- ဟရန္တု၊ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရှက်ဆောင်နိုင်ကြ ပါစေ။ (ကရုဏာအတွက်) ဒုက္ခာ၊ဆင်းရဲအပေါင်းမှ။ မုစ္စန္တု၊ ကင်းလွတ်ကြပါစေ။ (မုဒိတာအတွက်) ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိ- တော၊ အကြင်အကြင်ရအပ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာမှ။ မာဝိ- ဂစ္ဆန္တု၊ မကင်းလွတ်နိုင်ကြပါစေ (ရှိပြီးသော ချမ်းသာမှ လက်မလွတ်ကြပါစေ)။ (ဥပေက္ခာအတွက်) ကမ္မဿကာ၊ ကံသာကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိကြ၏။

(၆) အဘိဓမ္မာပိဋကၤဝိဘင်းပါဠိတော် အပ္ပမညဝိဘင်္ဂလာ မေတ္တာပွားရန်

မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောတော်မူသော အဘိဓမ္မာပိဋက ဝိဘင်းပါဠိတော်ဝယ် ခန္ဓဝိဘင်း၊ အာယတနဝိဘင်း အစရှိ သောအားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ရပ်ရှိပါသည်။ ယင်း တဆယ့်ရှစ်ရပ် ရှိသည့်အနက် ၁၃-ခုမြောက်အပ္ပမညဝိဘင်း၌ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ရရန် ဆန္ဒပြင်းထန်သော သူတော်စင် ယောဂီများသာမက ပါရမီရှင်သူတော်စင်တိုင်း နေ့စဉ်ပွားများထိုက်သော မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဟူသော တရားလေးပါး ပါဝင် ပါသည်။ ယင်းလေးပါးကို အပ္ပမညာတရား ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ဗြဟ္မဝိဟာရတရားဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ် ကြသည်။ အပ္ပမညာဟုခေါ်ဝေါ်ရခြင်းမှာ ထိုတရားလေးပါး ကိုမိမိသန္တာန်ဝယ်ဖြစ်စေရာ၌ မည်ရွေ့မည်မျှ သတ္တဝါတို့၌သာ

မေတ္တာစသည်ကို ဖြန့်မည်ဟု အတိုင်းအရှည်ပမာဏ မထားရ၊ လူတယောက်၌ပင် မည်သည့်အရပ်ကိုသာ မေတ္တာပို့မည်ဟု အပိုင်းအခြားပမာဏ မထားရ၊ ဤသို့ အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိသော သတ္တဝါအားလုံး၌ ဖြန့်ရသောကြောင့် အပ္ပမညာဟု ခေါ်ဝေါ်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယင်း အပ္ပမညာဝိဘင်းတွင် မြတ်စွာဘုရားသည် သုတ္တန်ပါဠိတော်များ၌ ဟောတော်မူပုံနည်းအားဖြင့် သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူပါသည်။ အဘိဓမ္မာသဘော သက်သက်အားဖြင့် အဘိဓမ္မာဘာဇနီယနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူပါသည်။ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော တရားတော်များကို ပြဿနာမေးသောအားဖြင့် ပဥှာပုစ္ဆကနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူပါသည်။

အထက်ပါ အပ္ပမညာ တရားတို့အနက် မေတ္တာနှင့်ပတ်သက်၍ မေတ္တာဘာဝနာပွားပုံကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်—

မေတ္တာဘာဝနာပွားပုံ

သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း

ဩဓိသမေတ္တာပွားပုံ (ပါဠိ)

ဣဓ ဘိက္ခု မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ၊ တထာ ဒုတိယံ၊ တထာ တတိယံ၊ တထာ စတုတ္ထံ၊ ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ။

တကွဖြစ်သော။ ဝိပုလေန၊ ပြန့်ပြောသော။ မဟဂ္ဂတေန၊ မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ်သော။ အပ္ပမာဏေန၊ အတိုင်းအရှည်မရှိသော။ အဝေရေန၊ ရန်ကင်းသော။ အဗျာပဇ္ဇေန၊ ဆင်းရဲကင်းသော။ စေတသာ၊ မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့်။ ဖရိတွာ၊ ပြန့်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။

ပြဿနာမေးသော(ပဉှာပုစ္ဆက)နည်းဖြင့်

မေတ္တာပွားပုံ

အထက်ပါ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော မေတ္တာပွားပုံတရားတော်ကို ပြဿနာမေးသောအားဖြင့် ပဉှာပုစ္ဆကနည်းဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း မေတ္တာပွားပုံ တရားတော်ကို ဟောတော်မူသည်။

ပဉှာပုစ္ဆကနည်း မေတ္တာပွားပုံ(ပါဠိ)

ကထဉ္စ ဘိက္ခု မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ၊ သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ပိယံ မနာပံ ဒိသွာ မေတ္တာယေယျ၊ ဧဝမေဝ သဗ္ဗေ သတ္တေ မေတ္တာယ ဖရတိ။

အနက်

ကထဉ္စ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ မေတ္တာသဟဂတေန၊ မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော။ စေတသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ ဧကံ၊ တခုသော။ ဒိသံ၊ အရပ်မျက်နှာကို။ ဖရိတွာ၊

ဖြန့်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေပါသနည်း။ သေယျထာပိ နာမ၊ ဥပမာဖြင့်ပြလျှင်။ ပိယံ၊ ချစ်အပ်သော။ မနာပံ၊ မြတ်နိုးအပ်သော။ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ မေတ္တာယေယျ၊ မေတ္တာပွားသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ သဗ္ဗေ သတ္တေ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို။ မေတ္တာယ၊ မေတ္တာဖြင့်။ ဖရတိ၊ ဖြန့်၏။

ဤကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းလာ မေတ္တာပွားများပုံ အခြင်းအရာများကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ မေတ္တာဘာဝနာပွားများလိုသူများ ပွားများနိုင်ကြပါစေ။

တကွဖြစ်သော။ ဝိပုလေန၊ ပြန့်ပြောသော။ မဟဂ္ဂတေန၊ မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ်သော။ အပ္ပမာဏေန၊ အတိုင်းအရှည်မရှိသော။ အဝေရေန၊ ရန်ကင်းသော။ အဗျာပဇ္ဈေန၊ ဆင်းရဲကင်းသော။ စေတသာ၊ မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့်။ ဖရိတွာ၊ ဖြန့်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။

ပြဿနာမေးသော(ပဉှာပုစ္ဆက)နည်းဖြင့်

မေတ္တာပွားပုံ

အထက်ပါ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော မေတ္တာပွားပုံတရားတော်ကို ပြဿနာမေးသော အားဖြင့် ပဉှာပုစ္ဆကနည်းဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း မေတ္တာပွားပုံ တရားတော်ကို ဟောတော်မူသည်။

ပဉှာပုစ္ဆကနည်း မေတ္တာပွားပုံ(ပါဠိ)

ကထဉ္စ ဘိက္ခု မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ၊ သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ပိယံ မနာပံ ဒိသွာ မေတ္တာယေယျ၊ ဧဝမေဝ သဗ္ဗေ သတ္တေ မေတ္တာယ ဖရတိ။

အနက်

ကထဉ္စ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ မေတ္တာ-သဟဂတေန၊ မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော။ စေတသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ ဧကံ၊ တခုသော။ ဒိသံ၊ အရပ်မျက်နှာကို။ ဖရိတွာ၊

ဖြန့်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေပါသနည်း။ သေသျှာသစပိ နာမ၊ ဥပမာဖြင့်ပြလျှင်။ ပိယံ၊ ချစ်အပ်သော။ မနာပံ၊ မြတ်နိုး အပ်သော။ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ မေတ္တာယေယျ၊ မေတ္တာပွားသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ၊ ဤအတူ သာလျှင်။ သဗ္ဗေ သတ္တေ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို။ မေတ္တာယ၊ မေတ္တာဖြင့်။ ဖရတိ၊ ဖြန့်၏။

ဤကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းလာ မေတ္တာပွားများပုံ အခြင်း အရာများကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ မေတ္တာဘာဝနာပွားများ လိုသူများ ပွားများနိုင်ကြပါစေ။

မှီငြမ်းပြုသော ကျမ်းများ

(၁) ပဋ္ဌာနမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၊
(၂) အဘိဓမ္မာပိဋကာ၊ ဝိဘင်းပါဠိတော်၊
(၃) မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိတော်၊
(၄) နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိတော်၊
(၅) မိလိန္ဒပဉှာပါဠိတော်၊
(၆) မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊
(၇) မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊
(၈) ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်၊
(၉) အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိတော်၊
(၁၀) ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ၊
(၁၁) သုတ္တနိပါတပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ၊
(၁၂) ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊
(၁၃) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာနှင့် မဟာဋီကာ၊
(၁၄) စရိယာပိဋကပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ၊
(၁၅) ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း (မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်)၊
(၁၆) ပရိတ်ကြီး နိဿယသစ် (အရှင်ဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသ)၊
(၁၇) ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြန် (မဟာစည်ဆရာတော်)၊
(၁၈) ပရိတ်ကြီး နိဿယ (တံ့တေး)။

ပ·မ·သ·စ—၂၄၂÷၂၀·၄·၇၄—၃၀၀၀ (၂)။

မှီငြမ်းပြုသော ကျမ်းများ

(၁) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၊
(၂) အဘိဓမ္မာပိဋက၊ ဝိဘင်းပါဠိတော်၊
(၃) မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိတော်၊
(၄) နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိတော်၊
(၅) မိလိန္ဒပဉှာပါဠိတော်၊
(၆) မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊
(၇) မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊
(၈) ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်၊
(၉) အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိတော်၊
(၁၀) ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ၊
(၁၁) သုတ္တနိပါတပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ၊
(၁၂) ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊
(၁၃) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာနှင့် မဟာဋီကာ၊
~~(၁၄) စရိယာပိဋကပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ~~၊
(၁၅) ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း (မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်)၊
(၁၆) ပရိတ်ကြီး နိဿယသစ် (အရှင်ဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသ)၊
(၁၇) ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြန် (မဟာစည်ဆရာတော်)၊
(၁၈) ပရိတ်ကြီး နိဿယ (တံ့တေး)။

ပ·မ·သ·စ—၂၄၂—၂၀·၄·၇၄—၃၀၀၀ (၂)။